


# I NGULILO YA

## KIPĀNGA KYA PERGAMO

 Umma ndaga. Lilino, mūmo une ngwinogonela, ikyēne kinunupo ukusimisa ikyēne lōsa. Umma ndaga.

<sup>2</sup> Uswe tuli basangalufu fiyo ukuya apa kangi ikilo iki mu bubōmbélo bwa Ntwa. Kangi ikilo kya mmayolo une naloliloli naalipilike ukuti Fyinj'elifu aalisile. Kangi popāpo lilino uswe tulinago gamo, une ngusūbila amalālúsyo gamo apa, kangi une nisakubīka agēne mu nyāmbi yāngu popāpo. . . une—une ngusakisa ulu lo lwīpúto. . . ukwīputiligwa pa kyēne. Kangi uswe tuli. . . Kangi une ngugelaga ukwāmūla ikinunu ukukinda-fyosa iki une—iki une mbagile.

<sup>3</sup> Tuyobe, linga ugwe ubagile ukumbula Doc linga umwene abagile “ukusanusya ikyo panja,” ukuti i. . . ukumulika papapa apa pa une, popāpo, une ngaya pāsi pa mulimuli. Umwe mumenye, une—une ngaya yumo gwa balumbilili bamulimuli aba. Polelo kikuyaga kinunupo itolo kisita ikyene, une ngusakisa. Kubumalikisyo. . .

<sup>4</sup> Une nāsūmile kuli ikyēne, Doc. Une ngupinduka, une—une ngupīndūka, umwe muketile. O, o, ngimba ugwe fiki. . . ? Ngimba ugwe kufimbilisigwa ukusanusya ikyēne kula nu kubombapo pa kyēne? [Nkundwe Branham ali nu buyobesano nu nkundwe gwāke, Doc—Nsimbi] O, ena, kileka itolo ikyene pakyene. Ena. Ena, kileka itolo ikyene pakyene. O, umma! Lilino, komma ugwe ukusatusya ikyene. Ena. Lilino une nkiganile ikyo kanunupo. Utubalilo tumo. . . Kangi une ngakigana ubwelu bukumulika itolo nkisyo kyako, umwe mumenye. Kangi—kangi ikyene kikumulika pasi iki kuko une mbagile ukuketa kanunupo. Une ngupalisya ugwe, nkulumba. Ikyo kisa kumeleligwa ku mwene.

<sup>5</sup> Umwe mumenye, ugwe ukabagila ukumalisigwa pa ngulilo sya kipanga isi. Kangi umwīsyūgu akabalilo kāko une nāfundaga pa iki, une ndinkuyoba pa nkasi gwāngu, une ndinkuti, “O, mwe! Une—une ndinago amasimbo agakufwana ukulumbilila amabulumbilili malongo mahano mulamula ukufuma mu iki.” Muketile? Kangi abene itolo. . . yikayapo injila iya kubombela ikyene loli itolo ikutika u bwelu bwapamwanya, kangi lumo akabalilo kako uswe tukusimba i buku polelo uswe tukugelaga ukwegā ifingipo mu kyene.

<sup>6</sup> Une ngakubona ugwe apa, nkundwe. Ngimba ugwe uli bulebule, Nkundwe West? Une itolo mbilike simo inongwa innunu, ukuti u gwabumalikisyo gwa nyumba ya Nkundwe

Daulton ālísile nkati, u ndumiana uyungi...u ndindwana uyungi. Uyu yo kalongo, ngimba ikylene? Fihano-na-fina. Umwe mukukumbukila ikyo kyali pasi pa butumigwe ubupya akabalilo kako Untwa aalimbulile umwene pala ukuti i... ikikolo kyake kikupokigwaga. Une niputilaga abene, bimile pala kisita kumanya iki une nguyoba, u Mbepo Mwikemo aayobile, “Une ngukupa ugwe ikikolo kyāko.” Muketile? A-ha. Kangi pala ikylene kili, aligwesa gwa bēne. Muketile mūmo u Ntwa ikubōmbéla? Muketile, amasyu Gāke go mapelelesye, agēne nasiku, nasiku ukutoligwa. Ena, uswe tutikulonda ukufika ku lubafu lwa bubumbulusyo Bwakyala, uswe tukugela ukusyala akabalilo kosa...ikiyabo iki, pa lubafu lwabusololi.

<sup>7</sup> Lilino, ikilo iki une nguyapakugela itolo ukuyoba, kangi linga une mbagile, kangi uswe tukufikaga pasi ku fiyabo fyasyambukulu ifya ngulilo ya kipanga ingulumba iyi, iya ngulilo yakibili...pamo ingulilo ya kipanga ya butatu uswe tuli pa kilo iki. Ngimba umwe mukwikyela ikylene? Ikyene kyo itolo kinunu. Une itolo naloliloli ngwinogona ikylene kyo kinunu mumo u Ntwa Yeso atusayile uswe nu kutupa uswe ifindu ifi, kangi uswe tukupalisya ikylene ni ndumbula yitu yosa, ukutuleka uswe ukumanya bo kakāli akabalilo iki kikubonekaga mu nkyeni. Umwēne amēnye ubumalikisyo ukufuma ku bwāndilo, kangi popāpo uswe tuli basangalufu fiyo panongwa ya ikyo. Polelo uswe tukusubila u Ntwa ukutusaya uswe.

<sup>8</sup> Kangi ngimba umwe muketesisye, ikilo kya mmayolo, u Mbepo Mwikemo aatupele uswe (ukufuma pāpo u lukomano lwāmalike) i ndumi itatu ni myoyo mitatu. Katikati itolo. Kangi akabalilo kako u Mbepo aayobaga, polelo ikylene kyagomokile ku lusanusyo lwa bumalikisyo, kyāndisígwe, alinkuti, “Iki u Mbepo ikuyoba ku fipanga...” O, “Umwene uyu ali ni mbulukutu, ndeke umwene apilike iki u Mbepo ikuyoba ku fipanga.” Itolo... Kangi u Mbepo ikuyoba ukwisila mu fyabupi fya kipanga. O, ikipānga kili banililaga kila nulugindiko lilino, muketile, itolo kyunga ikylene kyalugindiko. Mwandege; Setano ikwisa apo, ikugela ukukubopesya ugwe ukusōsyāpo ku bumalikisyo ubusolofu ku kyēne. Yaga nsisimikisyi ikyēne yo Mbepo Mwikemo akabalilo kalikōsa. Kangi linga ikylene yo Mbepo Mwikemo, Umwene isakuyobaga nukutalula ku kindukimo iki kikubōmbígwa. Ikyēne kyo kya kuyēnga kwa kipanga. Muketile? Kangi polelo linga ugwe kuyaga gwalugindiko na ifyo, Kyala polelo isakukupa ugwe fingipo. Muketile, itolo umilisyaga ukongéléla ifingìpo kangi ifingìpo. Kangi bo...

<sup>9</sup> Lilino, yumo ākōlelāga kangi ālālúsya...abāndu ukukóléla umwīsyúgu nukulālúsya mondili ingomano sya bubumbulusyo sikuyaga. Lilino, akabalilo kako ubulumbilili ubu bumalike, Pandungu ugu gukwisa namayolo, une ngusokapo pa masiku manandi, mu luko lumo ukutusya u mmilo gwāngu panini, kangi Pandungu ugu gukukōnga, u Ntwa itikisyēge,

uswe tukuyaga nu lukomano lwa lubumbulusyo, pa Ndungu ugu kukukonga. Ikyo kisa kuyaga i . . . ngamanya itolo lyo lisiku nki ilyo lisa kuyaga lōli ikyēne kisa kuya u ndungu gumo ukufuma . . . Ilya 18, Pandungu kulubu- . . . Ngimba ikyo kyo kyōsa kitalusye Nkundwe Neville? Uhm? [Nkundwe Neville ikwāmūla, “Ena, nkulumba.”—Nsimbi] Pandungu kulubunju, ilya 18, ukwiputula ababine.

<sup>10</sup> Kangi mu iki, untimi gwitu apa, une ngaya nalo ulusako ukuyoba fingi fiyo ifya umwene, loli une ngulonda umwe mwesa, ukugela ukwagana nu ntimi gwitu. Umwene yo naloliloli u—u nkundwe ugwanaloliloli mwa Kristi. Uswe tusangalwike ukuya nu nkundwe uyu . . . atwāligwe mu lwālo lwa kiMethodisti nu bwikēmo. Kangi uswe twesa tumenye Orman Neville, aligwesa ukusyungutila apa ikubomba. Akayapo nayumo ikubika u lōbe pa bumi bwake. Une . . . Umwene atikulonda ukuti une njobege ikyo, loli pope une kinunupo numpe umwene akaluba akanini lilino, ukukīnda ingata yōsa ukufuma pāpo umwēne akīndile. Muketile? Kangi lilino ko kabalilo.

<sup>11</sup> Ikilo kimo une nāsōkāga ukufuma ku kipanga kangi yumo alinkuti, “O, Nkundwe Branham, une naloliloli nāpalisye ubulumbilili bula.”

Kangi une ndinkuti, “Ndaga ugwe.”

<sup>12</sup> Kangi polelo yumo imile pa kifigo, (ikyene kyo kili ifyinja fingi ifi fikindilepo, ukukilania apa pa kipanga) undumbilili, alinkuti, “Ena, saya Kyala, une ndikulōnda nayumo ikumbula une ikyo.” Muketile? Alinkuti, “Une ngulonda u lwimiko losa ukubuka kwa Kyala.”

Une ndinkuti, “Ena, ikyene kikubomba.” Muketile? Kangi une ndinkuti, “Ena, une nkiganile ikyene, nimwene.” Une ndinkuti, “Une naloliloli nkiganile ikyene.” Kangi une ndinkuti, “Une mbāgile ukuya gwabwanaloli.”

Kangi umwene alinkuti, umwene alinkuti, “Ena, une ngabagana abandu ukuyoba ikyo isya une, saya Kyala!”

Une ndinkuti, “Kulipo ukukindana kumo itolo pakati pa une na ugwe: une ndi gwabwanaloli-ndumbula ukufwana ni kyene, kangi ugwe ukaya.”

<sup>13</sup> Aligwesa iganile . . . Linga ugwe kwega u mwāna unnini, itufya pa mwene panandi, umwene ikubombaga imbombo inunupo. Muketile? Uko ko kutalusya. Muketile? Kangi Kyala, akabalilo kosa, Umwene iganile ukubabula abana Bake akabalilo kako umwene ikubomba ubutalusye. Ugwe gwiganile ukubabula abene akabalilo kako abene bikubomba ubusobi, polelo ngimba fiki ugwe utikubabula abene akabalilo kako abene bikubomba ubutalusye? Muketile?

<sup>14</sup> Popāpo une naloliloli ngupālisya Kyala panongwa ya Nkundwe Neville ukuya ntimi gwa ntimo ugu apa pa

kipanga. Kangi ukumbona u nyāmbàla yula, kiMethodisti mwa kubufumilo, gwapolepole uku . . . Fiki, itolo ngati ikulonda ukulya mu kibaga ikisobi. Polelo . . . loli ukusyagania ukwisila mu—mu Mbepo Mwikemo unkulumba, kangi lilino ukwisa mu fyabupi fila; kangi mumo nakayobelo u Mbepo Mwikemo ikubombel'imbombo umwene akabalilo kako umwene atikubombel'imbombo aminogono gake mwene. Kētèsya u lusanusyo nu bulindimilo bulabula, na mafyúkilo na masuukilo galagala, ngati ingamu na bambuyo-bwa-ngamu, na fyōsa bo ifyo, nukwamula ikylene palapala ukugomokela kangi.

<sup>15</sup> Kangi u nkundwe unnini uyu, une ndikwinogona umwene yo . . . Junior Jackson. Ena, une ngukyungaga kimyemye, Junie. Une ngupalisya Kyala panongwa ya Junie Jackson, u nkundwe naloliloli ali ni kyābupi ikikulumba ukufuma kwa Ntwa.

<sup>16</sup> Kangi itolo umilisyaga ukuya gwakwiyufya. Lilino, aligwesa mu kipanga ali nakyu ikindukimo ikyakubomba; lōli komma nasiku ukukwāba ikyēne kulubafu panongwa ya kindukimo ikingi, kileka ikyēne kikologanie ni kisyale kya kipānga. Ikyene kyo kya Kyala, ifindu fyosa. Muketile? Muketile? Komma aligwesa ukulonda ukuyoba mu ndimi, aligwesa ukusanusya.

<sup>17</sup> Gela ukubōmba ikindukimo ikinunu kangi itolo kyunga ukuya nnunu; kolelela nakamo akabini, nalumo ulwilūmbūsyō, komma ukwitikisya ububabigwe bulibosa. Kali bo bubibi nki u mūndu yula ali kangi bo bubibi bulebule abēne bikuyoba isya ugwe, komma ugwe siku ukwinogona ububībi mu ndumbula yāko ukulwana na bēne; panongwa yakuti palapala pala u mōhēsī isakwītūgāsya palapala nkati, ukubōmba ikindukimo palapala pala. Itolo kyūnga ikyēne lōsa kikupililigwe nu lugano lwa bunyakyala, ubulāto, nu kutēndeka ubutalusye, kāngi bōmba ubununu ku bala bābo bikubomba ububibi kwa ugwe. “Linga ugwe kubōmba itolo ubununu ku bēne bābo bikubōmba ubununu kwa ugwe, fiki,” Yeso āyobile, “ngimba abapānja batikubomba kilakila?” Muketile? A batulwanongwa, aligwesa abagīle ukuya ikinunu ku bala bābo bo banunu ku bēne. Lōli yaga nnunu ku bala bābo bakaya banunu kwa ugwe, ukubōmba ikindukimo kuli bala bābo bakābagīle ukubōmba nakimo kuli ugwe. Yoba ilisyu ilinunu ku mūndu uyu ābagīle ukuyoba ububībi ukulwāna na ugwe, kangi injila yila ugwe kukyūnga ubukali bōsa pānja pa ndūmbūla yāko; kangi ugwe akabalilo kōsa uli ndugano na aligwesa polelo, akabalilo kōsa ugwe kwitugasya ndugano.

<sup>18</sup> Lilino ugwe kuyoba, “Ena, abēne bābōmbīle . . .” Uswe tukaya ndongi yula, Kyala yo Ndongi yula. Kangi ugwe utisa kulōnda u mwinitu undondo yula ukutāgīgwa, bule ugwe? Naloliloli umma, kali abēne bo bāni. Umwe mutikulonda ikyo, polelo gela ukuya gwakisa ku bene. “Kangi ulugano lukufisa ikilundilo kya butulwanongwa.” Uu-huu. Ena,

nkulumba. Lugano, itolo u bununu bula, u Nkristi, u Lugano lwabunyakyala.

<sup>19</sup> Linga umundu ikwisa nukukukolela ugwe ukuya “mwikemo-mbunguluka” kangi uluko losa lwa ngamu, lilino—lilino itolo komma ukubombela bo ikylene, muketile, linga ugwe ukabagila ukubombela bo ikylene, itolo endaga ukusōkapo. Loli mu ndumbula yako, ugwe kufimbilisigwa ukuya pa buyo ugwe kuyoba, “Ena, ikylene...lilino, lumo, nkundwe, linga ugwe gwāpilikisye, mu njila une ngubōmbéla, ugwe āngāli kwipilika ngati une ngubōmba isya ikylene.” Muketile? Kangi yaga itolo nnoge fiyo ku mwene, kangi unko kindililaga nkyeni bo ulo. Kangi palema nalinga uswe tubagile ukukindana bo kubusōkel’isuba ukufuma ku bwingil’isuba, ikyo kitikupela ukukindana kulikosa.

<sup>20</sup> Bo mūmo une njóbile ikilo kimo, une ndinagwe unnuguna uyu yo...umwēne yo nnyāmbála unnywamu-bwabūndu, Melvin; umwēne yo ntali, gwanywili-nyelu. Lilino, uswe tutikuboneka nakumo ukōngelélako ubufwane ukukinda linga uswe tukāli bakamu balibosa napandi. Kangi ifyītu—ifyītu ifyakwiyēla fyo fikīndāne, kangi ifinyonywo fyītu fikīndēne; loli pópe unna yo māma gwangu, u tāta gwake yo tāta gwangu, umwene yo nkundwe gwangu. Muketile? Panongwa yakuti uswe twapapigwe mu nyumba yimoyēne.

<sup>21</sup> Lilino, uswe tukukīndāna. Melvin akaya Nkristi mma, kangi umwene iganile u mpila gwa bēsi, imbopesanio sya falasi, ni findu bo ifyo. Kangi une—une ngwinogona umwēne ikugana ikisyesye kya chocolate, popāpo une nsisimikisye uswe tukukīndāna apo. Popāpo une—une ngasigana imbopesanio sya falasi pamo u mpila gwa bēsi, une nkuganile ukulob’iswi nu kufwīma. Muketile? Kangi umwene akābagile ukusanusya ikiboko kyake ku kila, kangi une ngābāgile ukusyumbutusya ikiboko kyangu ku kingi. Popāpo polelo, muketile, lōli umwēne ikugana ikisyesye kya chocolate kangi une nkiganile ikya findongomilo. Popāpo polelo...

<sup>22</sup> Lilino, une ndikusakisya mma, muketile. Loli une nāyobile ukuti akabalilo kamo mu lukomano pabuyobumo, ukuti une nākigānile i kisyesye kya chocolate, kangi ikilo ikikōnge une nāli nafyo kifuki ifisyesye fihano fya chocolate...pamo ikisyesye kya findongomilo, kangi une nālinafyo fina pamo fihano ifisyesye fya findongomilo a bakulumbu balyēngile nu kutwala kwa une. Mwe! Ngimba uswe twali nu lusekelo lwa jubili nkiyumba kyangu! Loli, une—une ndikusanusya mma ikylene mu njila yila mma. Muketile?

<sup>23</sup> Polelo une ngusanusya itolo ukubanāngisya umwe ubukīndāne, umwe muketile. Lōli kali umwēne yo fiki, une nunganile umwēne, umwēne yo nkundwe gwāngu. Kangi polelo umwene akaya Nkristi panongwa yakuti umwene ikuketa ifindu

mu lumuli ulungi, une nguketa ifindu mu Lumuli lwa Kristi; loli pope une ngabagila ukuyoba umwene akaya nkundwe gwangu, panongwa yakuti uswe tuli bakundwe tupapigwe mu nyumba yilayila.

<sup>24</sup> Lilino, amayolo gammayolo, une napelile ikyäk wändisya ikikulumba ku bumalikisyo. Kangi kumbukilaga lilino, i ndumi yakwanda yikwisa ku kipanga ukufuma bala bābo umwe mumenyepo, palubafu ukusuluka kula mu Kentucky, kyāli ukuti pisakuyapo ifindu ifyakumbutitu mu lukomano ulu ifi fisa kunyomosya bingi. Mukukumbukila ikyo? Ikyene kili pa tepi, lilino. Muketile? Ikilo kya mmayolo kimo kya fyēne kyāsetuligwe. Polelo ikyene mu luko lumo kyalimilile itolo pa sekondi, loli une nsisimikisye umwe mwākikolile ikyene; panongwa yakuti u Mbepo Mwikemo atwele ukukilania, kila kyayaga pakuya: “u gehena Gwasyepwa, kikayako ni kindu nakimo bo ikyo mwi Bangeli.”

<sup>25</sup> Kukayako nu gehena Gwasyepwa mma. Linga ugwe gwaali na Gwasyepwa . . . Linga ugwe kōkigwa mu gehena kuli Syēpwa, polelo ugwe kufimbilisigwa ukuya nu Būmi Bwasyēpwa ukuya kula, linga ugwe uli mūmi. Kangi lulipo uluko lumolwene itolo ulwa Bumi bwa Syepwa, uyo yo Kyala! Muketile? Popāpo, kangi polelo i Bāngéli litikumanyisya u gehena *Gwasyēpwa*, ilyēne likumanyisya u gehena “ugwabwilanabwila.” Ikyo kibagile ukuya kuli i fyinja maelifu-elifu kalongo, une ngamanya, loli ikyene kikufimbilisigwa ukumalika.

<sup>26</sup> Panongwa yakuti une nafimbilisigwaga ukutwala Ikyene nkati mula. Une ngukyunga Ikyēne ukufuma ku fipanga ni findu mpaka une . . . ikyene kisyele kwa une ukuyoba Ikyene. Kangi polelo filipo ifindu fingi muno fikuyaga kwa une ukuyoba Ikyene, kangi polelo ikilo kilikyosa uswe tukwaga ifyēne.

<sup>27</sup> Loli lilino, ukufuma ikilo iki ukukindilila, anda ukufwāla aminogono gīnu agamwambepo, umwe muketile, ndeke u Mbepo Mwikemo itolo ayubike Ikyene nkati. Kangi polelo linga ugwe kupilika kangi kukanikana ni Lyēne, itolo bukaga sōkapo nu kuyoba, “U mpelakisa Nkundwe Branham, umwene—umwene naloliloli akamanya. Une ngumwiputula umwene.” Kangi ugwe bomba ikyo, kangi polelo une ngwisa . . . u Ntwa isakumbela une ukumanya iki kyo Bwanaloli polelo, loli ugwe itolo mbelel’ikisa une, kangi komma—komma ukundaga une pānja. Popāpo polelo ikyo kibagile ukuya kyabwanaloli, kyope, lōli, o, une ndinako akabalilo akanunu fiyo ukwīnogona ikyēne injila iyi. Polelo ikyene kyo itolo kikapela kila imalikisyo ukukwagana. Kangi une, o, une—une mbagile ukuya nsobi; lōli pala pabagile ukuyapo ukulātuka pabuyo-bumo une ngamanya nakimo ikya ikyēne, polelo lumo umwe mukubomba, kangi umwe iputa u Ntwa isakunangisyaga ikyene kwa une.

<sup>28</sup> Kangi lilino, kangi pamwanya pa fyōsa, kindililàga

ukwipùta yumo kuli unnine kang'i nasiku ukundeka u mōhèsi ukunāngisya ububabe bulibōsa palipōsa. Muketile? Kyūnga imyōyo gyīnu myēlu mu sala iyi, kabuno uswe tuli mu sala syakwigala isya syāmbukulu sya kisu iki. Muketile? Uswe tuli kubumalikisyo, binangu, kisita nsyūngūlu gumogwene ugwa kwilamwa.

<sup>29</sup> Bo uswe tukwisa ukusuluka ukukīndamo isi ingulilo sya kipānga, uswe tukuyaga pakusyāgānia lululu ulu, kang'i lumo ikilundiko kyōsa kya ikyēne ikilo iki. Uswe twe mbwigipo pamo mbunandipo tukugomokela nu kwaga ulwālo kūko uswe tubagile ukwigala ikyēne lōsa, kang'i lilino m'kilo iki uswe tukusetula fimo ifyanaloli ifindu fyamwambepo. Kumbukilaga lilino, une njobile ikyene, umwe mukufimbilisigwa ukufwāla aminogono gamwambepo pa kyene. Loli ketesya a Masimbo, ikyēne kikufimbilisigwa ukuya *mu* Masimbo, kang'i ikyene kikufimbilisigwa *ukwīsila* mu Masimbo. Muketile? Lilino kumbukilaga i... Itolo u bumanyi bwa Lisyu, ubwa kuyoba, "Ena, une nābukile ku sukulu yapamwanya. Une ndinkubuka ku sukulu ya i Bangeli. Une ndinkubuka ku koleji." Ikyo kitikusopela nakimo. Bōsa aba Farisai na baSaduki bābōmbīle ikindu kilakila, kang'i bāpondilwe ukumanya Yeso na mamailosi elifu-elifu. Muketile?

<sup>30</sup> A Masimbo, ubusetuli bwa Masimbo, "ikyene kifisiigwe ukufuma ku maso ga bamahala na bakomu, kang'i kilinkusetuligwa ku banike ku luko ulu lwisakumanyila." Polelo unko uswe ugwe na une tuyege bānīke kang'i itolo ukubatula indumbula syitu, nukuyoba, "Ntwa, Ugwe—Ugwe tubula uswe, kang'i uswe—uswe tukupilikisya." Kang'i polelo kola ububombelo bwamwambepo. Lilino kumbukaga ikyo, amasyu aga gikuyobigwaga ukufuma ikilo iki ukukindilila, kolaga ububombelo bwamwambepo, panongwa yakuti uswe tukwisa mu ngulilo ingulumba yambutitu iya kipanga.

<sup>31</sup> Lilino, une ngwinogona ikyo kyāli kyosa. Lilino kumbukilaga kilabo nkilo, uswe tuli pa ngulilo iyingi ya kipanga ikilo kilikyosa. Kang'i une nsisimikisye ukuti uswe tubagile ukuya na kabalilo kīngi kilabo ukubopa ilisiku lyosa pa iki, kang'i polelo kilabo nkilo mōpe. Loli, muketile, bingi ba abene bisakubombaga kang'i une ngugelaga itolo ukwega ubwelu-bwapamwanya fiyo ubwa ndumi iyi, ukutika utubuyo utu tuyobigwēpo apa, utu ugwe ubagile ukwēga kamo mwa twēne na itolo ukukīndilila, ukubopa ikyēne lōsa mpaka pakayapo itolo nakimo ukubūla kūko akēne kābagile ukubūka. Umwe muketile? Loli...Kang'i polelo umwe funda ikyene lōsa ku kāya, kang'i une ngubiputilaga umwe, kang'i ugwe nyiputilaga une, kang'i Kyala tusayaga uswe palikimo ukuya bana Bake abakwitika.

<sup>32</sup> Lilino bo uswe tukāli ukwānda, une nguswiga linga ikyene kitikuyaga kikafu fiyo pa umwe linga uswe twābagile ukwīma.

Kangi umwe mumenye nongwa ya fiki une niganile ukwima nukwiputa? Yeso alinkuti, “Akabalilo kako ugwe kwima, kwiputa, iputa, ‘Tata Gwitu Uyu ali ku Mwanya.’ Polelo swaga yumo ku nnine.” Umwe muketile? Kangi polelo Gidiyoni asalile abābwite bāke akabalilo kamo ukwisila mu bala aba bāputwike nu kwīnama pāsi nu kumyānda a misi, pamo bala bābo bālīmīle mmwanya nu kwēga a misi. Umwe muketile? Popāpo bala bābo bāgwīle, aba bāfūmīle—bāfūmīle pakwīkupāmīsiya bēne pankyēni pa fifwāni, kangi umwēne āmēnye abēne bakāli bīlambīki ukubūka. Polelo, yumo uyu alinkwima ni kisige kyabo ikuketesya akabalilo kosa. Iyo yo njila uswe tukubomba, ima nu kwiputa. Lilino, une ngwitika mu kufugama nu kwīpūta, nīne; lōli, ukwīma nu kwīpūta, une ngwinogona ikyene itolo kikusanusya ikindukimo kwa uswe, mu njila yimo.

Unko uswe twinamisye imitu gyitu lilino, indumbula yiliyosa yinamisigwe yope:

<sup>33</sup> Gwaipyaana Tāta Gwakumwanya, mūmo uswe lilino nubusisya tukusegelēla i Kikota Kyāko ikya bugolofu. Kangi uswe tutikwīsa ukukusūma Ugwe ukutupa uswe ubugolofu, panongwa yakuti uswe twēsa tukuyaga balyēkigwe, loli uswe tukwisa, ukupepeka “Kisa, O Ntwa!” Onelela panja pa uswe, ikilo iki, ifya Mbepo Mwikemo Gwako; komma panongwa yakuti uswe tuli bākufīkāpo, lōli panongwa yakuti uswe tuli basitakufīkāpo, nu kukyāgānia ikyēne nu kukumbuka ikyēne, kangi tukwīsiila komma mu ngamu yitu twībēne, panongwa yakuti iyene yikaya yakufwana. Uswe tukayanabo u bugolofu, pamo—pamo nakimo, u bugolofu bwītu ubwapamwanya—fiyo bubagile ukuya fyēnda-ifilepuke ifyakinyanyasi mu bubonekelo bwa Ugwe. Polelo uswe nulwiyiso tukwisa mu Ngamu ya Ntwa Yeso, ukuntwala Umwene pankyeni pa uswe, i Lilopa Iya Iwitikano Lwake, likupīmba Ilyene pa ndumbula syitu, nu kuyoba, “Kyala, yaga gwakisa kwa uswe twebonangi aba bikusuma ikisa mu sala ya butolwe.” Ukuti, akabalilo kako ilisiku limo ubulūmbilīli bwa bumalikisyo bwisakulūmbililigwāga, uswe tukamanya akabalilo kāko ikyēne kisakuyaga; akabalilo kabumalikisyo kwisa kuyako i ngōlo yikubūka mu mbepo; i Bāngēli lisa kulāmbalāla līgaligwe pa kigemo; ifilwilo fisa kulūndikigwa; kangi utungangabwite twisa kukubaga; i lisuba lisa kuya likwīngila. O Kyala! Polelo mbisa une, O Lyalabwe Iya Ngulilo, mu sala yila.

<sup>34</sup> Kangi uswe tukukēta bukayapo ububopelo lilino, nakimo loli ukwisila mwa Ugwe. Uswe tukukēta ifikolo fikubongotoka. Uswe tukukēta i Bāngēli lifwanikisigwe. Uswe tukukēta Israeli ikusumuka. Uswe tukukēta i Ndumi ku Kipānga. Kangi isala yili kifuki itolo ukumalika, pa kabalilo ka findu ifikulumba ifi fisetuligwe, kangi i Fūngilo Ihano-na-ibili sigwike.

<sup>35</sup> Kyala, Kyala, O Kyala, yaga ni kisa kwa uswe, uswe tukulamba kuli i kisa. Kangi ukuya mbombi Gwako, une

ngupepeka kuli kisa kuli aligwesa mu Kuyapo Kwabunyakyala ikilo iki. Kyala, palingayaga u mundu yumoywene pakati pa uswe uyu ali nu butulwanongwa pa moyo gwabo, lōli ikyēne kili sukigwa itolo lilino ni Lilopa Iya Ntwa Yeso, ukuti uswe twēsa tubagile ukwāgāna mu bula ubununu ubuyo kwīsilya ukukīnda kumwswana.

<sup>36</sup> Kangi bo une ngusegelela i Lisimbo ili ikilo iki, Tāta, o, une ne nsitakufwana. Kyala, akayapo nayumo gwa uswe ugwakufwana. Uswe tukwitikisya uswe tukamanya nakamo, Tata, loli uswe nubusisya tukusubila pa Mbepo Mwikemo ukuti Umwene abagile ukusetula kwa uswe. Kangi uswe tukubālūla ukukīndāmo ubwītu—ubwītu ubumanyi bwammahala ubu Ugwe gwātupēle uswe, isyambukulu, u Mbepo Mwikemo alipaga ububombelo bwamwambepo ku ndumbula syitu. Tupaga ikyene, Tata, kabuno uswe tukugulila kwa Ugwe mu Ngamu ya Yeso u Mwanundumiana Gwako. Ameni. Mulitugasya.

<sup>37</sup> Mu ntu gwa 2 gwa Būku gwa Busetuli, kangi i kipanga kyākibili, i ngulilo ya kipanga ya butatu. Anda. . . [Kalumbu ikuyoba mu lulimi ulungi—Nsimbi] Nswaga une.

<sup>38</sup> Gwītu Tata Uyu ali ku Mwanya, yikemesigwe yiyege i Ngamu Yako. Kitangalala Kyako kīsege, Bwāko ubwīgāne bubombigwēge, nkisu mumo ikyene kiyilile ku Mwanya. Uswe tukukusuma Ugwe ukuya na uswe, Tata, kangi tusayaga uswe, nu tutula uswe ukuya bayengi-nafundi bamahala mu sala iyi iya butolwe ubukulumba pakati pa bandu. Akabalilo kāko ubusofānio na fyōsa bukubōmbigwa, tutula uswe ukuya ubwītu bununu-fīyo, Ntwa, ukuya bāmbombo Bako ukwisila mu Ngamu ya Kristi. Ameni.

<sup>39</sup> Lilino, une njobile ikyo ikyākwaṅda, ukuti umwe mubagile ukumanya. Ngimba umwe mukētesisye ulusanusyo lukālisile ku Lisyu? Kalumbu gwītu āpakīgwe nu Mbepo Mwikemo, kisita kwilamwa, lōli umwēne āpēle i ndumi ukufuma pāpo i Lisyu lyālīsile nkati, umwe muketile. Ikyēne itolo akayabo kanini ukufuma ku lubātiko lwa kīndu. Lilino, ikyo kyāli kinunu mōsa, kalumbu mpala, aligwesa uyu ugwe guli. Mbepo Mwikemo pa ugwe, o, ikyene kyo kikafu fiyo ukukikola ikyene bo lula, une mmenye. Ikyene kifwene itolo bo. . . Pamo akabalilo kako ugwe kuyoba ikindukimo ikingi kangi. . . Muketile, loli ikyene kyāli kanunu mosa; loli ugwe lumu gwālipilike ikyene bo uswe tukāli ukwanda, umwe muketile. Kangi iyo yo nongwa, muketile, ikyene kikugomokela akabalilo kako u Mbepo ikubomba. Imbepo sya basololi sikwilāmbika ku basololi, umwe muketile. Ikyo kyo ugwe.

<sup>40</sup> Lilino, lumu u Mbepo Mwikemo ikukupaka ugwe kangi, itolo. . . Une ngusubila Umwene ikubomba, itolo ukufuma pāpo ubulumbilili bumalike. Kangi ugwe kētēsya ulusanusyo lukwīsa, muketile, panongwa yakuti ulwene lukufimbilisigwa ukuya

palapala ukutalula ndubātiko polelo, umwe muketile; lōli uswe itolo tukusegeléla i Lisyu, umwe muketile, nkati muno. Polelo, lilino, ikyo kyaali naloliloli kya Kyala, ikylene naloliloli kyaali; une ngwitika ikylene kangu ukwipilika ikylene ni ndumbula yangu yosa, panongwa yakuti une nālipilike ikwisa-kwa-kunyuma ku kyene, umwe muketile. Loli u Mbepo Mwikemo. . . akene kakāli kabalilo mma. Umwene ali ni ndumi kwa kalumbu ku kipanga, loli *apa* po apa Umwene ikubomba i Ndumi Yake lilino. Umwe muketile, Umwene atisakwitabania Mwene mma, Umwene ikubika ifindu fyosa ndubatiko. Une nsisimikisye aligwesa ikupilikisya, umwe muketile, ikyo kyo itolo kitalusye.

41 Lilino mu—mu ntu gwa 2 gwa Buku gwa Busetuli. Kangi unko. . . Uswe twānde ikilo iki ni—ni Ngulilo ya Pergamo, untu gwa 12. Lilino, ikilo kya mmayolo uswe twasokileko ku linandi lya 11:

*Umwene uyu ali ni mbulukutu, ndeke umwene apilike iki u Mbepo ikuyoba ku fipanga; Umweene uyu ikuponjola atisa kufulasigwa nu bufwe bwakibili.*

42 Lilino, mu ngulilo ya kipanga kyākwānda, uswe twākyāgēnie abaNikolai bālyāndile mula. Kyala ālisetwile Mwēne ukuya. . . Yeso ālisetwile Mwēne ukuya Kyala Mwenemaka: nayumo uyūngi, nafimo ifiyabo, natumo utupātu twa Kyala, Umwēne āli Kyala mwēne.

43 Lilino, mu ngulilo ya kipanga ya kilo ikyammayolo, uswe tukusyagania ukuti Umwene aalimile pa kifigo kangu Umwene alinkusimba ifindu ifi ku kipanga, nukubabula abene isya bulōndo bwabo. Lōli Umwēne āyobile abēne bāli ku. . . abakiNikolai aba, na fyosa bo ifyo, aba Umwēne ābēngile.

44 Ikilo kyammayolo abēne bāli bāli i. . . bāfwālāga ingiga ya mfwīla. Umwēne ābabūlile abēne komma ukuya bākutīla, ku bufwe, ukuti Umwēne ābagile—Umwēne āngāli ikuyaga na bēne. Kangi polelo ku bumalikisyo bula Umwēne alinkuti, “Umwēne yūyo ikupōnjōla! Umweene uyu ikuponjola atisa kufulasigwa nu bufwe bwakibili.”

45 Lilino, linga bulipo u bufwe bumobwene, kangu uswe tumenye isya ikylene, polelo pabagile ukuyapo u bufwe ubungi kubuyobumo; panongwa yakuti ubufwe bumobwene uswe tukufwa apa mu mbili, ubufwe bwakibili uswe tukufwa ikylene mwa mbepo, u moyo. Ugwēne go, “Kangu umoyo uku gukōnānga ugwēne gwisakufwa naloliloli.” *Ifwa* kyo itolo, “naloliloli ukusōka panja ukufuma ku kilikyosa;” umwe muketile, ugwe gwe—ugwe gwe. . . *Bufwe* bukusanusya, “ukwegigwa panja, ikyēne kyo—ikyēne kyo—ikyēne lyo kipīmbigwe pabutali, kifisigwe pabutali.” Polelo akabalilo kāko abaganigwa bītu bikufwa, abēne bali panja pa kuyapo mūmo uswe tumenye. Uswe tukukōléla ikyo bufwe.

46 Loli u Nkristi atikufwa, likayapo i Lisimbo ili u Nkristi ikufwa, panongwa yakuti umwene alinabo u Bumi bwa Syepwa. Akabalilo kako untulwanongwa ikufwa, umwene amalisisye, kangu umoyo gwake kubumalikisyo gwisakufwa, loli akabalilo kako u Nkristi ikufwa, umwene ikugulila itolo na Yeso ukugomokela kangu. O, une ngusubila une ndinako akabalilo akākufika ku ikyo kubumalikisyo bwa mboniboni iyi ikilo iki, ku kila kūko uswe tukugomokela, kangu umwe mwisakukibonaga ikyene, mumo ikyene kikutwala nkati ikindu kilakila ikya bufwe bwakibili. Untu gulagula ugu uswe tulipo ikilo iki gikutwala nkati ikindu kilakila, kangu ukubombela ukumogi fiyo apa.

47 Lilino—lilino, ikilo iki, uswe tukuyaga pakubala ukalata uyu mbibimbibi itolo, panongwa yakuti une ndinasyo simo—simo isyakumanya pabutasi uswe tukulonda ukufikako ikyākwānda, nu kugela ukusita kubakyūnga umwe katali fiyo. Lilino, ku . . . ukufuma papo imbōmbēlo isi simaliike, akabalilo kalikosa aka une ngubala iki mbibimbibi fiyo, linga umwe mukulōnda ukwēga akabōmbēlo ka ikyēne; Nkundwe Mercier apa alinakyo ikyēne kyōsa, une ngubika utusimbe kulakula ku mwēne; kangu umwēne abagīle panongwa yakuti umwēne ikusimba pa būku, umwēne isakukupa ugwe ikindu kilikyōsa ugwe umenye . . . ugwe—ugwe kulonda pa kyēne. Ikyo kikuyaga kinunu mosa, Nkundwe Mercier.

48 ilinandi Iya 12:

*Ku gwāndūmi gwa kipanga kya Pergamo sīmba; Ifindu ifi fiyo umwēne yūyo ali nu lūbo ulupyāsye na malwēmbē mabili;*

*Une mmenye imbombo syāko, kangu kūko ugwe kwītūgāla, nakyōpe . . . i kikota kya Sētāno . . . kangu ugwe kukola nulubanililo ingamu yāngu, kangu utalile uka pīka u lwītiko lwāngu, na mōpe mmasiku gala mūmo Antipas āli mfwīlila gwāngu unsūbiligwa, uyu āgogigwe pakati pa umwe, kūko Sētāno ikwītūgāla.*

*Loli une ndinafiyo ifindu finandi ukulwana na ugwe, panongwa yakuti ugwe ulinabo pala aba bikukolelela ikimanyisyo kya Balaamu, uyu āmanyisye Balaki ukusatusya ībwe-lyakwītābānia pankyēni pa bāna ba Israeli, ukulya i findu ifipigwe ku fifwani, kangu ukusulwa ubumalaya.*

*Momūmo ulinabo ugwe nūgwe bāla bābo bikukolelela i kimanyisyo . . . (ikyene kyo mbombo kunyuma kula mu Efesi, lilino ikyene kisile ukuya “kimanyisyo”) . . . ikimanyisyo kya baNikolai, . . . (Umwe mukukūmbuka une ngababūla umwe ikyo ikilo ikīngi, mūmo ikyēne kyāsegelele ku ikyo? I mbombo mu Efesi, lilino ikyēne kyo “kimanyisyo”) . . . i—i kimanyisyo kya baNikolai, iki ifindu une mbēngīle. (Uu!)*

*Pinduka; pamo kisita-iki Une ngwisaga kwa ugwe mbibimbibi, nu kulwa ukulwanaga na bene. . . (komma i Kipanga ikyanaloliloli) . . . abene nu lübo lwa kanwa kängu.*

*Umwene uyu alinasyo i mbulukutu, ndeke umwene apilike iki u Mbepo ikuyoba ku fipanga; Ku mwene uyu ikuponjola nisakumpa une isya manna amafisigwe, kangi nisakumpa umwene (umwene) ibwe ilyëlu, kangi mu libwe i ngamu imbya yisimbigwe, iyi nayumo umundu amenye ukupāgulāko umwene uyu āmbilile ikylene.*

Lilino u Ntwa ongolelepo isayo Syake ku Iki, nu kututula uswe lilino bo uswe tukugela.

<sup>49</sup> Lilino pa lwālo lwa kipanga iki. Iyēne yo ngulilo ya kipanga ya butatu, yikukōlēlīgwa Pergamo. Kangi i—i lisiku ili i kipanga iki kyālīko kwālī ukufuma 312 A.D. 312 mpaka 606.

<sup>50</sup> I ngulilo yāli: kimanyisyo ikyabutungulu, Sētāno ikusyōba, ulwālo lwa bulagili bwa pāpa, kangi ubwēgi ku kipānga ni sikali.

<sup>51</sup> U mfwālo gwāli: manna amafisigwe, ibwe ilyëlu.

<sup>52</sup> Kangi u lutondwa, u gwāndūmi gwa kipanga iki, ukwisila fyōsa ifi u Mbepo Mwikemo ābagile ukundeka une ukubōmba, une nsālile Mwikemo Martin. Ubwene bwali u—u busetuli ubu bwapēgigwe kwa une pa kyēne, panongwa yakuti ukubala kwa bikēmo abangi akabalilo kala. Une nāsālīlēpo Mwikemo Martin panongwa yakuti umwēne āli nnyāmbāla gwabunyakyāla, ku bwinogonelo bwāngu umwēne āli kalongo-kōsa ntumigwa ukukīnda Mwikemo Patrick āli.

<sup>53</sup> Lilino, Mwikemo Patrick āli kīpwa ka Mwikemo Martin; kalumbu gwa Mwikemo Martin āli māma gwa Mwikemo Patrick. Kangi Mwikemo Martin āli. . . ena, yula āli mwipwa gwa Mwikemo Patrick.

<sup>54</sup> Lilino, ubūmi bwāke bwāli ukufuma ku A.D. 315 mpaka 399. Lilino apa yilipo inongwa une nālinsalile umwēne ukuganila ku bikēmo abāngi ba lisiku lila, panongwa ya njila iyi umwēne ikolelelāga mwēne. Kangi pasi pa kupakigwa kwa Kyala, une ndikwitika ikyo'mma. . .

<sup>55</sup> Lilino, i kipanga kya Katolika kikālimfwikile umwene, abene bakālimmwāgēnie umwene, kangi iyo yo nongwa iyngi une nālimmwegile umwene. Uu-huu, uu-huu. Kangi bōsa aba uswe tukukēta, aba bali nu butumigwe bwamwambepo, ikipanga kyapabwāndilo kila kilinkubapīka. I—i kipanga kya kiNikolai kyāpīkile ikylene panongwa ya findu ifi: abene bāli bamwambepo. Kangi bo une ndābilelabile apa, i Kipānga kyākāmandigwe pānja kangi i kimanyisyo kya kiNikolai kyālī mu—kyālī mu bwīngi; kangi i Kipānga kyānalōli kyālī mbunini, kiyīle bwīla lūlo.

56 Kangi mūmo une njobíle ukufuma ku bwāndílo, ikyēne āli Yeso uyu āyobíle, “Ukutíla mma, katimo kanini, ubwene bo bwigane ubununu bwa Tāta gwinu ukubapa umwene i Kitangalala.” Iyo yo nongwa une ngubōmbéla i Kitāngalála ku Kitāngalála kyamwambepo. Kangi uswe tuli...tuli ni Kitangalala kyamwambepo, kangi uswe tuli bahobofu fiyo isya ikyo, kangi u Mwalafyale mu Kitangalala iki. Kumbukilaga, Umwene yo Mwalafyale gwa bikèmo (*abakemesigwe bala*), Umwēne yo Mwalafyale gwabo uyu ikubalongolela abene.

57 Ubūmi bwa Mwikemo Martin bwāli. . . bo bumo mwa myūmi imikulumba ukukinda-gyosa igya aligwesa mu ngulilo sya kipanga. Ukufuma ku njila yosa ukufuma kwa Mwikemo Pauli panja, umwene ali yumo mwa nnyambala gwamwambepo ukukinda. Umwene āli. . .

58 Kimo mwa fika fyāke ifyākwānda fyāli. . .Umwēne āli nsikali, ukwānda itolo, une ngwitika. Kangi polelo i lisiku limo umwēne ākindaga kangi ālipo yumo. . .U—u nnyāmbála alāmbalēle, ntalalifu kangi ikukingima, kangi bōsa a bānda aba bāli bakwīgana. . . pamo, ukusita kwīgāna, lōli bāli babagili ukuntūla u nyāmbala yula, abēne itolo balinkunkīsānia umwēne palubafu u—u mpūti nu mu Levi bābōmbile mu *Unnunū Nsamaria*. Lōli akabalilo kāko u Mwikemo Martin ikwisa pala, ukusyāgānia imbombo yāke ukuya mwitiki gwa Kikristi, umwēne āli ni kijāsi kimokyēne, ikiselekesye pamwanya pa fibega fyāke, umwēne alinkutumula ikyēne pabili nu lūbo lwāke nu kupa sīnda gwa ikyēne ku nsūmāji yula, umwēne alinkwēga u sīnda uyūngi yula. Kangi ikilo kila kilinkwanda ububilikigwe bwāke, kabuno, Yeso Kristi ābonike ku mwene, mu mboniboni, aniēmbetēligwe mu nselekesye gula ugu umwēne ātumwile sīnda mbubili; iki kyāfwānikīsyē i Lisimbo, “Mu mbwīngi mūmo umwe mubombile ku aba, umwe mubombile ikyene kwa Une.”

59 Polelo ega ikyo kuli a kamanyisyo. Kilikyosa iki ugwe kubomba ku munduyumo, ugwe kubomba ikyene kwa Kristi. Itolo kumbukilaga. Lilino umwe. . .Unko uswe tuyobe ikyo palikimo [Nkundwe Branham ni kilundilo bikuyoba mu bumobwēne—Nsimbi]: “Iki ugwe kubomba ku bangi, ugwe bumobile kwa Kristi.” Polelo kali umwene ikwinogona fiki ukufwana na ugwe, ikyene kyo iki ugwe kwinogona ukufwana nu mwene, muketile, ikyo kikutwala ulusayo.

60 Kila kyāli kīka kyake kyakwanda kangi bwandilo bwa butumigwe bwake. Filipo fingi fiyo ku kyene, une—une ngabagile ukuya na kabalilo. Panongwa yakuti une ngulonda ugwe ukugomokela kilabo nkilo kangi ikilo kilikyosa, polelo une ndikulonda ukubakyunga umwe akabalilo katali fiyo.

61 Umma ndaga, ikīka ikikōnge iki une nāsālīle ukuyobapo ikilo iki.

<sup>62</sup> Umwēne yo lōsa ābongotolāga ubwīputafifwani, kangī umwēne āli nubukafu gwakulwāna ni kipānga kya Roma. Umwēne lōsa akānikāga na fyōsa fya babishopu ba kipānga kyākwanāda kya Roma, umwēne... abēne bafikāga ukuya bankīsu na fyosa bo ifyo, kangī umwēne abapīngāga abēne. Umwēne naloliloli ālwanaga na bēne. Ikyo kyo kīka iki umwēne ālitūgēle nakyo mu luko lula lwa tubalilo. Lilino. . .

<sup>63</sup> Lōli umwēne ābóngotolāga ilitēngēle lya bīputafifwāni ilisiku limo, nu kuswānyulania pāsi i kigemo kya bīputafifwāni, kangī pala gwālipo u mpiki unsisya gwimile pa kigemo kya biputafifwani. Kangī umwēne ātumulāga u mpiki ugu pāsi, kangī bīngi bīmīle kifuki bākibēngāga ikyēne. Umwene alinkuti, “Linga une ndi mundu gwa Kyala... Pinya une injila iyi umpiki gula gukwīgēmekēsya kangī unko ikipiki kigwe pa une. Linga une ndi nnyambala gwa Kyala... Linga une ngaya nnyambala gwa Kyala, u mpiki gukungoga une. Linga une ne nnyāmbāla gwa Kyala, Kyala gwāngu abagīle ukuniōngotola umpiki gula pa buyo bumo ubungi.” Ulukanikano ulukifu! Popāpo abēne balinkwānda ukukeka pa mpiki gula; kangī akabalilo kāko u mpiki gwālyāndile ukugwa, ugwēne gulinkusyūta ukusyūngutīla nu kugoga ikipāmbō kya baketélèli bala. Kyala alinkuniōngotola ikyēne ukugomokela pa kām̄ba. I kīka! O, akabalilo kōsa fyalipo ifika mu lukomano lwāke.

<sup>64</sup> I kīka ikīngi iki une nālinōgwīne ukuyobapo, kyāli u mwānīke umfwāno uyu ālāmbalike u mbili gwāke ukukilania. Kangī akēne kalinkusyūka ukugomokela ku būmi kāngi, ukufuma pāpo umwēne āfumile pakwīputa kuli akabalilo kamo kuli u mwānīke uyu.

<sup>65</sup> Ikingi kila kyo kyapamwanya kwa une, āli ntemi. Kangī umwēne ayaga pakugoga bamo mwa bāndu abīsūsīgwe-na-Mbepo-Mwīkemo ba Kyala. Kangī ena umwene āli kiboko ikitalusye ikya—kya bishopu gwa kipanga kyakwanda kya Roma, pa kabalilo kala, kangī umwēne naloliloli āli pāpa bo umwēne akāli ukukōlelīgwa pāpa. Ingamu yāke āli D-a-m-a-s-u-r, kangī umwēne ābīkāga bōsa a Bakristi ku bufwe aba umwēne ābagile ukukola ukubīka ku bufwe. Kangī—kangī unkasī gwa ntemi uyu, u nsitakyala, kangī ingīsī pamwanya pa ndumbula yāke mwēne.

<sup>66</sup> Kangī akabalilo kāko unkemesīgwe Mwīkēmō Martin ālīsile ukupepekela, unkasī gwāke alinkumbīka umwēne ikyakukōnga ku kyēne ukuti umwēne āngāli ikugela ukwīmīla-pakati kuli aba a Bakristi komma ukugogigwa. Ena, akabalilo kako umwene kubumalikisyo alinkufika ku mwene, kikābombile ubununu bulibosa mma, panongwa yakuti umwene āli itolo nnyambala gwakukiboko-ikililo kwa pāpa uyu; popāpo umwēne alinkugoga bala a Bakristi abīsūsīgwe-na-Mbepo-Mwīkemo mulimōsa.

<sup>67</sup> Lōli Mwīkēmō Martin ālōndāga ukulālusania nu mwēne,

kangi abakyũngaji balinkummwĩmika umwẽne pa kipata. Ena, Mwikemo Martin alinkugwa pa kisyo kyake nukulambalala pala nukwipũta mpaka Kyala alinangisye umwene ukuti abuke nkati. Akabalilo kãko umwẽne asumwĩke mmwanya ukufuma pala, umwẽne alyẽndile ku fila ififigo ifigaliligwe kangi ifyẽne filinkwĩgũka pafyẽne, alinkwenda palapala ukukĩndilila.

<sup>68</sup> Lilino, isi syo syambukulu, isi syo itolo umunduyumo ikusimba isya umwene, kangi itolo ukuya panini...Linga ikindu kilikyõsa, abẽne aũgali bikuya bakusala, linga ikyẽne kyãbagile ukuya kipanga kimo kikuyoba; pamo, une mbagile ukuyoba, pa bunini-fiyu, fiyofyo i kipanga kya pãpa, abẽne aũgali batikuyobapo ifindu fila. Loli, muketile, isyambukulu sikwãndĩa u bwanaloli. Muketile?

<sup>69</sup> Kangi unnyãmbala uyu ašegelile itolo kula, Mwikemo Martin, kangi mulamula mu nsikali aligwesa, na kilikyosa ikingi, palapala mu nkyẽni mwa ntemi. Kangi u ntemi akãlõndãga ukungĩndika u mbombi gwa Kyala. Umwe mumenye, ikyo—ikyo kikaya—ikyo kikaya ko kabombelo mma. Popãpo umwẽne alinkusyũmbutusya itolo untu gwãke kangi alinkusita kungĩndika umwẽne. Umwe mumenye iki Kyala abombile? Umwene ašgelile ukuyoba ku mwene kangi umwene itolo akyungile untu gwake ukusyumbutuka, kangi Kyala ayaga pakutendeka u mwĩputafifwani uyu ukubika ulugindiko ku mbombi Gwake. Popãpo Umwẽne itolo alinkubika i kĩndu kibunega nu moto, kangi ikyẽne kilinkumbabula umwẽne lõsa pãnja pa kikota kyake, alinkusumusya umwẽne, alinkupela umwẽne ime.

<sup>70</sup> Lilino ikyo—lilino ikyo kyo syambukulu sya i Bãngeli, *Lukomano Iwa Nicene*. Umwene alinkufimbilisigwa ukugĩndika u gwambombo gwa Kyala; Umwene alintendike umwene ukwima mmwanya. Ikyẽne kyãbabwile nu kubabula i kikota kũko umwẽne alitũgẽsye; moto gulinkubũka ukukĩndamo mu mbili gwãke nu kubabula kũsi kwa kikota kila, kangi umwene alinkufimbilisigwa ukunyela ukufuma pala. Kyala ali ni njila ya kubombela ifindu, umwe mumenye. U-hum. “Kyala abagile ukufuma mmabwe aga ukufyusya abana kwa Abraham.” Kangi umwe kumbukilaga, ukuti u Kyala yulayula ikwitugasya pakati pa uswe ikilo iki. Ikyene yo Kyala yulayula. Umma ndaga.

<sup>71</sup> Kangi polelo ikĩngi iki une nkiganile, kangi polelo une nisakwĩma. Une ndinago gamo apa, loli une ngufikaga...Lilino iki kyo kimo une nãlĩkyẽlile nakyo fiyo, akabalilo kãko umwẽne ali ilisiku limo ikugũlila abãndu bãke, mu lwĩpũto m'kyũmba kya kufũndila kyake.

<sup>72</sup> Kangi umwene—umwene aali nnyambala unkulumba, kangi umwene aapimbile i Kipanga ikyisusigwe-na-Mbepo-Mwikemo iki, kangi atutafulenie uswe twesa...O, umwene ali...ali na bẽne bõsa bisusigwe na Mbepo, ikilundilo kyake kyõsa. Kangi

mōsa ukukilania nkīsu kyōsa, a Bakristi bābōmbīle ifika ni fimanyilo ni kiswīgo.

<sup>73</sup> Muketile, Kyala ikuyoba ku ntumigwa Gwake, untumigwa ikuyoba ku bāpasi. Kangi polelo ikyo kyo iki kikuboneka pa buyo, umwe muketile, Umwene—Umwene ikukyūnga abapāsi na umwene mbufwāne mwa K̄yala; umwe muketile, u Mbepo Mwikemo ikwendelela ukwisila mu kibugutila kya bene.

<sup>74</sup> Utubalilo twingi akabalilo kako abene bāfwililaga, abene bālimīle u ndumbilili palapala panja pakati pa bene (bo *lula*) nu kubagoga abēne bōsa akabalilo kamokene. Kangi fyo fibibi nki abēne bābōmbīle ku bandu bala! Abēne bābōkyīle abēne. Abēne bālyégīle abanyambala nu kubakomelela abēne ni . . . ukusuluka ku fisinga, nu kwābūla imbwa syandisu, pamo . . . nu kusileka isyēne silye ukufuma ku nyuma ya mūndu, ukukwāba amāla gābo ukukīndamo bo u mūndu akāli ukufwamo siku. Ukwēga abakīkūlu, bātumula'ngako ilibēle lyābo lyakukililo, nu kubaleka abēne bīme pala bo indumula yābo yikukung'usya, kangi itolo ikupininika mpaka abēne bakofokelaga pāsi, bafwīle, bo ulu. Ukwēga abāna bābo ukufuma ku bamāma abakifuba nu kulyēsya utwene ku ngulube ni fīndu, ukubaleka a bamama bīme nu kukētēsya ikyēne. Kangi u luko lōsa!

<sup>75</sup> Lilino, ugwe ukābagīle ukwīnogona ukuti abāndu bīyobāga i Kikristi bābagīle ukubōmba ikyo. Lōli pilikisya, i Bāngēli lyāyobile, Yeso āyobile, “Ikyene kisakubonekaga ukuti abene bisakugogaga umwe, bikwinogona ukuti abene bikubomba K̄yala ububōmbelo.” Umwe mukukumbukila, u Yeso yulayula uyu āyobile ikyo, ukwisila mwa Mbepo yulayula, āyobile-ngāni ikyēne kangi nkabalilo ka bumalikisyo. Ikyene kikufimbilisigwa ukwisa. Linga abangi aba balinkutika itolo nubupelelesye ni Lisimbo, kētēsya kangi kēta linga ikyēne kitikufwanikisania katikati ukwisila mu Lisimbo kangi ukwisila mu syāmbukūlu. K̄yala āyobile ikyēne kyābagīle ukuboneka, apa pali syāmbukūlu syāyobile ikyēne nalōli kyabōmbigwe; K̄yala āyobile ikyēne kikubonekāga kuno, kangi kuno ko kūko ikyēne kyābonīke. Muketile, itolo katikati. Polelo ngimba uswe tukubombaga fiki akabalilo kako uswe tukufika kula ku Ngulilo ya Kipanga kya Laodikiya (muketile, kūko uswe tuliko lilino) kangi i soka ni fīndu fikufumusya ukulwana ni ikyēne?

<sup>76</sup> Popāpo, lilino, polelo iki, umwene āli nkati mula ikwiputa akabalilo kako ikilundilo kyake kikugulila. Kangi pala ālipo unsumasuma ikwisa ku kifigo nukukung'usya pa kifigo kyake, kangi umwēne āligwīle ikifigo (kangi umwēne ālikólēnie), kangi umwēne ālimbūlīle umwēne ālōndāga u—u mwēnda. Umwēne āli ngelebuno kangi alinakyo nakimo, ukwēne kwāli kutalalifu, kangi umwēne alinkuyoba . . . Umwēne alinkuntuma umwēne ukusyūngutila ukwāgana na diakoni unkulumba. Kangi u diakoni unkulumba ākalēle nu mwēne nu kunkaga umwēne pānja. Kangi akabalilo kāko umwēne ābōmbīle, umwēne

alinkugomokela kāngi nu kumbula u Mwíkèmo Martin ukuti u—ukuti u—u diakoni āfumile pakumbopesya umwēne pānja.

<sup>77</sup> Kangi popāpo polelo, kifuki akabalilo kala, u diakoni unkulumba uyu alinkugomokéla nkati nukumbula umwene mu luko lumo lwa bugasi, ukuti, “Ikilundilo kyako kikugulila pa ugwe! Ugwe kubakyunga abene bikugulila!” Loli umwene aali ndwiputo. Ikyēne kinunupo ukuti umwēne asyāle mu lwīpūto mpaka umwēne ikwīpilika alōngosigwe na Kyala ukubūka pānja.

<sup>78</sup> Kangi unsumasuma uyu ikugomokela ku kifigo. Kangi Mwikemo Martin alinkufūla unselekesye gwāke gwene unnunu nukumpa umwene ku nsumasuma yula, kangi āli nu—nu—nu diakoni unkulumba ukubuka nukwakwega ugunji gula nukutwala ugwe ku mwene. Popāpo umwēne āfimbilisigwāga ukwēga u mwēnda, mulimosa, nukubika ugwēne pa Mwikemo Martin. Kangi umwene āfwele umwenda ugwapāsipo pankyeni pa bandu mbuyu bwa mwenda gwake unnunu.

<sup>79</sup> Muketile ikyene kikubuka itolo ukunangisya: ukupa u bununu ukukinda-bosa ubu ugwe uli nabo, ukupa u bumi bwako, paga akabalilo kāko, paga kilikyosa kwa Kristi. Kangi u Mbepo yulayula uyu itūgalāga mwa Kristi, ikwitūgala mwa ugwe, kangi—kangi ulusongo lwako mbupalamani bwako na pa bandu aba ugwe kubōmbéla nabo, bwisa kuyaga fiyo bo Kristi mpaka ikyene kisa kubombaga ikindu kilakila iki Kristi aabombile.

<sup>80</sup> Kubumalikisyo ikyēne kisa kwisa kubonekaga ukuti a bāndu bālambalēle mu misyūngūlu kangi bābūmbulwike. Uko—uko ko kutalusya, itolo amaka mingi fiyo aga lugano ukusyungutula abene. Kangi abēne balinkuyoba ukuti, “Akabalilo kāko u Mwíkèmo Martin ālumbililāga, ukufuma pāpo umwēne āsōka pānja nu nselekesye ugwapāsipo ugu, ukuti ikilūndilo kyōsa kyālyāgēnie ubumulike bwa Bwēlu ukusyūngutula umwēne.” Uu-huu. Muketile? Muketile, nongwa yakuti umwene ābombile ikindu ikitalusye.

<sup>81</sup> Bwila bombaga ubutalusye, imbombo yako kwa Kyala; inogona butalusye, iyo yo mbombo yako kwa gwimwene; kangi ugwe kufimbilisigwa ukwisa ntalusye. Uko ko kutalusya, ugwe kufimbilisigwa itolo.

<sup>82</sup> Lilino, uswe tukulōnda ukwānda lilino pa kugela ukwēga iki mu bubātiko bwa fyakulīngānia, ikilo iki, panongwa yakuti Ikyēne kikubōmbela muno namaka fiyo.

Lilino, *ku gwāndúmi gwa kipanga kya Pergamo sīmba; Ifindu ifi ifi ikuyoba umwēne uyu alinalo u lūgi ibili- . . . ulūbo . . . ulūbo ulūgi na malwēmbe mabili;*

<sup>83</sup> Lilino une ngulonda umwe muketesye Umwene ikwitwala Mwene kangi ikilo iki mu Bwakyala. Ikipānga kilikyōsa kyāli kimo mwa kayīlo Kāke akālwīmiko: Yūyo uyu āli ni

ndondwa kalongo-na-ibili . . . pamo “indondwa ihano-na-ibili nkiboko Kyāke, Umwene uyu ali nu lubo ulupyasye kubili-kosa,” muketile, ikindukimo ikingi, “Umwene uyu ali ni filundi fya nkuba, i fisige ifi fikubopa ni . . . ndapi sya moto.” Umwēne ikwitwāla Mwēne ukugomokela ku Bwakyala Bwāke.

<sup>84</sup> Lilino ugwe kuyoba, “Ko kūgu u Bukyāla bulāmbaléle mu iki, ‘Umwēne nu lūbo ulūgi kubili-kosa ikusōka lukufuma nkanwa Kāke?’”

<sup>85</sup> Ena, u *lūbo* lo “Lisyu.” Bahiburi 4, uswe twālyēgīle ilyene ku bwandilo akabalilo kāko uswe tukubopesyaga u Bwakyala bula ubwa Umwene pāsi. U lūbo, uswe twākyāgīle mu Bahiburi 4:12, lula lwāli, “I Lisyu lya Kyala lipyasye-ukukindapo ukukinda u lūbo lwālwēmbe kubili-kosa.” Ngimba uko kotalusya? Lila lyaali Lisyu lya Kyala. Ngimba ilyene . . . ? Pala, lilino ketesya, umwe mulina- . . . pilikisya isanusyo isi. Lilino lōndēsya i Lisyu lila, Mwikemo Yohani 1, “Mu bwāndilo” (kubutali kunyuma) “lyaali Lisyu ili lipelile kumwanya na pasi.” Ngimba ikyo kitalusye? “Kangi i Lisyu lyāli na Kyala, kangi i Lisyu lyāli Bwakyala. Kangi Ubwākyāla bwāpēligwe mbili nu kwitugasya pakati pa uswe.” Ngimba ikyo kitalusye? “I Lisyu lyapeliigwe ukuya mbili nukwītūgāsya na uswe.”

<sup>86</sup> Kangi apa Umwene imile apa, Yumo ku bwandilo, “Yoba iki ku gwāndumi gwa kipānga kya—kya Perga- . . . Pergamo. Yoba iki ku mwēne, ‘Une ne Lisyu lya Kyala.’” O, uswe tukumbona Umwene ukukilania mu Busetuli, ikwisa nu mwenda Gwake unjubikigwe mu lilopa, ingiga pantu Gwake, itogīle pa falasi inyēlu, kangi pa ngamu Yāke yāsimbīgwe, “I Lisyu lya Kyala.” O, une nkiganile ikyo. Umwēne yo Lisyu, i Lisyu lya Kyala. Popāpo uswe tukukēta u Bwākyala ubu polelo mbwāndilo, ukwītūwāla Mwēne, Umwēne yo Lisyu.

<sup>87</sup> Lilino, linga Umwēne yo Lisyu lya būmi, polelo Ili lyāsimbīgwe pa i Bāngéli lyo kiyabo kya Mwēne; polelo linga umwe mubagile ukwambilila Iki, mwa Umwēne (iki kyo Lisyu), i Lisyu ili likwisa mwa ugwe nu lwītīko, likupela Ikyēne ukuya kyūmi, panongwa yakuti i . . . O! Kola Ikyo! I Lisyu likwisa mwa ugwe, linga u Mbepo Mwikemo ali nkati mula, Ikyene kyo kyumi akabalilo kako Ikyene kikwisamo, kangi ulufingo lulilosa lo lwabwanaloli. Nakimo . . . “Polelo, linga ugwe kuyoba ku kyamba iki ‘Yaga nsāmisigwe,’ kangi utikwilamwa mu ndumbula yako.” Panongwa yakuti (fiki?) ugwe gwe Bukyāla kuyoba. Ugwe kwitika ikyene? Bāngéli lyāyobīle lūlo. Kangi kilikyosa iki umwe mukuyoba kisakwisa ukuboneka linga ugwe utisa kwīlāmwa, linga ugwe ubagile ukwēga kyōsa i— i kīsu-kya-pāsi kifyolotolīgwe ukufuma mwa ugwe, unko u Mbepo Mwikemo akupele ugwe gwēsa mwanundumiana pamo mwanundindwana gwa Kyala: nakimo ikisu, kisita butobesigwe, kisita kwilamwa. Ikyene kyo fiki, lelo? Ikyene kyo kikaya ugwe kangi mma, ikyene yo Kyala mwa ugwe. Polelo ugwe kwegaga

i Lisyu Lyake, Ulwene lo lufingo, kangi kuyoba, “Tata, ulwene lo lufingo Lwako.” “Sētáno, . . .” Ikindukimo kikufimbilisigwa ukusema. Muketile? Muketile?

<sup>88</sup> Lilino, ugwe ukabagila ukubomba ikyo mpaka Kyala asetwile kwa ugwe polelo iki inongwa yila yibagile ukuya. Muketile? Polelo akabalilo kâko ugwe umenye iki inongwa yila yikuyaga, polelo ugwe ubagile ukuyoba, bo yu Yeso. Umwene *aali* Lisyu. Ngimba ikyo kitalusye? Kangi lôli Yeso, u nnyambala, i kitêmbé, alinkuyoba, “Une ndikubomba nakimo pene pápo u Tata ikunnangisya Une ikyakwanda.”

<sup>89</sup> Polelo ikylene kikaya Lisyu polelo mpaka ikylene kikubonesigwa kwa ugwe. Umwe mukupilikisya ikylene? Yo nongwa abandu bikuyoba “amasiku ga fika gakindile,” i Lisyu likabonesigwa ku bene. Yo nongwa abene bakabagila ukwitika mwa Mbepo Mwikemo, i Lisyu likabonekela ku bene. Yo nongwa abene bakabagila ukuketa ubusetuli bwa losyo mu Ngamu ya Yeso Kristi, i Lisyu likabonesigwa ku bene tasi; kangi pope abene bakaya nalyo i Lisimbo limolyene ukubukako, bukayapo ubuyo kuko aligwesa alyosigwemo siku mu njila iyingi.

<sup>90</sup> Ukufwana nu Mbepo Mwikemo, i Bângèli lyâyobile ukuti “Nayumo umundu abagile ukunkolela Yeso u Kristi, mwene ukwisila mwa Mbepo Mwikemo,” kangi abându polelo bikuyoba abêne batikwitika ukuti u Mbepo Mwikemo yo ntalusye. Muketile? Muketile, ikyène kikapeligwa ku bêne. Nalinkuyoba, “Nayumo umundu abagile ukwisa ku Myangu penepapo Tata Gwangu ikunkwaba umwene tâsi. Kangi bosa aba Tata abômbile” (i tensi yayololo) “ambele Une bisakwisaga kwa Une.” O, ngimba ikyo kikaya kimogi! “Bosa aba Tâta ambele Une, bisakwisaga kwa Une. Nayumo gwa bêne isakutâgigwâga ukupâgulâko mwanundumiana gwa bupyûto, kangi une nisa. . . (umwêne âpâpîgwe panongwa ya bubîngililo bula), kangi une nisakusyûsyâga umwêne mmwanya kângi ku lisiku lyabumalikisyo.”

<sup>91</sup> O, mwe! Apo po apa ingamu syitu sikubikigwa pa Buku gwa Bumi gwa Kang’osi: ukufuma ku lwâlo lwa kîsu. Ngimba ikyo kikaya kimogi! Ngimba uswe tubagile ukwîlâmwa bulebule?

<sup>92</sup> O Kyala, sôsyapo ukwilamwa ukufuma pakati pitu, itolo bûtâko indumbula syitu isya bündu mpaka pisa kuyapo nabumo ubwîlâmwe na panandi pakati pîtu. Ulo lo lwîpûto lwângu. Itolo bungulusya ukusôsyâpo ukwîlâmwa kulikôsa, Ntwa. Unko une nitûgâsyège nubunoge, nukwiyufya, nu kwênda bo—bo kang’osi gwa Kyala pa kîsu. Unko—unko une nende bo Umwêne âlyëndîle. Unko une njobe bomûmo Umwene ikuyoba. Unko ifyakulonda fyangu fiyege bo fyakulonda Fyake. Unko—unko une. . . Unko abangi bammwage Yeso mwa une. Unko une nitage nimwêne nu kwâga ikyène, Ntwa, mwa Ugwe. Ikyo kyo ikyène, unko une itolo nitage nimwêne nukukyâga ikyène mwa Ugwe; itolo ukuti

niembeteligwe nkati mwa Kristi mpaka yikayapo nayimo ifwāsi kuli ukwīlāmwa nakumo, itolo iki Umwēne ikuyoba.

<sup>93</sup> Lilino, komma ukubuka panja apa nukuyoba, “Lwimiko kwa Kyala! Aleluya! Ntufye Kyala! Umwe muketile ifi une mbagile ukubomba? Lwimiko kwa Kyala!” Ugwe ukāli ukaya nakyo Ikyēne. Iyo yikaya njila Umwēne ābōmbile ikyēne, umma, ukutupusya ikipāmbāga Kyāke pānja nu kuyoba, “Muketile ifi Une mbagile ukubomba? Ena, nkulumba. Une ne fīyo- . . .” Ayi. Umwene akālyegilēmo siku ulutufyo kuli nakimo, Umwene apele ikylene kwa Kyala nukwenda nulwiysiso nu bunyafu, ni mbepo ya luko ulu ukusyungutila Umwene mpaka abandu bālīgānile itolo ukuya ukusyungutila Umwene. Bēne abalugu Bake. . . Kangi Umwene abaganile abene nukufwana mpaka Umwene ābiputilaga abene kingikingi, akabalilo kosa. Kangi kila kyāli kyakwēgelēla kyāko, ikyākwegelēla kyāngu, ukubōmba ku bāngi mūmo Umwēne ābōmbile kwa uswe.

<sup>94</sup> Lilino, uswe tukulonda ukukētēsya apa kangi lilino, mu linandi lya 2, ukuti iki kikuyaga lya 13:

*Une mmenye imbombo syīnu, kangi—kangi kūko umwe mukwitugala, kyōpe. . . ikikota kya Sētāno. . . kangi ugwe kukola nubwībanilile i ngamu yāngu, kangi ubōmbile ukapīka mma u lwītiko lwāngu, . . .*

<sup>95</sup> Muketile, abene bikwitūgāla kūko Setano itugesye, kangi pope abene bikumilisa Ingamu ya Yeso. Muketile, “Kangi mukapīka u lwītiko Lwāngu.” Lo luko luki ulwa lwītiko ulu Umwēne ābapele abēne? u lwītiko lwa kiPentekosti, ku bwandilo. Abēne bāli nu lwītiko lwa kiNikolai kula, ikipāngānio kya kipānga, na fyōsa bo ifyo, abēne bāyēngāga mmwanya, i kipanga ukwisa mu kuyapo pāsi pa kipanganio; loli Umwene alinkuti, “Ugwe usokilepo ukufuma pa ikyo, ugwe ubengile ikylene, kangi momūmo Une ngubomba. Kangi umwe mukakana i Ngamu Yangu; umwe mukaabukile ukukonga utubugutila twabo utunini utwaiyolo ni findu, ugwe gwitugesye itolo ukutalula pa Ngamu Yangu. Kangi ugwe ukāli uli nu lwitiko Lwangu mumo ulwene lwāli ku bwandilo.” O, une nkiganile ikyo!

*. . . ukapīka u lwītiko lwāngu, na bōmūmo bala mu masiku mūmo (Une ngusakisya ugwe kuyoba ikyo A-n-t-i-p-s) Antipas āli mfwilila gwāngu unsūbiligwa, uyu āgōgigwe pakati pa umwe, kūko u Sētano ikwitugāla.*

<sup>96</sup> Une ngwīmāga pala itolo i miniti. “Ikikota kya Sētāno.” Uswe tukulonda mu luko lumo ukubombapo pa findu ifi, une ngulonda umwe ukukikola Ikyēne. Yaga nsisimikisiyi umwe mukubomba, lilino. “Sētano, kikota.” Lilino, Kyala āfumwīsye mu Bwandilo kūko ikikota kya Sētāno kyāli, kangi kila kyāli mu Babuloni. Ikyēne kyo bwīla kyāli kikota kya Sētāno, kangi mu Busetuli ikyēne kyāli kīndu kilakila. Lōli, linga ugwe kukētēsya,

Babuloni alinkwisanusya mwēne ukufuma ku *mwiputafifwani* ukubuka ku “gwapāpa.”

<sup>97</sup> Kangi lilino mu finyinja fyakwanda, pamo itolo bo iki kikabombigwa (ifyinja finandi), Ikikota kya Sētāno kyāyēngile u bukulumba . . . Une ngusakisya umwe mwābagile ukumbilikila umwe u mpūt-. . . mwalafyāle-mpūti gwa Bakaladia. U bukilingo-bufyuke bwa Babuloni bwālyāndwile ikikota kyāke akabalilo kāko a baPersia bāmbopesyāga umwēne, kangi umwēne ālekile Babuloni. Ingamu yāke āli A-t-t-a-l-u-s, Attalus, u nkulumba mwalafyāle-mpūti gwa Babuloni. Akabalilo kāko a baPersia balīngile nkati nu kwānda ukupoka Babuloni, nukubopesya pānja a Bakaladia; Attalus, u mpūti-nkulumba gwābo, alinkubopa nu kwēga ikikota kyāke ku Pergamo. “I *kikota kya Sētāno* ko kūko ugwe kwītugasyāmo.” Mukupilikisya ikyēne?

<sup>98</sup> Lilino, iyo yo nongwa une ngugomokela ukwakusalapo isyambukulu isi ukufuma mu syambukulu sya kipanga, ukwaga kūko . . . ku iki kyābonike akabalilo kako Umwene ayobege, “Ugwe gwitugele kuko ikikota kya Sētano kili.”

<sup>99</sup> Une ndinkwinogona, “Ena, kokugu kila kyabagile ukuya, ikindu kimo, ‘Ikikota kya Setano?’” Polelo une ndinkusyāgānia ukuti u mwalafyāle unkulumba uyu, ukufuma pāpo umwēne ābopāga ukufuma ku bakupōnjola a baPeresi aba bāpokile lōsa (ukufwana ni mboniboni ya Danieli), umwene aalisile ku kāya aka ka Pergamo, ku Roma, kangi kula alinkupela i likulumba lyake. Sētāno āsemisye ilikulumba lyāke ukufuma ku Babuloni ukubuka ku Pergamo, kūko (pankyēni) umwēne āngāli ikwānda u Babuloni umpya. O, mwe! Lilino umwe mukwegapo ulwalo kuko uswe tuliko. Umma ndaga.

<sup>100</sup> Lilino, kangi kula umwēne āgogile unkūndwe unnunu, āgogigwe kula, Antipas.

<sup>101</sup> Polelo ukusanusya ubumang’anyi bwake. Ikyakwanda umwene āli mfwimi gwa Bakristi. O, mumo umwene akibengile i Kikristi! Kangi umwene aali mpūti-mwalafyale mwene, mwiputafifwani ukwisila mu kipeligwa ni njila. Polelo umwēne ālyāndwile akīnogonēlo kāke nu kubombela-palikimo na Konstantini.

<sup>102</sup> Konstantini yo bwīla īnogoneligwāga (kangi nalīno nu bwāpāpa umwīsyūgu) u bwāndilo bwa Basikali ba Kolumbasi, lilino, yula yūyo āpēle lula ulwītikāno ulwalilopa. Lōli Konstantini (une nguyoba iki nu kutīla nu lugīndiko), ku njila yāngu iya kubala ikyēne lōsa ukufuma mu syāmbukūlu, nasiku apindwikēmo mma.

<sup>103</sup> Lilino, umwēne agogwīle injosi ikilo kimo, ukuti linga umwēne . . . umwēne akētīle ikipīngika, kangi āyobīle ukuti ukwisila mu iki umwēne ābagile ukupōnjōla ubwīte; kangi i . . . panongwa yakuti umwēne āfumile pakufinga ifyakuhibosya

ku Bakristi, ukuti umwēne ābagīle ukuya Nkristi, linga abēne bābagīle ukummwiputula umwēne ukukaba ubwīte bula. Kangi une nālimile kifuki u lulalo lula pala, ukuti kūko umwene. . . pa lubafu ulungi lwa lulalo, ikugon’utulo, āgogīlwe injosi iyi; nu kusumuka, nu kusīngūla ikipīngika ikyēlu pa ngūlu isya bāke na bōsa ba bābwite bāke. Kangi kula ko kūko umwēne ābūmbīle Basikali ba Kolumbasi iki kili pāsi pa bulagili bwa Katolika gwa Roma. Loli umwene akābombilemo siku ikindu kimokyene ikyabwiputi; ikindu kyene iki umwene ābombilēmo siku iki kisīmbīgwe mu syambukulu, bomūmo une ngētīlēmō siku, kyāli, umwēne ābīkīle i kipīngika pamwanya pa Kipānga kya Mwikemo Sophia. (Ha!) Loli umwene aali gwandyāli, kangi akabalilo kako umwene aali yo mwalafyale gwa Roma akabalilo kala, umwene nu mputi mwiputafifwani uyu, palikimo, balinkubūngānia kangi bātwele nkati i kipānga ikifugutifu ikibilikigwe kiNikolai akabalilo kala. Kikristi, iki kyāli ukwigēmekēsya ku bupūti bumo, kangi kyālōndāga ikyēne mu kipānga kyābo, iki uswe twēgīle mu fyākufundafunda fyītu ifyankyēni fya kipānga kya Efesi, na fyosa bo ifyo, kangī—kangī isya Smirina; aba kiNikolai bala.

<sup>104</sup> Lilino aba kiNikolai bālisile ukuya i . . . komma i “mbombo” bo mumo ikyene kyāgomokile ku bwandilo *kuno*, loli *apa* ikyene kyo “kimanyisyo.” *Kuno* ikyene kyāli “mbombo,” abene itolo bāgelaga ukutwala ikyene nkati; lōli ukukilania apa mu ngulilo ya kipanga ya butatu ikyēne kisile ukuya “kimanyisyo,” abapūti abakulumba, abīnītu abakulumba. Bākāli bakābakōlīle bala abapāpa tāsi, lilino; lōli abēne bākōleligwāga, ngati, bishopunkulumba, bīnītu abakulumba, umwe mumenye, abafumuke. Kangi ikimanyisyo kyābo kyāli, kyāli, ikyēne kyāli kyālwiho.

<sup>105</sup> Abēne bāsōkāga ukufuma ku kīsūsīgwe-na-Mbepo, Kipanga kilōngosīgwe-na-Mbepo-Mwikemo. Abēne balinkubaleka abēne babūkēge mbunāndi kangī babakōlīle abēne “basāmbuke,” panongwa yakuti abēne bakābagīle ukwitikisania na bēne ukuya ni fipanga-fipāgūke ifikulumba ifi. Loli i Kipanga kyālōndaga ukwitugasya mbwābūke pāsi pa bulagili, pāsi pa maka ga Mbepo Mwikemo mumo Kristi āfīngīle abēne; Umwene ikuyaga na bene, kangī uyo aali Mwalafyale gwabo. O! Mwalafyale gwabo!

<sup>106</sup> I Kipānga ikyabwanaloli kikāndulāmo siku ubwīnogonelo bwāke, komma ukulagilīgwa ni kibugutula kimo kya—kya. . . Une ngamanya iki umwe mukubōmba mukubakōlēla abēne pānja pala, bakadinolo, na babishopu, na bapāpa, basitakutoligwa bala. Uswe tukwitika alipo yumoywene unsitakutoligwa Yula, Umwene yo Mwalafyale gwitu, Umwene yo Yeso Kristi na uswe lilino mbubumbīgwe bwa Mbepo Mwikemo; Kyala mwa uswe, ikwitūgāla pakati pitu, ukutulōngolēla uswe kangī ukutulōngolēla uswe ku mīsi ga Būmi, ukwītēndēka Mwēne ukumanyigwa; unkāngisya, mūmo Umwēne ābōmbīle pakati pa bīkēmo bala abapakwānda na

bafwilila, ukuti Umwëne äli yo Ntwa Kyala ugwa kipeligwa, ukubumbulusya ababine, ukusyusya abafwe, ukunängisya imboniboni, ukukaga imisyétano.

<sup>107</sup> Komma akabalilo kamokene mbagile une ukutöndöla akäandu kamokëne, ukufuma bösa a babishopu ba kipanga kya baNikolai aba bábümbile i kilingo-bufyuke kya Roma, u pāpa; nakamo akabalilo kamokëne mu syāmbukülu ukuti uswe tuli nu busímbe bumo bwa gwësa gwa bala ababishopu siku ukusyüsya abafwe, pamo akandukamo bo ako, panongwa yakuti Kristi (ubusyüke) akäli mu ndumbula syābo. Abëne bābüngënie kangi bābükile ukusökäpo kuli i kipānga-kipägüke, bālyülisye pänja amabwäbüke-ga-bupāpigwe gābo. Loli i Kipanga kya Kyala gwabumi kyäli na maka ga Kristi, i kipanga ikingi kyäli na bagändikígwa mu kyene; loli i Kipanga ikyabwanaloli kyäsyeye nu Mbepo. Ngimba umwe mukupilikisya? Umma ndaga.

<sup>108</sup> Lilino uyu. . . Popāpo Konstantini, ukulünga i kitangalala kyäke palikimo, apa kilipo iki umwëne äbömbile. Umwëne älyëgile abaNikolai bala, nukubüka ku bëne (iki kyo kyäli bubumbe bumo bwa Kikristi). Ngimba umwe mukupilikisya ikyëne pabwelu? Abëne bāli Bakristi, baköleligwe-bübo; bikwiyoba Bakristi, kisita Mbepo Mwikemo. O, une ngunyonywa ikyo kikwīngila nkati ukuti umwe mutisamo siku ukuleka ikyëne kibüke ukusökäpo. Muketile? Abëne bāli Bakristi, Bakristi bafipanga-fipägüke, kisita Mbepo Mwikemo. Abëne bāli Bakristi ni ngamu, abëne bāli Bakristi ukwisila mu kubüngānia kwābo palikimo, abëne bāli umugonesyo, kangi abëne balinkukyünga indagilo; löli, bāpikile ubulongosi bwa Mbepo Mwikemo. Abene bakalinafyo ni fimanyilo ni fiswigo pakati pa bene, abene bāyobaga ifindu fila fyali fyaiyolo; ukuti abëne bafimbilisigwāga ukubika ikipānga kuli u bulagili. Uswe tukufikaga mu kyëne mu miniti, lo luko luki ulwa bulagili. Muketile?

<sup>109</sup> Lilino, popāpo polelo i Kipanga kya Mbepo Mwikemo kilinkufimbilisigwa ukwikyunga Mwene kubutali ukufuma ku findu bo ifyo. Löli, mu Pergamo, ikyëne kyösa kyätwāligwe ku *gwändümi* gwa kipanga kya Pergamo. Muketile? Panongwa yakuti Ikyëne kyäli kumeleligwa kwäke lilino ukubömba iki.

<sup>110</sup> Löli Konstantini akälikyélile mu Kikristi, umwëne älöndäga ukutwāla abasyüka bake ababwīputa-fifwani, i kipānga kyäke ikīputa-fifwāni. Kangi i kya kiLaodikiya iki kyälíngisý'imisisi kangi. . . pamo i kiNikolai iki kyälíngisý'imisisi kangi kyälyälíngwe-pāsi mwa Roma kangi kyäfumile pakunängisya ububonesye ubukulumba, kangi bīngi ba bāndu bāli bitiki ba Kikristi (bikuköleligwa-bübo), bālwīho. Kangi i Kipanga ikyabwanaloli kyäli mbunandi; bwila kyäli kangi bwila kifumile pakuya! Une ne itolo nguyaga pakugülila i miniti, unko ikyo kiyubike nubusolofu fiyo. Muketile?

<sup>111</sup> Kumbukilága, i Kipanga ikyābwanalóli akabalilo kōsa kyāli kibugutila ikinini kitine iki kifumile pakugutigwa ukufuma ku fipānga ifingi. I Kipānga ikyānalóli kikālipāngániemo siku, panongwa yakuti ikyēne kikaya kīndu mma, ikyēne kyo Mbili gwambutitu gwa Yeso Kristi gwabumi pa kīsu, u Mbepo Mwikemo ikwendendeka mu mbakasya isi. Polelo ugwe ukabagila ukupāngānia Kristi, ugwe ukabagila ukubōmba ikyēne. Une ngulōnda ugwe ukukolelela ku kila panongwa ya Ngulilo ya Laodikiya, lilino. Kangi kumbukilaga ikylene nukukikyunga ikylene, panongwa yakuti i Lisyu lililyosa une nguyoba lili pa tepi iyi. Kangi lilino kumbukilaga, kyungaga ikylene mminogono: i Kipanga ikyabwanaloli kya Kyala kikāpananisigwémo siku.

<sup>112</sup> I kipanga kya Katolika kyo kipāngānio kyākwānda iki kimanyígwémo siku nkīsu, nasiku pabutasi kyālipō ikibugutila, kangi ikyēne—ikyēne kyo “kipanga māma” mūmo a Bakatolika bikuyoba ikyēne kili. Ikyene kyo “kipanga yuba.” Mama gwa fipanga fipāgūke. I Bāngéli likuyoba umwēne āli, popāpo ugwe ukabagila ukukanikana na ikyo akabalilo kāko abēne bikuyoba ikyo kyo “kipānga māma,” ikyēne kyo “kipānga māma.” Umwene ikutwaligwa mu Busetuli 17, uswe twisakufikaga ku mwene itolo. Umma ndaga.

<sup>113</sup> Lilino, popāpo Konstantini, na iki mu līnogonēlo lyāke ukupa-makā ikitāngalāla kyāke (bomūmo Roma ābōmbelāga, ukukola ifūngulilo ku kīsu), umwene alinkufimbilisigwa ukutwala aminogono gake aga bwiputafifwani nukwega aminogono ga Kikristi, kangi munjila-yimo ukōngānia ifyēne palikimo, ukulūnga iki palikimo nu kwīpela mwēne kitāngalāla kimo iki kyābagile ukuya kyakibili ku nakimo. Muketile? Panongwa yakuti umwēne āli. . .Ikyo kyābagile ukumpela umwēne lōli undagili unkulumba-fiyō nkīsu, Konstantini.

<sup>114</sup> Kangi na mumo ubupīndūko buyīlile: umwene āli—umwene āli gwandyāli, loli komma u mwikemo gwa Kyala, bomūmo bamo mwa bene bikugela ukumpela umwene. Umwene akāli mma! Nasiku ikindu kimokyene iki umwene ābombīlemo siku ikyo kyāpilikigwāga ngati Kikristi kwa une. Popāpo pa kimo mwa fipānga fya baNikolai umwēne alinkubika ikipīngika; kangi nukufwāna namūmo ikindu kilikyōsa ikīngi umwēne ābōmbilēpo iki kyābonēkāga Kikristi, une ngakibwēnemo siku ikyēne; pene papo umwene. . .ikilo kila umwene āsīngwile ifyēne pa ngulu syake, bo *pala*, panongwa yakuti umwene āli ni njosi yimo, a Bakristi bīputilāga umwēne ukutī umwēne isakukaba ubwīte.

<sup>115</sup> Lilino, polelo ikylene kyābagile ukukasya ikitangalala kyake. Kangi polelo ukubōmba iki, umwēne ātwēle nkati i nyīho syabwīpūtafifwāni, ukukilania nkati mu kipānga kya Kikristi kya baNikolai. Une nisa kubilikila ikyēne ikipānga kipāgūke ikyanyīho iki kyabūmbāga. Umwēne ātwēle isekelo sya

bīputafifwani ukukilania mu kipānga kya baNikolai iki, kangi bula bwāli bupāpígwe bwa Kikatolika.

116 Lilino, nkundwe, une ngwandisya isyambukulu. Une ndinabo maelifu ga bīnangu ba kiKatolika, kangi abene bo itolo bīnangu bomūmo aba kiProtestanti bali. Loli abaProtestanti bakabagila ukuywega, itolo gūlīla mpaka ikilo iki kimalike, muketile. Muketile? Umwe mwisakuketa abene bābómbile ikindu kilakila. Indeko yikabagila ukunkolela i libilika “mfitano.” Muketile, panongwa yakuti ikyene kyo—ikyene kyo itolo kindu kilakila, u mbepo yulayula ali palapala pakati pa bene. Kangi polelo ugwe kubukaga ukuketa nongwa ya fiki une akabalilo kosa ngukemela ikindu kila. Panongwa yakuti ikyene kyo kisobi! U Mbepo yulayula mwa une, linga une ngugela, kangi ikindukimo mwa une kikukúta panja, Une ngabagila itolo ukwikola ulutēngāno lwāngu isya ikyēne, bwīla mbómbile. Abēne bikukikōlèla . . .

117 Abanyāmbāla abakulumba, abalōngósi abakulumba ababwīputi bambūlīle une, “Ugwe kwisakonanga ubutumigwe bwako. Nkundwe Branham, ugwe kubomba ifindu” alinkuti, “iyo—iyo yikaya mbombo yako. Kyala akukolile ugwe ukwiputula ababine.”

118 Kyala ālīngōlīle une ukubōmba ukukīnda ukwīputīla ababine. Ababine kyo kindu kimokyene itolo iki une mbagile ukukola ubutegambulukutu bwa bandu, kangi ikyo kyo kyosa; babine, ukwiputula ababine kyo kindu ikinandi. Muketile? I *Ndumi* yo iyi uswe tukuyobelapo. Ifindu fila fikugomokela; babine, u mundu, umbine abagile ukubumbulusigwa nukufwa kangi. Loli u mundu uyu apapigwe mwa Mbepo gwa Kyala ali nu Bumi bwa Syepwa. Polelo Kyala itolo atikubuka ukusyungutila ukubumbulusya ababine bo lula. I kikūngīlwa kila kili papapa mu kipānga kuli u mbili gwankāya; pa yumo, polelo u yūngi yula, kangi polelo u yungi yula, polelo u yūngi yula. Muketile? Kila, ifikūngīlwa, itolo fikukīndilīla i kipānga. Loli Ikyene kyo kukindapo apo, kangi une ngusubila umwe mukupilikisya Ikyene. Umma ndaga.

119 Ubupapigwe bwa Katolika, ukuti abombe iki, ukukola a—a maso ga Bakristi kangi gōpe amaso ga bīpūta-fifwāni, ukulūngisania abēne palikimo nu kupela ikipānga kimokyēne.

120 O, une ngunyonywa une nāli na ikyo itolo lilino, akayabo ka kalatasi umunduyumo ālambalike apa ikilo ikingi. Une nayaga pakutwāla ikyēne, kangi une nālibwībwe ikyēne; ifindu fingi fiyo filāmbaléle ukusyūngutila nkyumba mula. Abēne bikubomba ikindu kilakila lululu lilino, kangi umwe mulinkwandako ikyene akabalilo kako umwe mwasalile unnyambala gwabumalikisyo umwe mwasalile. Abēne bikubōmba lilino ukwāga i Bāngéli limo ili litisakufulasya u Katolika, pamo u n’Juda, pamo u m’Protestanti. Abēne

bikuyaga pakupela bēne i Bāngèli ili lisa kufwāna i kīndu kyōsa. Ngimba umwe mukabagila ukukēta ubukomu bwa Konstantini uyūngi? Ikyāmbukūlu itolo ukwīyāndīsyā kyēne kangi. Lilino, umwe muketile, kangi une ndinakyo i... Umwe mupilike une mbalile ikylene ikilo kimo, bule umwe? Kangi une—une nākikolile ikylene kilāmbalēle ku kaya, kangi abene bābombaga pa kyene pakabalilo katali.

<sup>121</sup> Lilino abēne bikuyoba, “Mu’ 62 abēne bisa...” Kangi kētēsya u Pāpa JOHN XXII isile i-... ālālūsīsyē fyōsa ifipānga fyanafilīndwāna ifinini ukugomokela ku kāya ku kipānga māma. Komma ukupāsya, umwēne isakubōmba. Abēne bisa! Umwēne isakubūkāga, abēne batalile bagomokīle. Abēne batikufimbilisīgwa ukugomokela, abēne batalile bali kula lilino.

<sup>122</sup> Mūmo une nāyobāga, “Ikīsū iki kyāyobīle, ‘Ena, linga Tāta Kennedy ikwisa asalīgwe, aba Katolika bisakupoka.’” Ukupoka? Abēne batalile bābōmbīle ikyēne akabalilo katali aka kakīndīle, kangi umwe mukāmēnye nakimo isya ikyēne. Ywāni ikuhōmba abamanyisi bābo? Ngimba abene bikufyaga bulebule ifindu ifi ukubuka ku sukulu syabo, nukumanyisya i Kikatolika mulamula mu sukulu? Kangi umwe bahombasongo mukuhōmba kuli ikyēne. O, palapala kūsī kwa mbulo syīnu, muketile, bo ulo. O, mwe, mūmo umwēne ābōmbīle! Kangi i Bāngèli lyāyobile umwēne isakwēgēla ikyēne ukwīsila mu ndufyo-isyōbi, kangi umwēne ābōmbīle; muketile, uko ko kutalusya; muketile, ukuhōmba isongo pa nakimo. Polelo, o, filipo fingi fiyo ifi fibagile ukuyobigwa apa. Une nisa itolo ukutumulako ukufuma ku tubuyo tula, nu kubūka ukugomokela kāngi ukwakusala.

<sup>123</sup> Ukuti apele ikīndu iki ku kubōmba, Konstantini alinkutēndēka bubwīngi bwa fimogelo fya nkīsū ukukwaba ubutegambulukutu bwa bosa-babili bapanja na Bakristi nkati nkipanga. Ngimba umwe mukwinogona? Ngimba iyo yikaya Ndumi ya Sala? I kipānga kilinafyo ifikinokino fya bunco, sekelo, amagali agakupa itolo, kangi itolo ukupela abēne ukufuluganikana palikimo, ukulūnga a maka gala ukugomokela palikimo mpaka abene babagile ukwega u buyo ubuswīgīsyē, itolo papapa apa.

<sup>124</sup> Lilino, ikyo kyo kyāmbukūlu, umunduyumo akayanayo nayimo—nayimo indwānga ukusya, abēne bo itolo bikwāndīsyā iki kyābonike. Lōli umwēne ābōmbīle ikyēne, ukōkyelēla i kipanga palikimo ukwisila ukuya ni fimogo fyankīsū, ukutwāla palikimo i kipanga kya baNikolai. Lilino kumbukilaga, umwene alinkutoligwa ukupalamsya i Kipanga ikipapigwe-kabubili kila. Umma, nkulumba, komma aligwesa gwa bēne. Lōli i kipanga kya baNikolai kyāgwīle kuli ikyēne.

<sup>125</sup> Kangi ngimba kyofiki uswe tulinakyo mu fyītu ifipānga

fya Protestanti? Ifigonelo fya mposya, amabwīnoge, ukukina-pa-matalala, (O, mwe!) ukūlisya ifibonde, na filifyosa ifingi, muketile. Lilino, umwe mumenye ikyo kyo bwanaloli. Ena, lilino, linga ilyo—linga ikyo lyo Lisyu lya Kyala, binangu, ikyene kyo Bwanaloli. Kangi ifipanga fyosa ifya Protestanti fyo fitobesigwe! Muketile?

<sup>126</sup> Lilino, ulwene lukaalimo siku lubatiko lwa Kyala uku—ukuya ni figonelo fya mposya ni fimogo mu malwalo, na fyosa fila kula ukwēndendeka, ukunhōmba untimi ni fīndu. Linga abandu itolo bamanyisigwe ukuhōmba ifyakalongo fyabo, ifyo fyo fyosa fyatigi fiyeko ku kyene. Ulo lo lubatiko lwa Kyala. Loli Kyala ali nu lubatiko, loli u mundu ikulonda ukutendeka ulubatiko lwake mwene, ukupāpisānia u lubatiko lwa Kyala. Umma ndaga.

<sup>127</sup> Lilino, mukubōmba iki, abēne babūngēnie kangi bātēndike ikyapabwāndilo. . . bābūmbile i kipānga kya Katolika ikyapakwānda, ukufuma apo. Polelo ku lukomano lwakwanda lwa Nicaea ulukulumba. . . Akabalilo kako une nābalile ikyo, une ndinkugwa itolo pa mafundo gangu. U Lukomano lwa Nicaea ulukulumba lwābonīke pa buyo mu A.D. 325, bōsa ba abēne bātawīgwe palikimo, ababishopu na bātāta ba lwītiko lwa Kikristi bātawīgwe palikimo ku Nicaea. Iyo yo nongwa ikyene kikukoleligwa Lukomano Nicaea, mu A.D. 325. Kangi ukufwana abīmīlīli elifu yumo na bamia bahano balinkwisa ku—ku—ku lukomano-ulukulumba, pamo ulukomano, ukufwana abīmīlīli abamia kalongo-na-bahano, kangi abapāsi bāli bīngīpo ukukinda babishopu bahano ku yumo (mu bwīmīlīli); lōli pōpe, ukwisila mu baNikolai (abatalale abanyīho) nu lubātiko lwandyāli lwa Konstantini, abēne balinkukitola-mulusalo i Kipānga kyānalōli nu kupōnjōla ubupōnjōli, kangi balinkubīkāmo nkati babishopu kangi lubātiko lwa bāndu; ukwēga u—u Mbepo Mwikemo ukufuma ku lukomano, kangi ukubīka Ikyēne pa babishopu, bakadinolo, na bapāpa, na fyōsa bo ifyo.

<sup>128</sup> Bulabula ububombelo ubukomu ubuniongafu ubu ikyāma kya Demokrati kyākinile mu iki ikīndu ikikyākīndāga! Lilino, uko ko kutalusya. Lilino, uswe tukaya. . . Une nābagīle. . . Kangi abaRepubliki bisakuyaga itolo lūlo pāsi-kūsi. Loli une nguyoba isya kindu kimokyene iki abene basisimikisye (Edgar Hoover) mu California, kangi amabuyo mingi angangi: abēne bāli na makina ga kusala gala gābīkīgwe kūko ugwe gwabagīle ukusala Tāta Nixon, ugwe gwafimbilisigwaga ukusala pa—pa Kennedy akabalilo kamokene. Umwene akāli nu lusako nalumo. Ena, lilino ikyo abēne basisimikisye kila “kisōbi,” polelo nongwa ya fiki abēne batikubōmba ikindukimo isya ikyēne? Uswe tukwitugasya mu sala, ikyo kyo kyene, uswe tuli nkabalilo ka bumalikisyo. Abēne bamēnye ikyēne, abēne bāsisimikisye ukuti abēne bāli baniongafu, kangi lilino abēne batisakubōmba

nakimo isya icyène.

<sup>129</sup> Bula bwāli bufwālilo ubuniongafu ku nyuma kula, kang'i apa bulipo ubupāpigwe bwa icyène kāngi: ukubīkāmo nkati unyāmbāla yumo, ukubīka pamwanya i kimanyisyo kimo; Ikimanyisyo kya kiNikolai, iki akabalilo kamo kyāli itolo i—i *mbombo*, lilino icyene kisile ukuya “kimanyisyo.” Amasiku ga Al Smith icyene kyali *mbombo*, lōli lilino icyene kyo “kimanyisyo.” Uu-huu, uu-huu. Lilino icyene kili apa, icyene kili pa uswe. “O, umwene isakupelaga u prezidenti unnunu-fīyo,” kukayapo ukwilamwa isya ikyo mu linogono lyangu; nalōlilōli, kuli kala akatelema akakōnge, mpaka umwēne abagile ukulūngisya nkati, ukwēga aba abīputafifwāni na balwīho Bakristi ukulūngisya palikimo.

<sup>130</sup> Abēne bikubōmba pa Mabāngeli, ukugela ukutwāla icyène palikimo, a bapāpa, a bakadinolo. U bishopu-nkulumba gwa England, u bishopu-nkulumba gwa Cantebury, une nālyāgēne nu mwēne, nāponiēnie amaboko nu mwēne, ukuyoba ku mwēne, nīmwenē, akabalilo kāko une nāli mu England; amastonkeni lōsa mpaka mmwanya kifuki ku misana gyāke, kang'i (O!) luko lwa mwīnitu umfwāle-mbusekesye. Lōli umwēne ābūkīle kula ukuyātīla u pāpa, akabalilo kākwānda abēne bayātīle ku bamia ba fyīnja. Ngimba icyène kyo fiki? Uswe tuli ku sala yabumalikisyo!

<sup>131</sup> Iyo yo nongwa une nimile apa ikilo iki mbuyo bwa panja apa pa kigemo pabuyo bumo ubungi ukugela ukulumbilila nukwiputīla ababine. Kang'i une ngabagila ukufwānisya fyosa pa figemo (indumi isi ukwāndisya kang'i ukwāndisya), kang'i iyo yo nongwa uswe tukwēgāga Ikyène pa tepi nu kutuma Ikyène ku kīsu, abene babagile ukusokigwa nukugomokela ku Lwitiko.

<sup>132</sup> Kōpe ku bumalikisyo bwa ngulilo ya Kikristi, Yuda, bo akāli u Būku gwa Busetuli ukusīmbīgwa; Mwikemo Yuda, ābagile ukuya nkundwe (nkundwe gwakummwaga) ugwa Yeso, alinkuti, “Une ngulōnda umwe nulusūbīlo ukulwīla ku Lwitiko ulu akabalilo kamo lwātūwālīgwe ku bīkēmo.” Abene balinkwanda ukusōkapo ukufuma ku kyene polelo, ukufuma pa bufwe bwa Ntwa Yeso. Kang'i lilino ngimba ko kubutali bulebule icyene kili ikilo iki? Muketile.

<sup>133</sup> Lilino, u Lukomano lwa Nicene ulwakwanda ulu, kang'i ulwene lwali mu A.D. 330 . . . 325. Kifuki abīmīli bamia kalongona-bahano na babishopu bālīko ku lukomano, lōli abēne bālagile-pamwanya pa bēne, mu yimo iyakifūnienie, u lukomano ulwamibelō icyène kyāli. Kang'i abēne bālagile-pamwanya abēne, kang'i bāsālīle panongwa yakuti a baNikolai balinkupoka, kang'i kila kyāli ukwēga i . . . kyōsa i kipānga, nu kubīka icyène pāsi pa bukētesyo bwa bāpāpa pamo—pamo babishopu, pamo ikindukimo; ukwēga a maka ukufuma ku Kipānga nu kupa icyène ukukilania ku babishopu, ukuti

a babishopu babagile ukulagila i Kipānga kangi mwēne yumoywēne uyu ālinako akandukamo akākuyoba isya Ikyēne.

<sup>134</sup> Ngimba umwe mwākētesisye mu kipanga kya Katolika umwisyugu? “Ugwe ukabagila ukubala i Bangeli lila, ikyo kikaya kwa ugwe ukulingania. Ikyo kyo bishopu.” Muketile kũko ikyēne kifumileko? Lilino umwe mubagile ukukēta iki a baNikolai bāli bo kikāli ikyēne ukwānda ukukũta nu kwāfũla. Ikyene kyapapigwe palapala pala. Ikyo kyo kyabwanaloli. Kangi ikyene kyaali bubumbe bwa Kikristi; kikāli kili!

<sup>135</sup> Kangi polelo u mProtestanti ikwēgelēla mulamula ukufuma ku kyene. I Bangeli, mu Busetuli 17, lyātile, “U māma na banabalindwana.” Uswe tukwisaga ku kyene ukufuma pa kabalilo, u Ntwa iganege. Lilino umwe mukukētēsya ikyēne kyo kilakila umwisyugu, abēne bāpokile. Lilino, Kōnsantini ābōmbile akabombelo ka Balamu.

<sup>136</sup> Lilino, une ngulonda umwe ukugela ukupilika kifuki bomũmo umwe mubagile. Lilino, Umwene ayobile apa, mwi Bangeli apa, “Kolelela fiyo u lwitiko Lwangu.” Lilino:

*. . . ndi ni findu finandi ukulwana na ugwe, panongwa yakuti ugwe uli . . . ugwe . . . panongwa yakuti ugwe ulinabo kula bala . . . (komma aba apa, lōli kula; abēne balinabo bala, “umwe mulinabo abēne mu—mu kipanga kya Pergamo,” muketile) . . . bikukōlela i kimanyisyo— i kimanyisyo kya Balamu, uyu āmanyisye Balaki ukusatusya i lyālābwe-lya-kwītabaniamo pankyēni pa bāna ba Israeli, ukulya i findu ifibikigwa ku fifwani, kangi ukusulwa amabulogwe.*

<sup>137</sup> Lilino, Konstantini ābōmbile akabōmbēlo kalakala aka Balamu ābōmbile. Abene bāli nu lukomano ukufuma pa lukomano-lukulumba apa ulu ababishopu bābikilepo pamwanya pa fipanga, na fyosa bo ifyo, ukulagila ikyēne, nu kwēga gōsa a maka ukufuma ku bāpasi, “Kangi abēne bāli nakumo ukwīnogōna kwa pabēne, napamo nukuti abene bālinabo ubwabuke ukulingania a Masimbo.” Kangi ukuti ikyēne kyāli kyōsa ku bapūti, bo bāli bakubōmba u bulingānio bwa Masimbo.

<sup>138</sup> Kubumalikisyo, bo kakīndilēpo akabalilo, abēne bikutēndēka umpūti *fundi*, kangi abēne . . . u vicar, uyu yo āli pāpa. Lōli lilino abēne bisile ku buyo kũko abēne bābikile ikyēne, “bōsa u—u bupilikisyo buli kwa mpūti, kangi ikilundilo kitikufimbilisigwa ukubala i Bangeli, abene batikufimbilisigwa ukubomba nakimo;” kangi, nubwanaloli-ndumbula, abēne . . . i Bāngēli likyūngigwe ukufuma ku bēne. Kangi lilino abene—abene bākyēgile ikyene kyosa mosa pa bene kangi ikyene kyāsaligwe mu njila yila panongwa yakuti ikyene kyabonike kinunu.

<sup>139</sup> Ikyene kyabonike kinunu panongwa yakuti abene bāli bakabi, na fyosa bo ifyo, kangī umwene apele i . . . Ku lukomano ulukulumba ulu, akabalilo kāko umwēne ākōlīle palikimo, Kostantini abapele ababishopu imiyumba iminunu; umwēne alinkuya nubukolelelo bwa hela simo na—na gōsa aga amabuyo amanywāmu ga bukulumba . . . ngati imiyūmba, umwēne āpēle ifi ukukilania ku kipānga, ukuti abēne bābagile ukubōmbēla ifyēne ukuya—ukuya nyūmba sya kipānga. O, igyene gyāli miyumba iminunu, gyosa gifwele mosa, na fyosa bo ifyo, polelo umwene āfipele ifyene kula ku kipanga.

<sup>140</sup> Palubafu bwa ikyo, umwēne āfwīkile a babishopu aba ni miselekesye imikulumba iminywāmu, ni fyankati ni fīndu kūsī ku bēne. Kangī palubafu pa ikyo, umwēne ābabīkile abēne pamwanya pa . . . pamo āyēngile ubuyo ubwapamwanya bo ulu, nukubabīka abēne pamwanya pala ngati kifwāni. Kangī pāsī kūsī ku bēne umwēne ātēndīke ifigemo fya sangalabwe, pāsī pa bēne. Kangī umwēne ābōmbile kyōsa iki ukusanusya, ukufuma ku fūndo ya bwīpūtafifwāni, ukukilania, nu kutwāla i Kikristi mu kyēne ukwīsila mu kwēga u bishopu gwābo. Muketile, abēne itolo babongotolīle pāsī i kifwāni nu kubīkapo u bishopu. Muketile, ukutendeka umwene ikigemo, ikindu kilakila, kangī ukumpela umwene kyala yumo. Mbika pamwanya u bishopu, kangī umwēne ālinafyo fyōsa u buyobi-lūlo, ukumfwīka umwēne lōsa mōsa nu kumpela umwēne ukuboneka ngati kyala yumo. Mbuyo bwa kubīka umwēne ngati abakyala bābo abapānja, abēne balinkumbīka umwēne pa nselekesye bo yu Yeso āfwālāga. Muketile? Kangī abene itolo bāmpelile umwene ukuboneka ngati kifwani kitugesye pala.

<sup>141</sup> O, ugwe ubagile ukwinogonela mumo umwiputafifwani āyobīle, “Ena, une mbagile ukubuka kuli ikyo, alipo yumo abagile ukuyoba ukugomokesya kwa uswe. Uswe twāyobaga ku kifwani, loli u nnyambala uyu abagile ukuyoba ukugomokesya kwa uswe.”

<sup>142</sup> Mūmo a Bakristi binogonaga, “Ena, ikyo kyo itolo kinunu. Lilino uswe tubagile ukubomba kalikosa uswe tukulonda panongwa yakuti apo aliko kyala gwitu. Uswe tubagile itolo . . . Uswe tubagile ukuyoba ku mwene, umwene abagile ukutubula uswe ukugomokesya ikyakubomba. Linga uswe tukutulpa inongwa, uswe tubagile ukumbula umwene isya ikyene, ukulumpa umwene akandukamo akanini, kangī akanini . . . ukubomba novena unnini pamo ikindukimo; kangī ikindu kyakwanda umwe mumenye, uswe tuli kanunu mosa, kangī ukugomokela panja nukwipilika nu bwābūke kangī. Utikufimbilisigwa ukupasya isya nakimo.”

<sup>143</sup> “O, ikyo kyabonekaga kinunu.” Naloli! Ikyene kikāli kikubomba ku linogono lyamumbili, loli ugwe utisa kusōndāmo siku ikyo pasi umpapigwe-kabubili gwa Kyala. Abene bakabagilāmo siku ukubomba ikyene. Kabuno umwēne amenye

Yūyo umwēne itike kangi ikupepekigwa ukuti Umwēne abagile ukukyunga kila iki kibikigwe ku Mwēne kifuki ni lisiku lila. Kangi ukwibwa i findu ifi fili mu mbutasi, uswe tukugutilamo kubwa bupime bwa bukōleligwe ubwapamwanya mwa Kristi. Amen! O, mumo une nguyila gwakupalisya!

<sup>144</sup> Ikigemo kya sangalabwe pāsi pa mwēne, itūgēsye pamwanya apa, nalōli afwikigwe, ikipānga ikinunu. O, mwe, abēne bāli lōsa batendekesigwe. Umma ndaga. Kangi ikigemo kila kyainguligwe pamwanya, ikigemo kya sangalabwe iki, kimogi. Umwe mukubagila ukukēta abēne nalīno, ikīndu kilakila. Kisīnguligwe pamwanya na sahabu, kangi kisomekigwe nu tubwe-utupala, amabwe-amapala mu kigemo iki. Kimogi! Kifwēne fiyo icyēne kyāli ku baNikolai kangi ku basitakyala. Muketile iki umwēne ābōmbile? Umwēne ālyēgile i sekelo sya bwipūtafifwāni, i fūndo syabwipūtafifwāni; kangi balinkwega u Bukristi, abatalale abanyīho aba bakakimenye nakimo ikinunupo, bakāli nagwe Mbepo Mwikemo ukubalongosya abene mbukindane; kangi balinkupela abene kyala yumo apa pa kisu, nukutandeka ikigemo kuli bene, kangi u kyala yumo ikwitugasya pala ukuhobokela imbibi syabo. Ngimba umwe muli bamwambepo? Ngimba umwe mukupilikisya iki une ngusanusya? Muketile iki icyene kili? U luhobokelo ulukīndisya-butulwanongwa pa kisu.

<sup>145</sup> Une ngwandisya ikyo ukufuma mu linogono lyāngu, ikyo kyo syambukulu. Ukukupu ugwe ilyāni kangi imbalilo ya syāmbukūlu inyīkēmo, itolo mūmo une mbagile ukubabūla umwe George Washington, kangi Abraham Lincoln, kangi u Bwīta bwa Gettysburg, na fyosa bo ifyo. Naloli, fyosa ifindu ifyo fyo syambukulu une ngwandisyo apa.

<sup>146</sup> Lilino, polelo icyēne kyāli kyākufwāna fiyo uku. . .komma ku Kipānga ikipāpigwe-kāngi iki. Umma, nkulumba! Ena, akabalilo kako abene bikumbika u nnyambala pamwanya pala lilino, ukuya bishopu-ntu, ukwāndisya i sekelo, ena iki kyabopisye i Nongwainunu Inyīsusye kubutali ukufuma ku kyēne. Ikyēne kikubomba nalīno umwīsyūgu. Sila ingulilo syo itolo sikupīmbigwa ukukilania, itolo sikukilanisania pamwanya, muketile; uluko ulūngi, ilisiku ilīngi. O, akabalilo kāke abēne bābīkile u ngīndikigwa pamwanya pala ngati kyala yumo, kangi umwēne āngāli ikuya ni sekelo nāndi siyobigwe.

<sup>147</sup> Kangi kētēsya ukuti abīputafifwāni bipūtāga ku basyuka bābo abafwe. Kangi i kipānga kya Protestanti iki kyābagile ukwīma nu kuyoba, “Une ngwitika mu Kipanga kya Katolika gwa Roma ikīkēmo nu bulīlānisi bwa bīkēmo.” Umwe baMethodisti fisa ikisyo kyīnu, baPresibeteri, na baLuteri. Kilikyosa iki kikuyoba na bafwe kyo kwiputa-misyuka! Naloli. Lōli, lilino, aba Protestanti bakabagila ukuseka ba Katolika, umwēne ikubōmba ikīndu kilakila, ikutēndēka ubufumusyo ubwikutisye-mōsa ubu ukuti umwēne ikwitika i kīndu kilakila;

ōsigwe kulakula ukugomokela mu kipānga kya Katolika ukwisila mu lōsyo lwāke lwa misi, ukupika nu kupela ikyūgila a bāndu aba bikugela ukwītūgàla kila kitalusye; ukubuka ku kipanga nukubabona abandu bikulalata pasi pa maka ga Kyala, nu kwīma panja nu kūgila Ikyene. Fyosa ifyo.

<sup>148</sup> Muketile, imbepo sitikufwa; abandu bikubomba, loli komma imbepo. Muketile? U Mbepo Mwikemo, Ikyene kikabagila ukufwa. Ikyene kyāli pa Yeso, lilino Ikyene kili mu Kipanga Kyake; bwila kikuyaga mpaka Umwene ikwisa *kuli* i Kipanga Kyake, panongwa yakuti Ikyene kyo kiyabo kya Mwene. Muketile? Nalinga bakipāhu, abēne—abēne bālyūgile abēne kunyuma kula mu lisiku lila, abēne bakāli bikwītūgàla kuno umwīsyūgu. Kyala ikwega u mundu Gwake loli komma u Mbepo Gwake ukufuma pa kisu. U mōhesi ikwega u mundu gwake loli siku u mbepo ukufuma ku kisu.

<sup>149</sup> Abapūti bala aba bābwītikīsyē u bufwe bwa Yeso, aba bāyōbile Umwēne āli “ndagusi,” pamo u “mōhēsi,” abinitu bala bāli bīputipūti bo bōsa bīputipūti babagīle ukuya. Uko ko kutalusya. Abene bāmenye i Lisimbo lila ukwisila mwa sōpelo, loli abene bakamenye ubulinganio ubwabwanaloli ku Lyene. Abene bāli ni fundo yabo bene, kangi abene balinkusita kupilika ku nakimo ikingi. Kangi polelo abene balinkumbona Umwene nu kumanya... Ngimba abēne bābagīle bulebule ukutolīgwa ukukēta ukuti Yeso akābagilīle ukufwana ku kilikyosa unsololi aligwesa āyōbilemo siku isya Umwēne? Loli abene bāli bafwamaso. Kangi Kyala āyōbile Umwene agogile amaso gabo ku lubīngililo lumo, ukuti uswe tubagile ukuya nu lusako kuli ubupoki.

<sup>150</sup> Lilino i Bāngéli lisolwile kangi ukuti Umwene isa... ukuti uswe tuli mu Ngulilo ya Pentekosti iyi, yili “ngelebune, mbelakisa, mfwamaso, kangi batikumanya ikyēne.” Apo po bulipo ubuyilo bwa kipānga, Filadelfia. O, umwe balwīho baBaptisti, baPresibeteri, kangi baPentekosti! Muketile, mwaketa lelo umwe. Utubalilo tumo une ndikusanusya ikyo mma kwa umwe mwitugesye apa; une ndi pa tepi, umwe muketile, kangi une mmenye kūko ikyēne kikubūka. Muketile? Pinduka! Gomokela ku i Bāngéli! Gomokela kwa Kristi!

<sup>151</sup> Umma ndaga, lōli ikyo kyo iki kyābonīke pa buyo, i Nongwainunu Inyīsūsīgwe yāgūtīgwe pānja. I fimanyilo ni fiswigo mu kipānga fyākagīgwe, kangi akabalilo kako ikibugutula kya Mbepo Mwikemo kyasosigwemo ukufuma mu bangi, polelo abēne balinkukāna ukuti lyāliko ilisiku lya luko ulu. Kangi ikyēne kyāli ku ikyo... Kangi abēne bikubōmba ikindu kilakila umwīsyūgu! Ikyēne kyo katikati. Ngimba umwe mukabagila ukukibona u mbepo gwa ikyēne? Bomūmo une nābabūlīle umwe; u bwāndilo, fwāla ubwīnōgonēlo bwīnu bwamambepo, ndeke Kyala īgūle indumbula yāko. Komma ukuya gwa lusalo, segelela kangi pilikisya; yoba, “Mbepo

Mwikemo, setulaga kwa une. Une nguketa ikyene, pala ikyene kili.”

<sup>152</sup> Isekelo. Kugu? Baptisti, Presbeteri, bōpe na baPentekosti, itolo ukuya lusekelo lwa bwiputi. Ikindu kyene iki abene bikubomba ko kutika pa piano, *ikindukimo ikingi*, ukunyela mmwanya na pási pakabalilo; kangi mbimbibi itolo bo i piano yikwimisigwa: *Brrrrr!* Ukubuka pánja, ukusyōba, ukuhiya, ukutungulupa, kilikyōsa ikīngi. Loli ikyabwanaloli... Kangi ubugasi ubwakufwana ukulwana ni kikekela-matapwa kya njwēgo, ukuyoba isya aligwesa na filifyosa. Muketile? Mwaketa lelo umwe. Komma mwene u Methodisti, Baptisti, Presbeteri, Katolika, loli kipanga kya Pentekosto mu Ngulilo ya Laodikiya apa.

<sup>153</sup> O, nongwa ya fiki umwe mutikugomokela ku kila iki abatata-abatasi báli nakyo? Nongwa ya fiki uswe tutikugomokela ku pentekosti ugwabwanaloli uyu ikukemesya kangi ikwisusigwa na Mbepo Mwikemo, uyu ikutwāla Kristi kwa uswe? Ikyo kyo iki uswe tukufumbwa. Umma ndaga. Lilino, kilakila umwisyugu!

<sup>154</sup> Lilino, i lisyu *Pergamo* kokuti “mwēgi.” I lisyu lilalila *Pergamo* likusanusya “mwēgi.” Kikristi, ikyo kyo lubafu lwa baNikolai, ulubafu lwanýho, lwēgigwe ku sikali, ni sekelo syabwīputa-fifwani. Isekelo sya bīputafifwani! Kangi ikyēne kyāli bupāpigwe bwa kipanga kya Katolika mu lisiku lila.

<sup>155</sup> Lilino, aligwesa amenye ukuti i kipanga kya Katolika kyātawāligwe mu kuyapo ku Lukomano lwa Nicene. Bo kukāli kula, ikyēne kyākōleligwāga *baNikolai* na Kyala, iki kikusanusya “nikao,” *nikao*, “ukupōnjōla,” ukupōka, pamo ukuponjola abāpási. Kangi akabalilo kako abene bābombile ikyo, abene bakālōndāga mma u Mbepo pakati pa bandu, kangi a *batimi*, iki kikusanusya “batimang’osi,” ukwitikisya u Mbepo Mwikemo. . .

<sup>156</sup> Ugwe kuyoba, “Fiki, u mpūti akabagila ukuya ntimang’osi?” Lo luko luki ulwa kyakulya umwene ikukuswila ugwe? Ngimba umwe mukufyāga ifyakukōnga filafila abēne bālinafyo, i Lisiku lya Pentekosti? Naloliloli umma! “Uluponio Maria,” ngimba ywani akibwene ikyo pa Pentekosti? Banovena, fyōsa ifi ukunyāfila, ukōnelèla, ukubōmbèla u Kyala ntatu (“Tāta, Mwanundumiana, Mbepo Mwīkēmo”), ngimba ko kūgu ugwe nasiku mukyāgīlēmō kila pa Pentekosti? Yeso āyobīle, “Unko i nyūmba ya Israeli yimanye nubusisimikisye, Kyala naloli apelile uyu Yeso yuyu, uyu umwe mwākomelile, fyosa-fibili Ntwa na Kristi.” Uko ko kutalusya. Ngimba kokugu uswe tukwēga ifindu ifyo? Ikyēne kya kiNikolai ukwānda itolo, kangi kyābūmbile ukufika mu Kikatolika.

<sup>157</sup> Lilino ugwe kuyoba, “Mulimosa, une naloliloli nhobwike ukuti une ngaya pakati pabo.” Lilino komma ukuya nsisimikisyi

fiyo. Muketile? Lilino kumbukilaga: Kikristi, baNikolai. Lilino ngimba umwe mukupilikisya akapango? Pilikisya kifuki bo tukāli uswe ukubūka pabutalipo. Une ngulōnda umwe ukupilikisya ikyēne linga uswe tukusyāla apa mpaka pakilopakati. Popāpo, uu-huu...popāpo i...panongwa yakuti, nkundwe, ikyēne kyo moyo gwāko! Ugwe ubagile ukuyoba, “Ena, une ndi gwa ku...” Ikyo kikaya—ikyō kikaya ikylene mma. Linga ugwe ukaya nagwe Mbepo Mwikemo, nkundwe, une ndikupasya fyo fipanga filinga ugwe kwingilako, ugwe uyōngile. Linga ugwe ukapāpīgwa kābubili mwa Mbepo gwa Kyala, ukwisila mu lōsyo lwa Mbepo Mwikemo, ugwe uyōngile; panongwa yakuti ugwe ukaya nabo u Bumi bwa Syepwa, kangi u Bumi bwa Syepwa kyo kindu kyene iki Kyala isakufyusya mmwanya, panongwa yakuti Ubwene bo bumi bwene ubu busyele.

<sup>158</sup> Linga u luseke lwa kilōmbe...bo mūmo une nāndisye apa, i Sala Yābulimi. Balinga bikukumbuka ugwaiyolo Nkundwe Spurgeon, undumbilili gwa kiMethodisti pamwanya ku Henryville? U gwakayilo gwaiyolo unnunu. Uswe twālitūgēsye ku nyībuko ya aisi kilimu ku buyo bwa Red Furnish, ilisiku limo, tukulya aisi kilimu; kangi uswe twāyobāga isya lukomano lumo ulu une nāfumile pakuya nalo pamwanya pala, kangi i Sala Yabulimi yāyāsīgwe. Kangi Red āli ni—ni spikala innini yāsīgwe, kangi ikya i...ikya rediyo yāke yītūgēsye pānja pala. Kangi pabuyobumo abene bayobaga...ena i ndumi yisaga ukufuma ku Louisville. Lōli i Kilabu 4-H bāli—bāli na makina aga gābagile ukusōsya i mbeyu ya kilōmbe ukuti abēne bābagile ukubika u kalasiumu, kangi a mafuta, na filifyosa mu filombe, nukukipela ikylene ukuboneka itolo katikati mumo ikylene kyatendekigwe ukufuma...

<sup>159</sup> Aba 4-H bālinakyo ikyēne, sayansi yāpelelelisye ikyēne ukuti i kilōmbe kyābonekāgwa kyānalōli fīyo mpaka ugwe gwābagile ukwēga ulukufi ukufuma mu lilogota lwa iki kyābyāligwe mu kibānja, ulukufi ukufuma mu lilogota a makina gāsōsisye pānja, kangi iki ukukilania apa (iki amakina gāsōsisye) kyābagile ukupela lu luko lulalula lwa koni flekisi, unkate gwa filōmbe. Kangi mbwānalōli ugwe gwābagile ukufyēga ifyēne kula ku labotale nu kutumula ifyēne ukupātūla, i seke, kangi ugwe ukābagile ukukīndanisya kimo ukufuma ku kīngi. Kyāli nu bwīngi bulabula ubwa mafuta, bulabula—bulabula ubwīngi bwa kalasiumu, kangi—kangi ububūndāle; kilikyōsa iki kyābūkile mu luseke lumo, ikyēne kyāli mu lungi.

<sup>160</sup> Umwēne alinkuti, “Yēne injila insisimikisye ukumanya yila yīyo yābyāligwe mu ngunda, kangi yoyiliku yātendekigwe na makina: syāla ifikufi fyōsa-fibili. Kangi ifyēne fyōsa fyābolōga, kangi kila kīko kyātendekigwe na makina āngāli kitikutupuka mwanya kāngi mma; lōli kīkyo kila Kyala ākusisye, kyāli kyūmi kangi.” Nongwa ya fiki? Panongwa yakuti ikyēne kikāmesīgwe

mma.

<sup>161</sup> Kangi ugwe ubagile ukuboneka ngati Nkristi, ukubombela ngati Nkristi, nukubomba imbombo yiliyosa inunu iyi ugwe gwabagile ukubomba, nukwitugala nsubiligwa ku kipanga kyako; loli pene papo ugwe umesigwe na Mbepo Mwikemo, u Būmi bwa Kyala, u Būmi Bwasyepwa bukwisa mwa ugwe; komma ukwisila mu kufumusya, loli ukwisila mu *kikungilwa* kya Mbepo Mwikemo. Ngimba umwe mukukyaga bulebule Ikyene? U nganga ayobile, pa Lisiku Iya Pentekosti, uyu asimbile ubulagili-bwa-nkota, “Pinduka, kangi yaga bosisigwe aligwesa gwa umwe mu Ngamu ya Yeso Kristi, kangi umwe mwisa kwambililaga ikyabupi kya Mbepo Mwikemo.” Ikyabupi kya Mbepo Mwikemo, iki kyo Bumi Bwasyepwa. Ikyo kyo kindu kyene iki Kyala isakufyusya mmwanya. Ikyene kyo kindu kyene iki kili nu Bumi Umwene abagile ukusumusya. Muketile? Ikyo kyo kindu kyene iki kibagile ukubuka. Une ngusubila ikyo kyo kyelusigwe. Kyala tupaga ukuti ikyene kiyege kyelusigwe.

<sup>162</sup> Lilino, aba kiNikolai polelo bali nu lubafu lwalwihho, kangi abene balyegene ku kipanga kya bwiputafifwani; ukutwala nkati ifigemo fya bwiputafifwani, ukutendeka ifigemo fya Kikristi; balinkutwala nkati u kyala gwafifwani, nu kukipela ikyene ukuyoba na kuyoba, mu luko Iwa bishopu yumo. Ukwikasya pamwanya pala, ukukifwika ikyene losa nu kupela ikyene ukuboneka ngati kyala yumo. Umwe muketile? Ikyene kikaya iki kili panja, ikyene kyo iki kili nkati. Sila iseke sibili sya kilombe syabonekaga mfwane; ikyene kikali iki kyali panja mma, ikyene kyali iki kyali nkati. Muketile, nkati, u Būmi. Ena, ikyene kyapeligwe pala, kangi ikyo kyali bupapigwe bwa kipanga kya Katolika ikyapakwanda, ali yo mama gwa fipanga-fipaguke fyosa ifya kipanga.

<sup>163</sup> Lilino ugwe kuyoba, “Mulimosa, une . . . Nkundwe Branham, polelo pene papo une ngaya gwa Katolika mma.”

<sup>164</sup> Lilino, itolo i miniti, unko uswe twime apa itolo i sekondi, mulimosa. Kangi unko uswe—uswe tusanukile lilino ku Busetuli, untu gwa 17, itolo i miniti. Itolo sanukilaga kulakula ku kyene. Lilino, ubu bo busetuli bwa fiki? Yeso Kristi, ku fipanga Fyake. Bo une ngubala, pilikisya kifuki:

*Kangi pala palinkwisa yumo mwa bandumi bahano-na-babili aba bali ni nyangabya ihano-na-ibili, nukuyoba na une, ikuyoba. . . Isaga kuno; kangi Une nisakukunangisyaga. . . ugwe u bulongi ubwa undogwe unkulumba uyu itugesye pa misi mingi:*

<sup>165</sup> Lilino, ukuti une mbagile ukuya nu nketi, balinga bamenye ukuti u *nkikulu* mwi Bangeli, akabalilo kalikosa aka ikyene kipigwe mu kimanyilo, ikusanusya i “kipanga”? Umma ndaga. Balinga bamenye ukuti u nkulumba “ndogwe,” papapa apa mu

ntu gulagula, ko “kāya aka kītugesye pa twāmba tuhano-natubili”? Umma ndaga.

<sup>166</sup> Kangi lilino balinga bamenye ukuti i Bāngéli lyāyobīle a “misi”? Apa umwene itugesye pa “misi mingi”; komma a *misi gamo*, loli “misi-mingi.” Kangi *misi-mingi* gikusanusya a “bandu.” Fiki, ega untu gwa 15, umwe mubagile ukuketa apa, muketile, ilinandi lya 15, muketile:

*Kangi umwene alinkuyoba kwa une, A misi aga ugwe  
gwāgabwēne, kūko undogwe ikwitugasya, bo bāndu, . . .  
ifilundilo, . . . ifisu, ni ndimi. (Muketile? Muketile?)*

<sup>167</sup> Lilino, unkikulu uyu āli nsāmbūke. Bule umwene? Lilino ubu bumanyisi, polelo ugwe kufimbilisigwa ukubika amabyebye gako kunyuma kwa ugwe lilino. Muketile? Ngimba yofiki unkikulu umbwapufu yula ikukoleligwa “ndogwe”? Yo nkikulu uyu nsitabwānalōli ku lufingo lwake lwa bwegi. Lilino i kipanga, i kipanga kya Katolika, kikwiyobela ukuya Nsingilīga kangi Nkasi gwa Kristi. Bōpe na bakalumbu bikusēnga inywīli syābo, kangi bakayanafyo nafimo ifyalugano, “ifyalugano fyabo fyosa kwa Kristi.” Ngimba isyo syabwanaloli? Naloliloli. Pamo aligwesa . . .

<sup>168</sup> Une nisile ukufuma ku lwalo lwa Katolika, muketile. Une ndinalyo ilyābo *Ifundo Syābo Sya Lwitiko Lwitu*, kangi amabūku gābo; kangi abaProtestanti binu, kangi aba Baptisti, kangi kilikyosa iki umwe mukwitika; mula mbufunde bwangu. Popāpo une ngufūnda ikyēne ukuti linga gwēsa ikuyoba kalikōsa, *whupu*, une mbagile ukugomola ugwe palapala mpaka ku buyobelo bwāko bwēne. Muketile? Polelo, isala yisile kuli Iki ukusōka panja.

<sup>169</sup> Lilino, ikindu kyākwānda, Kyala āfimbilisigwāga ukwēnda ukukilania ikīsu, ukunāngisya ifimanyilo, ifiswīgo, ni fika, ukuti abandu babagile ukumanya. Ing’osi sya Kyala simenye a Masyu Gake, abene bamenye, abene bamenye katikati. Ugwe kufimbilisigwa ukwāga ikyākwānda . . . Ugwe kusōka panja kisita kuya mmanyīgwe, polelo ugwe itolo . . . Ngimba ugwe kubombaga fiki? Ugwe kubōmba abēne ukukīnda ubufulasye ukukidāmo siku. Unko ikyēne . . . ugwe ndeke Kyala apākisiye ikya ikyo. Muketile?

<sup>170</sup> “Une nisakukunāngisyaḡa ugwe u bulongi ubwa undogwe unkulumba.” Lilino, linga umwene aali ikyo, polelo umwene aali nkikulu ikwi yobela ukuya kindukimo iki . . . Umwene aatulwa ubulogwe! Ngimba uko kutalusya? Ena, polelo, linga ikylene kyāli kipanga, umwene ālogwāga ubulogwe ukulwana na Kyala. Ngimba uko kutalusya? Polelo ubulogwe, āngāli bukuya malaya, malaya *gamwambepo*: umwene ikumanyisya ikindukimo ku bandu iki kikaya Lisyu lya Kyala mma. Ngimba uko kutalusya? Umwēne ikumanyisya ikindukimo iki kikaya kyābwanaloli. Abo bo baNikolai. Muketile ikyēne kikwīsa kuno? Ukubūka paliposa

ukubika abapápa, na bapūti, nu kwēga u Mbepo Mwikemo panja, “Amasiku ga fika gakindile”; kangi ili Bangeli lyāyobile, “Yeso Kristi yo yulayula mmayolo na bwilanabwila.” Ili Bāngéli lyāyobile, “Pinduka, kangi yaga bōsigwe aligwesa gwa umwe mu Ngamu ya Yeso Kristi ku busyūle bwa mbībi syīnu”; umwene ikuyoba, “Tata, Mwanundumiana, kangi Mbepo Mwikemo,” ukunyafila, ukōnelela ukusyungutula. O, mwe! Muketile?

171 Umma ndaga, ketesya iki unkikulu uyu abombaga:

*. . . yūyo abanyafyale ba kīsu basulilwe amalaya, kangi abitugasi ba . . . kisu bapeligwe bagāle nu bwālwa bwa malaya gāke.*

172 “Bagāle!” Ukukugoga ugwe, ukukubika ugwe ku bufwe, ukukutusulila ugwe, pamo kalikosa akangi, nkundwe. Abēne bo naloliloli bagāle pa kīndu kila. Muketile?

173 “U bwalwa.” Ikyo kyo iki umwene ikupa panja, muketile, u bwalwa bwake ubwa malaya gāke. “Unko une ngubūle ugwe ikindukimo! U māma gwāngu āli Nkatolika, kangi une ngwisa . . .” Umma ndaga.

174 Lilino ugwe kuyoba, “Ikyo kyo kinyali.” Lilino itolo gūlila i miniti, baProtestanti. Huu! (Une nguyoba ku aba pa tepi, muketile.)

*Popāpo umwēne ālimbimbile une kubutali mwa mbepo ukwīngila ndulangalanga: kangi une nālimbwene—une nālimbwene u nkikulu itugesye pamwanya pa kinyamana ikyalāngi ingesefu, . . .*

175 Lilino, ngimba i lisyu lila kesefu likwāgapo fiki? Ilyēne likwāgapo “bunyafyale.” Likusausya . . . Une ngusanusya, likusanusya, “gwabunyafyale, nsubiligwa, gwabunyafyale,” muketile, ngati batemi na fyōsa bo ifyo.

*. . . īswīle ni ngamu sya mahelu, ukuya ni mitu mihano-na-mibili kangi imbembe kalongo.*

176 Lilino, imitu mihano na mibili gyo fyamba fihano-na-fibili “ifyāmba” pamwanya iki a kāya kakwitugasya. Kangi u nkikulu uyu yo kāya, uswe tumenye.

*Kangi u nkikulu ālabīgwe mu bufubifu . . .*

177 “U nkikulu.” I kinyamana kyāli kikesefu, loli u nkikulu āfwīkīgwe mu bufubifu. Lilino, ngimba une ngābasokīle umwe ilisiku limo, filipo ifibalika fitatu? Une ngamanya kabalilo katali bule une nguyaga nu bumi, loli kumbukilaga iki. Mumo une mbabulile umwe ifyinja fingi ifi fikindilepo, “ketesya Russia.” Filipo ifibālīka fitatu, kumbukilaga iki. Apo po kilipo ikibālīka i *kyakisulu*. Apo po kilipo ikibālīka i *kyandāsi* (Red China kangi *ukukindilila*). Kangi kilipo ikibālīka ikifubifu, ugwe ketesya ikibālīka kila, uyo yo nsyōbi. Fīyo fīyo . . .

...u nkikulu āfwikìgwe mu bufubifu...ilāngi ingesefu...amogesigwe na golidi...amabwe amapala ni nyámbo, (Umwe mukungumbukila une nguyoba kunyuma apa iki ikigemo kyakwanda kyāli kya kiNikolai? Muketile? *Unkikulu* ukuya “kipanga.”) *ali ni kikopo kya golidi nkiboko kyāke* (Umwe mukukūmbūka? U sahabu asīnguligwe-pamwanya i kigemo, ikikopo umwēne āpāga abāndu.) *īswīle ni kyāmwīko kya bunyanyasi bwa mabuhahani gāke*:

178 Ikyo kyo iki umwene ikubapa abandu; abene bāmilāga ikyēne. Naloliloli. Bagēle pa kyene! Itolo bagēle! Bosa bala ikipambo kya kiIrishi, kangi kiFrenchi, na fyosa bo ifyo, bikutumula u mmilo gwako linga ugwe kuyoba ikindu kimokyene ukulwana ni kipanga kila. Naloliloli, abene babagile. Muketile?

*Kangi pa kipulilo kyāke yāli ngamu yisīmbigwe,  
IKYAKUBUTITU, BABULONI...*

179 Lilino, ngimba Babuloni āsemile ukufuma kūgu? Ukufuma ku Babuloni ukwakufika mu Pergamo, nu kuya...Sētāno ikusemesya ikikota kyāke. O, une ngunyonywa uswe twābagile ukukindamo nu lyōsa lya Busetuli, ukuti umwe mubagile ukukibona ikyēne.

*...BABULONI U NKULUMBA, U YŪBA GWA  
BALOGWE...U YŪBA GWA BAMALAYA KANGI  
FYĀMWIKO IFYA KĪSU.*

180 Ngimba umwene āli fiki? U yūba gwa bamalaya. Bala bakāli bānabalumiana mma. Bule abēne?

181 [Ubuyo busitakandu pa tepi—Nsimbi]...ikipanga kyabo. Ena, nkulumba. Alinkuti, “Ngimba ikipanga kila kikukoleligwa mma, mu li Bangeli, ‘Babuloni?’” Muketile, mwa buku gwabo bene. Umma ndaga.

182 Lilino, linga umwene āli nhahani, u ndogwe, kangi umwene āli māma gwa bamalaya, umwene ikufimbilisigwa ukuya na banabalindwana. Kangi linga abēne bāli banabalindwana, abēne bāli balindwana, abēne bāli fipanga. Lilino ngimba ko kugu kūko i kipanga kya Protestanti kyāfumileko? Ngimba uko katalusya? Ngimba bo bukīndane nki pakati pa—pa ndogwe nu nhahani? Ikindu kilakila.

183 Martin Luther alinkusooka panja, ukusūtānisānia lōsa, ukupa i Kipanga ikyabwanaloli ulusako; Wesley; nkyeni mpaka Pentekosti; kangi aligwesa gwa bēne ābūkīle kulakula kunyuma ku fūndo ya kiNikolai yila iya kwīpāngānia, na baketeli-mōsa bapamwanya, na filifyosa ifingi, kangi ukugomokela kulakula nu losyo lulalula ulu abene bālyosigwe nalo, luko lulalula, isekelo silasila, na bīngi ba bēne na bakatekisimu na ‘*luponio Maria*.’ Komma *baLuponio Maria*, lōli...Ngimba kyofiki iki kīkyo kyo kifuki kīndu kilakila? Ikyo *Ikimanyisyo*

*kya Batumigwa*. Nnangisya une i Kimanyisyo kya Batumigwa mwi Bangeli, nkundwe. Linga—linga abene bāli ni kimanyisyo, ikyene yo Imbombo 2:38, ikyo kyo iki abene bālagile aligwesa ukubomba. Kokugu umwe mwāpilikèmo siku u ntumigwa ikutëndèka akamanyisyo, ikuyoba, “Une ngwitika mu Kipanga kya Katolika gwa Roma ikikèmo. Une ngwitika mu bwāngällilano bwa bīkèmo?”

<sup>184</sup> Akabalilo kako... Peteri, uyu ali ni fungulilo, alinkuti, “Akayapo nayumo uyungi umfūsya pakati pa Kyala nu mundu, loli Kristi Yeso.”

<sup>185</sup> Loli keta ku fipanga fya Protestanti. Ngimba abene bābombile fiki? Abene balinkutoligwa ukwīkutisigwa. Aligwesa gwa bene aba bikusooka panja, bikusooka panja nu Lusayo lwa kiPentekosti. Uko ko katikati kotalusya. Yōpe Martin Luther āyobīle mu ndimi. Uko ko katikati kotalusya. Alinkwiyāya mwene, ikuyoba, “Kyala, amasyu amabibi aga aga une nguyoba, kangi une ngamanya iki une nguyoba.” Muketile? Naloliloli, umwene aalitike mu Kyene. Naloliloli, umwene aabombile.

<sup>186</sup> Lilino, ukusuluka ukukīnda i ngulilo abēne bāfumile pakuya—bāli na Mbepo, lōli abēne akabalilo kōsa bikukwābila pānja nukutëndèka ifipāngānio ukufuma pāpo abāla-lwālo bala bakīndile. Linga umwe mwākilekile i kipānga kya Luteri ukukīndilila, nu kusita kupāngānia ikyēne, ikyēne āngāli kiyīle kiPentekosti. Ngimba i Kipanga kya kipentekosti kyo fiki? Une ngusanusya abapentekosti abanaloliloli. Komma ikipanga—kipāgūke, lilino, ikyene kyo itolo bo “ndeko ni libilika” kangi. Muketile? Lōli abēne bābōmbile ikindu kilakila, kangi ikyo kyababīkīle abēne kulakula ukugomokela ku baNikolai itolo mūmo abēne bābōmbile ku bwandilo. Balinga bikukiketa ikyo? yoba “Ameni.” [Ikilundilo kikuyoba, “Ameni!”—Nsimbi] Ikyo kyo kitalusye. Lilino, itolo ukuti une ndi ni lisyu lyako ukuti ugwe uli. . .

<sup>187</sup> Muketile, u māma gwa “balogwe.” Linga abēne bo balogwe, ngimba abēne bālīsīle bulebule ukuya balogwe? Ukwisila mu kutulwa ubulogwe ukulwana ni Lisyu lya Kyala. Linga i Lisyu lya Kyala lyaayobile, “Pinduka kangi osigwaga mu Ngamu ya Yeso Kristi,” kangi umundu aligwesa nkati mula alyosigwe mu Ngamu ya Yeso, kangi polelo ugwe kwega “Tata, Mwanundumiana, na Mbepo Mwikemo.” Ubo bo bulogwe! Ngimba ikyo kitalusye? Kangi linga ukōsya kwa i Bāngēli ko kwibisya (*baptizo*, ukufuma ku lisyu lya kiGiriki), polelo umwe mukwēga bulebule ukunyāfila nu kōnelēla? Kokugu ngimba ikyo kikufumako? Linga ugwe kupyanikisyāpo ukuponā amaboko, pamo ukwēga akasyēsye pa ndomo gwāko nukumila ikyēne, pamo ikindukimo ikingi bo ikyo, mbuyo bwa Mbepo Mwikemo, kangi u Mbepo Mwīmēmo ālīsīle ukufuma Kumwanya ngati mbelo unywāmu ugwakubopela nu kwīsūsya abāndu, nu kubapela abēne ukuyoba mu ndimi, nukuywēga, nu kubōmbela

ngati mündu ungāle, kangi ugwe kupyānikisyāpo ukuponia amaboko, pamo ukubika ukalata gwako mu kipanga, pamo ikindukimo bo ikyo, ngimba ugwe kuyaga bulebule pakusoka panja pa njila ya kutulwa amalaya gamwambepo?

<sup>188</sup> Lilino, ilalusya gwimwene ikyo. Yugānia aminogono ginu pasi, igūla indumbula syinu nukuya banaloli-ndumbula, bakundwe. Uswe tuli kubumalikisyo bwa nsebwe. Ingomano isi sitikubikigwa itolo paitolo, isyēne syalāgililigwe na Kyala. Une ngwitika ikyene itolo ukuya nsisimikisi bo une... ugwe kwitika une ukuya mbōmbi Gwake. Une nguyoba ikyene mu Ngamu ya Yeso, ukuti Kyala abikile pa ndumbula yangu ukwisa kuno. Une ndikuya ni sumuni yimoyene panongwa ya kubomba ikyene. Une—une—une—une—une lumo mbagile ukuya panja apa ukwiputula ababine kubuyobumo, pamo ikindukimo bo ikyo. Pamo une mbagiile ukuya panja kula kukuloba iswi, nu kukwaba ihela syangu itolo lulalula, une ngwega umfwalo ukufuma ku kipanga. Loli Kyala alinkubika Ikyene pa ndumbula yangu; une ndinkutoligwa ukusokapo ukufuma ku Kyene, itolo kilinkumilisa ukukūta kwa une pa Kyene, kangi une ngubomba fyosa ifi une mbagile. Une ndi muno mu Ngamu ya Ntwa, ukubōmba kilikyosa une mmenye akabōmbelo. Komma ukukileka Ikyene kikilaniege ugwe.

<sup>189</sup> Lilino, baProtestanti, ngimba umwe mukukēta iki une ngusanusya ukwisila mu kipanga kya Katolika na Baprotestanti? Itolo... Yumo yo itolo yulayula bo yungi. Uko ko katikati kotalusya.

<sup>190</sup> Lilino, likusanusya ēgigwe, *Pergamo* ikusanusya “ēgigwe.”

<sup>191</sup> Lilino unko uswe twēge... Umwene alinkuti, “Ugwe uli na bene pakati pa umwe aba bali ni kimanyisyo kya Balaamu.” Unko uswe itolo twēge ikyo.

<sup>192</sup> Ngimba uswe tuli na kabalilo? Une mbopele mbibimbibi itolo mūmo une mbagile. Pamo ngimba umwe kinunupo itolo ukugūlila nukukēta linga uswe tubagile ukugomokela ndubunju? Balinga itolo kinunupo uswe tukindililege, itolo pabutalipo panini? Unko... Umma ndaga, lilino une—une mmenye ukwene kupile muno. Kangi linga ugwe gwitūgēsye kimyemye kangi kupile, ngimba ugwe kwinogona fiki pamwanya apa? Umwe muketile? Loli, o, mwe, uswe tukugela ukusōkapo ukufuma ku buyo bula ubu *bo* bupyāno. Muketile, ikyo—ikyo kyo iki ikyene kili, kabuno, uswe tuli Basyepwa.

<sup>193</sup> Lilino, lilino ena akabalilo kako abene bātēndike ikipanga bo lula, ngimba fiki fyabonike? Lilino pilikisya kifuki, bāna bangu. Fiki fyabonike? Fiki, ena, ikyo kyaalyegile u Mbepo Mwikemo palapala ukufuma pa kipanga. Fyōbēne nayumo gwa babishopu bābo akāsyūsisyēmo siku abafwe pamo ukubōmba i fika. Kangi abene bikuyoba isya bamo mwa bikemo aba ukuya

mu kipanga kyabo! Abène balinkukemela ikĩndu, lōli abène bikwiyobēla abène!

<sup>194</sup> Nkēte Joan gwa ku Arc, undindwana unkeke yula. Une ngubalālūsya umwe bandu ba kiKatolika, pamo umwe baProtestanti, aligwesa gwa umwe. Joan gwa ku Arc, mu lisiku lyāke, kikāliko nakimo mu France kula, lōli i kipanga kya Katolika iki kyākúpilile abikémo pāsi. Loli Kyala alinkwenda pa ndindwana yula kangĩ umwene āli na Mbepo Mwikemo. Kangi ngimba umwēne ābōmbīle fiki? Umwēne ābagīle ukuyobela-ngānīla ifindu, u Ntwa ābagīle ukupa umwēne imboniboni nukuyobela-ngāni ikyēne. Umwēne ālipūtīle ababine. Umwēne ālipūtīle umwāna unnini umfwāno, kangi akēne kakugomokela ku būmi kangi. Abo bo bapentekosti. Muketile? Kangi ngimba ikipanga kya Katolika kyābombīle fiki ku mwene panongwa yakuti umwene ākemīle ikipanga kya Katolika? Abène balinkunkolela umwēne u bulōngi bumo, nu kummōkya umwēne pa mbānda ukuya “ndosi.”

<sup>195</sup> Kangi lilino umwe mukuyoba, “*Mwikemo* Joan gwa ku Arc.” Ifyinja bamia babili pankyeni, ukufwana, akabalilo kako i kipanga kyasyagenie iki abene bābombīle, ukuti umwene āli Mwikemo, o, ena, abène babōmbīle ukwīlapa kuli ikyēne; abène balinkufukula umbili gwa bapūti bala aba bālagile ubufwe bwāke, nu kusopa abène mu kisōko. Umwe mukwīnogōna kila kisa kusukamo siku ililopa ukufuma mu fiboko fyāke? I Bāngēli lyāyobile, “I—i lilopa lya mfwīla aligwēsa lyālyāgigwe mwa umwēne.” Ikyo kyo iki u Gwandumi gwa Ntwa aayobile lyālyāgigwe mu Babuloni, “U bugogi bulibōsa, pamo u mfwīlila, kangi bōsa a bikémo ba Kristi aba bafwīlīgwēmo siku, ālyāgigwe mulamula nkati muno ukufuma ku Ngulilo ya baNikolai ukukindilila, umfwīla aligwesa.” Inogona isya ikyo. (Ndaga ugwe, Nkundwe Ben.) Lilino, inogona isya ikyo.

<sup>196</sup> Lilino, itolo pabutalipo panini lilino. I kipanga kya Kikristi kyālyēgigwe ku—ku...ku Babuloni. *Pergamo* kikusanusya u “bwegi.”

<sup>197</sup> Lilino, “Ikimanyisyo kya Balaamu. Umwe muli nabo abène pakati pa umwe aba bali ni kimanyisyo kya Balaamu.”

<sup>198</sup> O, une itolo mfiganīle ifindu ifi. O, linga ugwe ubagīle itolo ukusyala pa kabalilo kanini, muketile, loli ugwe itolo...Uswe tukulōnda ukukwītikisya umwe ukukibona ikyēne kangi polelo ukwēnda nkyēni ku kindukimo ikĩngi, panongwa yakuti ikyēne kyo itolo—itolo kīswīle ni mbōso syagolidi. Une ne ndōndēsyi; une nīganīle ukusuluka nu kukumba utu utumbōso ukufukula nu kupuputa utwēne lōsa, nu kupupuputa ifyēne mōsa bo ulu, kangi kēta ku fyēne. Kangi aligwesa gwa bēne isakunāngīsya Yeso Kristi! Aligwesa gwa bēne, muketile. Aligwesa gwa bēne ikundalika Yeso Kristi. Umwene yo Alfa na Omega, kilikyosa—kilikyosa Karati ya golidi mu kapōso kala. Uko ko kotalusya.

Umwēne yo kayabo kalikōsa ka Ikyēne. Iyo yo nongwa, Umwēne yo Bukyāla butēndekigwe mbili pakati pa uswe.

<sup>199</sup> Lilino, ukuti ege. . . Une—une ndikuyaga na kabalilo ka iki, panongwa yakuti une ndinakyo. . . Une nguketa iyēne yo lwele-na-yimo. Kangi une—une ndinakyo ikindu ikingi une ngulonda ukwingila mula ikilo iki, linga Kyala ikwitikisya. Kangi une ngulonda umwe itolo ukubika iki pasi kangi umwe bala iliyene kilabo, kangi umwe bala Imbalilo 22 mpaka 25. Une ngulonda umwe ukubala lilino, kangi umwe mubagile ukukonga kunyuma kwa une. Kangi lilino—kangi lilino Imbalilo 22 mpaka 25.

<sup>200</sup> Uswe tumenye ukuti Israeli—Israeli āli bāndu ba Kyala abasaligwa. Ngimba uko kutalusya? Abēne bāli i. . . Abēne bāli ba kiPentekosti. Abene bali na Mbepo pakati pa bene. Umwe mukukumbukila i ndumi ya kilo kya mmayolo? Mūmo fikuti Mōse akabalilo kāko umwēne ālobwike i Nyanja Ingeseфу, pamo i Nyanja Imfwano, nukwāga kunyuma kwa mwēne mu Nyānja Ingeseфу, iya lilopa, yikwīmilila i lilopa. . . bōsa ababombesya-mbombo aba siku balinkomilemo umwēne na bōsa abāna ba Israeli. Mōse afyusisye ikiboko kyake nukwimba mwa Mbepo. O, aligwesa gwa uswe abagile ukuya Mōse akabalilo kako uswe tukukēta kunyuma mu Lilopa ilikesefu iya Ntwa Yeso nukumbona aligwesa unkwangale agālīle, yiliyōsa iyaiyolo isupa, aligwesa ugwaiyolo unkwīkūlu unwhahani, kilikyōsa ikyaiyolo ikīndu iki uswe tubōmbilēmo siku mu būmi bwītu, fyōsa fifwīle mu Lilopa Iya Ntwa Yeso. Kikutupela uswe twīmbe mwa Mbepo! Sogoto, ingāmbō, nu imbubisyo inyāli, na filifyōsa ifingi, fifwīle, mu Lilopa Iya Ntwa Yeso; polelo uswe tubagile ukufyusya amaboko gitu nukwimba mwa Mbepo. Muketile?

<sup>201</sup> Kēta iki Miriamu aabombile, u nsololi-gwakikikulu. Lilino, kumbukilaga, umwene aali nsololi-gwakikikulu. Umwēne alinkwēga i ngwāya nu kwānda ukukuba i ngwāya nu kumoga mwa Mbepo, kangi abanabalīndwāna ba Israeli balinkunkōnga umwēne ukusuluka pa kiloboko, bakomaga ifi tamborini ifi, nukumoga mwa Mbepo. Banaloliloli Bapentekosti!

<sup>202</sup> Kangi polelo linga umwe mukukētésya akabalilo kāko abēne bikwīsa ku Moabu. Lilino uswe tukugomokela. . . Uswe tuli pa Lisimbo, lilino, “ikimanyisyo kya Balaamu.” Kangi Moabu, Moabu aali nkundwe gwa Israeli. Balinga bamenye kuko Moabu ikufumilako? Umma ndaga. Moabu yo iki une nābagile ukubilikila i haibridi, panongwa yakuti Moabu ālyāndile na banabalīndwāna ba Loti. Loti aali nu mwanike ukwisila mu mwanundindwana gwake mwene, aali na bana babili. Kangi Moabu aali yumo gwa bene, kangi umwene aabumbile ikīsu kya Moabu, ikikolo. Kangi, naloliloli, Loti aali kīpwa ka Abraham, uyu naloliloli aagomokile ndukindi lulalula. Uswe tumenye ikyo. Lilino une ngulōnda umwe ukukētésya abēne bakāli basitakyala, bo simo mwa ngino syītu lululu ulu sibagile ukubapa umwe uku. . . Kumbukilaga, abene bāli bitiki. Lilino,

akabalilo kako apa ikwisa Israeli pamwanya pa nsebwe gwabo ku kisu ikifingigwe, bikupela injila yābo mulamula mu lukīndi lwa kabōmbo, kangī apa ālāmbalēle Moabu mulamula mu njila. Abene bātumile abatumigwa ku Moabu, kangī balinkuti, “Unko uswe tukindege nkisu kyako. Uswe twe nkundwe gwako.”

<sup>203</sup> Lilino, Moabu imililaga abaNikolai. Lilino umwe kētāga itolo mu miniti yimo. Israeli imililaga i Kipanga ikyanaloli. Kangī Balaamu āli yumo mwa babishopu, bapāpa. Kētēsya kangī kēta lilino; i Kikristi kyamumbili. Lilino uswe twisa kukētēsya ukuti umwēne ākūngisiligwe, kulipo nakumo ukwilāmwa isya ikyēne. Bingi ba bēne bo bayobaji banunu, ba dokotala ba buganamahala, kangī—kangī banyambala abakulumba. Ugwe ukabagila ukupīka ikyo. Loli, “Ukuya nu luko lwa bunyakyala, loli ukupīka a Maka aga galimo.”

<sup>204</sup> Gomokelaga ku Pentekosti ugwapabwandilo yula! Komma ukusōkapo ukufuma kula. Linga akabalilo kāko ugwe kubomba, ugwe uyōngile. Syala nu lusayo lula. Ikyo kyo Kyene, u Nsaya gwa lusayo.

<sup>205</sup> Lilino, kētēsya bo abēne bēndāga. Abēne balinkwisa ukufika ku iki ikyālwiho ikipānga kyahaibridi, kangī abene balinkuti, “Uswe tukukindamo mu lusanio. Uswe tukubuka ukukilania ku kisu ikifingigwe. Ngimba ugwe kwitikisyaga uswe tukindililege? Linga ing’ombe syitu sikumyānda lōsa ilisu lililyosa, linga isyene sikunwa amisi galigosa, uswe tukukuhombaga ugwe panongwa ya kyene.”

<sup>206</sup> Polelo ngimba ābōmbile fiki umwēne...? U Mwalafya Balaki, umwēne alinkuya lōsa anyenyemusigwe, kangī umwene akālonidaga u lukomano bo lula mu kipanga kyake pamo i kisu kyake. Polelo ngimba umwene ābombile fiki? Umwene ātumile kula kwa pāpa, pamo kwa bishopu, Balaamu, u nsololi umbombela-hela, yumo uyu āsiganile ihela ukukīnda umwēne ālingānile Kyala. Kangī Mwalafyale Balaki ālimbūlile umwēne, “Linga ugwe kwisa kusōka pānja nu kubaguna abāndu aba, une nisa kukupela ugwe mūndu unkulumba.” Kangī Kyala āyobile kwa Balaki. Kangī une nguswīga linga pala pabagile ukuboneka ukuya fīyo- . . . Une ngusanisya Balaamu. Nguswīga balinga aba Balaamu bali nkisu iki ikilo iki? Abalumbilili ba kiMethodisti, abalumbilili ba kiBaptisti, abapūti ba kiKatolika, (Kisa!) aba bamenye ukuti Kyala. . .linga ugwe kubala isyambukulu isi kangī Buku yulayula une ngubomba. “Balaamu!”

<sup>207</sup> Lilino, kētēsya. Polelo umwēne alinkuti, “Sulukaga pāsi nu kuguna abandu.”

Kangī Balaamu alinkuti, “Une ngundalusyaga Kyala.”

Kyala alinkuti, “Komma ugwe ukubūka!”

<sup>208</sup> Loli ulubunju lwa kilabo, umwene alinkuti. . .umwene alinkubuka nukumbula umputi, pamo u—u mwalafyale.

Kangi umwene alinkugomokela, alinkuti, “O, une ngwisa—une ngwisa kukupelaga ugwe ukuya nnyambala unkulumba.”

Popāpo Balaamu alinkūmilisya nkyēni; Kyala alinkuti, “Kindililaga polelo, ugwe kindililāga.”

<sup>209</sup> Muketile, linga umwe mutikukōnga u Bwānalōli... Umwe mukwīnogōna, baNikolai, ukuti panongwa yakuti Kyala ikukubombela ugwe ifi ugwe kubomba bo lula... Bulipo u Bwānalōli bwāpabwāndilo! Ugwe itolo kwēga u bwīgāne ubupubisigwe bwa Kyala. Ugwe kuyoba, “Kyala ikutupa uswe u Mbepo Mwikemo,” pamo “Umwene ikutusaya uswe, kangi uswe tōsigwe mu ngamu ya ‘Tāta, Mwanundumiana, kangi Mbepo Mwikemo.’” Ugwe nyaBalaamu! Muketile, kimanyisyo kya Balaamu. Kyala ālimbūlile umwēne, ukufuma pāpo umwēne āli gwamatingo fiyo, Umwēne itolo alinkundeka umwēne akindililēge, ukwitulika mwēne. Ugwe ubagile ukugomokela ku Bwanaloli, u Bwanaloli bwa lwālo. Ukugomokela ku i Bāngéli. “O, ena, Umwene atusayile uswe! Kangi uu- . . .” O, une mmenye ikyo. Umwene ābombile, ālimbūlile Balaamu, alinkuti, “Ugwe kindililaga. Linga ugwe kulonda ukubuka, linga ikyo kyo. . . Ugwe upinyigwe ukubuka injila iyo, kangi ugwe kulōnda injila yakipāngānio; ega iyēne, kīndikilāga.”

<sup>210</sup> Polelo Balaamu alinkwanda, nukunyela pa mbunda-falasi yake, pamo, komma imbunda-falasi yake, i mbunda yake, ukusula ukukīndāmo umwene alinkubuka kula. Kangi ikindu kyakwanda, umwe mumenye, u Gwandumi gwa Ntwa alinkwisa mu njila. Kangi, umwe mumenye, u nsololi yula, u pāpa yula, bishopu, karadinolo, kilikyosa umwene āli, ākupililigwe fiyo ku findu fyamwambepo, i līnogōno umwēne āyāga pakwīyégēla mwēne ubufyūsiga, panongwa yakuti umwēne itūgalāga pa Kisoko Euphrates. Une ngusakikisya umwene inogonaga ukuti ikyo kyāli kilingo kimo, ngati “Pa lyalabwe ili Une nisakuyengaga i Kipanga Kyangu, Peteri,” pamo pa lyālabwe limo ili lyāli mu Roma, pamo ikindukimo. Lōli akabalilo kāko umwēne āfikile ku buyo, pala ālimile u Gwāndūmi nu lūbo ulusopoligwe, kangi umwēne ākupiligw’amaso fiyo mpaka umwēne alinkutoligwa ukukēta ikyēne. kangi i mbunda-falasi yilinkukoma ikilūnti kyāke ku kibūmba. Kangi polelo umwēne alinkūmilisya ukuntoga umwēne, kangi u—u Gwāndūmi ālimile mu njila kāngi. Kyala isa kwīgāla ikifigo kilikyōsa! Kangi imbūnda-falasi iyi pōpe yilinkusyūmbutūka ukusyūngutūla. Kangi umwēne alinkunyēla ukwīka, kangi alinkwēga ingili yāke nu kwānda unkumumanila umwēne ni yēne. Akambūnda akanini aka, kalāmbalēle pāla, kakukomigwa pa ntu.

<sup>211</sup> Kangi une, nalōli iki kyālimmwāndwile umwēne, iki kyālindekile umwēne ukuya ni līnogōno, pamo kyālimbūlile umwēne po pōki umwēne āli nsobi, Umwene ālitikisye i mbunda-falasi yila ukuyoba mu ndimi. Komma i mbunda-falasi, umwene āli mbunda! Komma ukuyoba umwēne āli “mbunda-falasi;”

umwēne akābagile ukuya nakyo ikyēne, umwēne āli yo haibridi. Umwe muketile? Umwēne āli luyūngu lwapabwāndilo.

<sup>212</sup> Moabu aali, “Ifimanyilo fikindile, ifindu fyosa fikindile.” Israeli aali ni fimanyilo fikukonga.

<sup>213</sup> Lōli akambunda akanini aka kalinkusyūmbutuka nu kuyoba, “Ngimba une ngaya mbunda yāko? Ngimba une mbōmbilēmo siku...” Kangi yula—yula ungomigwamaso bishopu itūgēsye pamwanya pala, akāli ikukoma imbunda-falasi yila; kangi imbunda-falasi yilinkufika kukuyoba ku mwene, mu ndimi insitakumanyigwa ku mbunda-falasi.

Kangi umwene alinkuti, “Ena, ugwe gwe—ugwe gwe mbunda yangu.”

“Kangi ngimba une—ngimba une ngakupimbamo ugwe siku, pamo ngimba une ngutolígwemo ugwe siku?”

“Umma, ugwe ukabōmba. Lōli linga une nāli nu lubo, une angali ngukugoga ugwe, une āngāli ngwīmika u lukomano ulu. Une ndi pa nsebwe gwangu ukusuluka kula ukubīmika ikipambo kila ikya babunguluka-bikemo ukufuma ukwisa ukukilania ikisu iki. Une āngali—une ngubikaga ikyene pa umwe.” Muketile?

<sup>214</sup> Kangi i kindu kyakwanda umwe mumenye, umwene abonike ikukelengania, umwene alinkwinogona, “Ena, iki kyo kyakuswigisya. Une mbagile ukupilika imbunda-falasi yila yikuyoba.”

<sup>215</sup> O, Balaamu! Hmm! Muketile, Kyala akabalilo kosa āyobile mu ndimi insitakumanyigwa ku bandu. Umwene abombile mmasiku ga . . . Ugwe kuyoba, “Ikyo kyo itolo pa baPentekosti.” O, umma. Umma, umma. Ku lusekelo lwa Belshazzara Umwene aayobile mu ndimi, aasimbile Ikyene pa kimato. Abene balinagwe unnyambala yumo pala ali ni kyabupi kya kusanusya, polelo umwene alinkusanusya ikyene ku bene, ukubabula abene iki ikyene kyaali. Ikindu kilakila kyo umusyugu.

<sup>216</sup> Popāpo, ukuya ukuti pala pakālipo u nsanusyi ku Kyēne, Kyala itolo alinkundeke ugwaiyolo Balamu ukusumuka ntulo (kadinolo uy) nu kusyāgānia iki Ikyēne kyāli. Kangi ngimba umwe mumēnye u mwīnitu umfwamaso yula ābūkile mulamula nkyēni mulimōsa? Naloli. Iyo yo njila iyi abēne bikubōmbéla ikyēne umwīsyūgu, ikindu kilakila; abaMoabu, abaNikolai, bikukīndilīla nkyeni itolo. Kangi abēne bābūkile mulamula ukukīndilīla ukukilania kula, kangi umwēne alinkubūka . . . Lilino kētēsya, linga Kyala āfimbilisigwāga ukwīnogonēla ubwalwālo, Umwēne āpinyīgwe pa mbombo ukusaya Moabu; panongwa yakuti, kētēsya, Balaamu āyēngile ifigemo fihano-na-fibili. Ikyo kyo katikati.

<sup>217</sup> I mbalilo ihano-na-ibili: i ngulilo sya kipanga ihano-na-ibili. Kēta mūmo ububombelo bwamwambepo? Lilino, kolelela ikyo

lilino: ububombelo bwamwambepo. Une nguyaga pakufika ku kyène mu miniti yimo, mu buyo ubukafu. Muketile, ububombelo bwamwambepo. Ifigemo fihano na fibili, ingambako ihano na ibili (ifinyamana ifyèlu), kangi ing’osi inyambala sihano na sibili; ukuyoba isya kwisa kwa Kristi, bamia ba finyinja bo Umwene akāli ukwisa.

218 Loli, abene balitike. Ngimba abene bitikaga fiki? Abene bitikaga mwa Yehova Kyala. Ngimba kyo fiki ikingi abène bālītike? Abène bālītike ukuti ilikemo ilisukigwe lyāli lyākupēgigwa. Uko ko kotalusya. Kangi abene biyobelaga ukuti abene bitikaga ukuti u Mesiya isaga, panongwa yakuti abene bāpele i—i ng’osi inyambala, iki kyāli ng’osinyambala. Uko kotalusya?

219 Lilino, ugwe itolo pinya lōsa na um’Baptisti akabalilo kamo; syagania linga abene batikubomba ikindu kilakila. Uko ko katikati kotalusya.

220 Ena, lilino bo bukindane buki? Apa alipo Israeli pási pa kām̄ba, ukupa ifyabupi filafila ifi abene bapēle pamwanya apa, bikwiputa kwa Kyala yulayula. Ngimba umwe mukabagila ukukēta aba kiNikolai? Abapāpisanie! Mukukēta ikyène? Ngimba umwe mutikukēta ikyamwambepo kilakila? Kwali ko kukindana kuki kwa bene? Yumo mwa bene ali ni fimanyilo fikukonga! Uyungi yula āli nu *luko*, uyungi yula āli ni *fimanyilo fikukonga*.

221 Ikyo kyo kindu kilakila iki kyābonīke apa, u Lukomano lwa Nicene; baNikolai, i Kikristi kyālwīho. Kangi u Mbepo Mwikemo ikwisa ukugomokela kangi alinkuti, “Umwe muli ni kimanyisyo kya Balaamu pakati pa umwe.” Muketile? “Kangi umwe . . . Une mbēngile imbombo sila isya baNikolai, ifimanyisyo fila ifi abène balinafyo, panongwa yakuti ikyène kyo kimanyisyo kya Balaamu uyu āmanyisye abāna ba Israeli ukwītabania.” Ngimba umwene ābōmbile bulebutu ikyène?

222 Polelo akabalilo kako umwene āsōkaga panja ukuguna abandu bala, Kyala alinkuti, “Une ngupinyaga ululimi lwāko; ugwe ukabagila ukuyoba fingipo ukukinda mumo Une ngukubula ugwe. Ugwe ukabagila ukuguna iki Une nsayile.” Polelo umwene alinkuketa pasi pala.

223 Kangi kēta ku nsyobekesi uyu! O, uswe tubagile itolo ukubopa panja ni kyene, muketile. Kēta uyu ugwaiyolo Mwalafyāle Balaki, u—u—u—u ntu gwa kyōsa kya ikyène, alinkumbūla uyu apa unsololi unsyōbi, alinkuti, “Būka pási pala kangi itolo kēta ikiyabo kya kunyuma kya bēne.”

224 Iyo yo njila i—i fipanga ifinywamu fikulonda ukuyoba kwa banini banāndi ba Kyala. “Umwe mumenye fiki? Une nāmenye yumo mwa bene. Ndumiana! Ugwe umenye iki umwene ābōmbile? Umwene—umwene ābōmbile *iki*, kangi umwene ābōmbile *kila*. Abo bo baPentekosti. Naloli.” O, loli linga

ugwe itolo gwāmenye u bwanaloli ukufwana na *bene*, loli ifikalatasi ni findu fisakukyunga ikyo kimyemye. Lōli unko unnini um'Pentokisti asōkēpo pa butalusye akabalilo kamo, kangi ketesya mumo ikisu kyosa kikubalanisya ikylene pānja. Naloliloli. Ena, nkulumba.

225 Loli, lilino ketesya, umwene alinkuti, “Keta itolo ku kiyabo kya kunyuma, i nyuma, ikiyabo ikibibipo ikya ikylene.” Balaamu alinkuti, “Ena, une nguketaga itolo ku kiyabo kya kunyuma, ikiyabo ikibibi kila iki abene bikubomba. Ikyo kyo iki une nisa kubōmba, une itolo nisa kukēta ifyābo—ifyābo ifyakinyanyasi, ifyābo ifisita-bununu.” Panongwa yakuti linga ugwe gwākētāga ku busita-bununu, abene bakāli. Uko ko kotalusya. Abene bābōmbīle ubutulwanongwa bulibosa pa kalendala. Loli iki umwene ātoligwe ukukēta, umwene ātoligwe ukukēta i Lyālabwe ilitikigwe lila, lila i Liyoka lya Nkuba, u busangalufu bula ubwa Mwalafyale pakati pa bene, ulubumbuluso, ifimanyilo, ifiswigo, kangi i Mbanda ya Moto yila yikwelela pa bene.

226 Yula unsololi ungogigwamaso akābagile ukukēta Ikyēne. Umma, nkulumba. Lōli umwēne ānāngisyāga ikiyabo ikibwāpūfu kya bēne, “Ena, une mmenye yumo uyu abopaga nu nkasi gwa nnyambala uyungi. Une—une mmenye uyu, umwene ālibile ihela simo.” Uko ko kotalusya. Uko ko kotalusya. Une ngwitikisyaga ikyo; loli abene balinakyo ikindu kilakila ukukilania kula, loli abene bakayobilepo nakimo isya ikylene. Muketile? Polelo umwene itolo ānāngisyāga ikiyabo ikibibipo.

227 Loli Umwene alinkuti, Kyala alinkuti, “Ugwe yoba itolo iki Une nguyoba.” Kangi Balaamu alinkubuka mwa Mbepo, alinkugwila mu njosi; kangi mbuyo bwa kunguna Israeli, umwene alinkusaya ikylene. Ameni! Pala umwene aalipo.

228 Lilino, linga Kyala āpyānikīsyē... pamo ulugīndīko ku fyālwālo, i sukulu isyapamwanya isi, kangi ama seminale amakulumba ni koleji, na ba Ph.D. na ba D.L.D. kangi, o, uluko lōsa lwa ba D.D... Ena, bule linga Umwene ali nu lugīndīko ku ikyo, ena, polelo, ugwe ubagile... Umwene angali afimbilisigwe ukuya nu lugīndīko ku bene. Muketile? Lōli Umwēne āgīndīke kangi ātalīle āsayīle abāndu aba nu lusayo, panongwa yakuti u Mbepo, u Mwalafyāle... Abēne balinkuti, “Pala gwālipo unjwēgo gwa Mwalafyāle mu bugonelo.” Fiki? Fiki? “*U Mwalafyale gwa bikemo.*” Ngūto nu buhobofu! Fya fiki? I Kitangalala ikingi.

229 Une nisa kusisimikisya kwa umwe abēne bakāli bafipanga-fipāgūke. Umwe mukulonda une ukubomba ikyo? Une ngwinogona une nābīkile i Lisimbo apa kuli ikyo. Ena, nkulumba. Unko une nsisimikisye kwa umwe ukuti Israeli akāli... Unko uswe tugomokele ku Mbalilo, itolo ukuti umwe mwisakukibonaga ukuti abene bakāli mma. Abene... Lilino,

Moabu aali kipanga-kipāgūke ikikulumba. Uswe tukwegaga Mbalilo 23:9, une nisa kwega i—i linandi lya 8 ni lyene:

Kangi. . . *Bulebule une—Bulebule nisa une ukuguna, (āyobīle Balaamu), yūyo Kyala akaguna mma? pamo nisa kufuyula bulebule, yūyo u Ntwa atalile akafuyula mma? (Uu—huu.)*

230 Lilino pilikisya iki i. . . iki Umwene āyobīle:

*Kabuno—Kabuno ukufuma pa mwanja pa milyālābwe une nālimbwene umwene, . . . (Uyo yo Kyala. Komma ukufuma pāsi nkikoga, lōli ukufuma pamwanja pa mabwe. O! “Ikisige kyake kili pa tundulu, kangi une mmenye Umwene ikukētésya une.”) . . . ukufuma pa mwanja pa milyālābwe une nālimbwene umwene, . . . (Ameni! Komma ukufuma ku fimo . . . ukugomokela kunyuma kwa kikoga kimo ukuti umwe mubagile ukuketa ikiyabo kya kunyuma ikya bēne; “Une ndinkukibona ikindu kyosa,” Kyala āyobīle.) . . . ukufuma pamwanja pa mabwe Une nālimbwene umwene, kangi ukufuma ku fyamba Une ndinkumbona umwene: kēta, a bāndu bisa kwītúgàla pabēne, kangi batisa kumanyigwa pakati pa fisu.*

231 Ikyo kikumasya ikyēne? Abēne bakāli kipanga-kipāgūke, “fikolo.” O, abēne bāli bēmbēli, mu fihema, mbako, ukusuluka pa nguto ya lukīndi, akamisyoni akanini. Yaga kunyuma, u kwāsima, abēne bikubāya abēne pānja; Kyala ālōndāga abēne ukubūka kubuyobumo ubūngi. Muketile? Bēmbēli! Kutalusya!

232 Ukukilania mu Jamaica, pakaya patali mma, aaliko unnunu u dokotala gwa kiPentekosti imile pala. Kangi une ndinkuti, “O, mumo u Ntwa āsayile i Kipanga kyapakwanda kya Pentekosti: abene bakāli nakyo nakimo.” Une ndinkuti, “Abene bāli itolo babēti, ukufwana.”

Umwene alinkuti, “Uu, Nkundwe Branham?”

Une ndinkuti, “Ena, nkundwe.” Nunganile umwene; nkundwe unnunu.

Kangi umwene alinkuti, “Une—une nālondaga ukukunangisya ugwe pāpo ugwe gwe nsobi.”

Une ndinkuti, “O, une nhobwike fiyo isya ikyo. Une—une akabalilo kosa ngulonda ukumanya kuko une ndi nsobi, panongwa yakuti Kyala amenye ikyo; une—une ndikulonda ukuya nsobi.” Une ndinkuti, “Ena, linga une ndi nsobi, une naloliloli ngulonda ukumanya ikylene, nkundwe. Ndaga ugwe.”

Umwene alinkuti, “Ugwe kūmilisya ukutufya abandu bala ba kiPentekosti.”

Une ndinkuti, “Ena!”

Umwēne alinkuyoba, “Abēne bātēndike ubusobi ububibi-fīyo abēne bātēndikēmo siku, akabalilo kāko abēne bālyúlisye ifyombo fyābo.” Alinkuti, “Akabalilo kāko ubufwimigwe bwāfyúkile, abēne bakāli na kāya nakamo akākubúkako. Abēne bakāli nu buyo bwakubūkako, kangī abēne balinkubēla ukusyūngutīla.”

Une ndinkuti, “Katikati itolo u bwigane bwa Kyala.”

Umwene alinkuti, “Fiki?”

<sup>233</sup> Une ndinkuti, “Linga abene bāli na kāya abene āngàli bagomokile, loli abene bafimbilisigwaga ukubuka ukufuma kuno ukubuka kula, bikubalania i nongwa, kulikōsa, ukuti u Mbepo Mwīkēmo ālīsile. Komma ukumbula une ukuti Kyala ikubomba ubusobi ntiga. Umwene atikubombamo siku ubusobi ntiga. Umwēne amenye akabómbèlo ka ikyēne. Abēne balyúlisye imiyūmba gyābo nu kuya bēmbèli, bikubalania i nōngwa, kulikōsa.” Kangī ndinkuti, “I nongwa yābalanisigwe mōsa ukukilania kyōsa ikīsu ikimanyīgwe akabalilo kala, ukwisila mu bēmbèli bala bābo bapēle lōsa kilikyōsa ukuya na Mbepo Mwikemo.” Abāndu bakālīngīle ku kipānga-kipāgūke. Muketile?

<sup>234</sup> Lilino, kumbukilaga, i kipanga-kipāgūke kyo iki Kyala ikukōlēla, “Ingisyēmo nkati mu kimanyisyo kya Balaamu.” Ena, polelo, akabalilo kāko umwene akābagīle ukubatwala abēne mu kipanga-kipāgūke iki, umwe mumenye iki Balaamu aabombile? Lilino, pilikisya kifuki lilino, uswe tukwisa kifuki ku bwīgalilo. Lilino iki Balaamu aabombile, umwene aabombile ikindu kilakila iki abene babombile apa ku Lukomano lwa Nicene. Iyo yo nongwa Umwēne āyobīle, “Umwe muli ni kimanyisyo kya Balaamu na baNikolai bala.”

<sup>235</sup> Lilino, abaNikolai bāli bāndu aba bākwābīle panja kangī bālōndāga ukutēndēka ifipāngānio kangī—kangī na fyosa bo ifyo. Iki, kubumalikisyo . . . Balinga bamenye ikyo kyo Bwanaloli akabalilo kako une nguyoba, “kipāngānio”? Ikyo kyo katikati Bwanaloli bwa Kyala. Kangī abēne kubumalikisyo bāpāngēnie ikipāngānio ikikulumba ukukīnda nkīsu. Kangī ngimba abēne bāpēlele fiki? U Katolika. Kangī ngimba i lisyu lya *katolika* likusanusya fiki? “Kīsu-kyōsa.” I kipāngānio, kīsu-kyōsa, kipāngēnie, “Fyōsa ifindu ifinini ifi fikufimbilisigwa ukwīsa mu kipānga kimokyēne.” Lilino, linga umwe mwisakukētēsya. O, une . . . ugwe itolo umilisyaga ukubūka.

<sup>236</sup> Kēta! Ngimba Babuloni āli fiki? Ngimba yo ywāni ālyālīle Babuloni? Nimrod. Ngimba umwene abombile fiki? Umwene apelile ikisōnge kimokyēne ikinywāmu nkāya akakulumba, nukupela utwaya tosa utungi ukuhomba isongo ku kāya aka. Kipāngānio! Ikyo kyo lwalo lwa ikyene. Naloli. Kīsaga papapa ukukilania apa mu ngulilo ya kipanga nukwipāngānia kangī, nukutwāla ifikolo fyōsa mu kyēne. Kangī papapa apa llyene

lyātīle, “U ndogwe uyu āpelīle ifikolo fyosa ukunwa ubwalwa bwa mabuhahani gāke.” Ubulogwe bwāke umwēne āsulwāga, ukwīyobēla ukuya “Nkristi” kangi ukupa ifīndu ifya luko bo ifyo: bakatekisimo, amabuku galwīpūto, na filifyōsa ifīngi. Kangi abaProtestanti bikwīsa mulamula mula, ikīndu kilakila, itolo bikukōngēsya palapala mu njila syāke.

237 Umma ndaga, unko uswe tubūke itolo panini pankyēni lilino. Umma ndaga. Umma ndaga. Umwene āyobīle lilino, ukuti, “Ifi fyāli tumanyisyo twa Balaamu.”

238 Lilino, ngimba Balaamu ābōmbīle fiki akabalilo kāko umwēne āsyāgénie ukuti umwēne akābagīle—ukuti umwēne akābagīle ukuguna Israeli? Umwēne ālimbūlīle Balaki icyēne āngālī kikuya fūndo innunu, polelo, kuli umwēne ukubilikila abāndu aba ku lusekelo lwa kyala-kifwāni. Abēne bāli nu—abēne bāli ni—ni sekelo ingulumba pamwanya pala, abēne bāli...kūko abēne bayaga ukuya nabo. Kangi abēne...U lusekelo lwākōlelīgwe “U lusekelo lwa Baala-p-e-o-r, Baala-peor.” Une ngusakikisya p-...peor, Baala-peor. Ulwene lwali u—u lusekelo, ukwīpūta.

239 Kangi Balaamu alinkuti, “Lilino, une ngukubula ugwe, Balaki, une ngukupaga ugwe ifundo inunu. Linga ugwe kwisakubōmbāga itolo...linga ugwe...Kyala atisakubaguna abēne, ikyo kyo kyōsa iki kiliko ku kyēne, popāpo une ngukubūlāga ugwe iki uswe twisakubōmba. Uswe tukabagila ukubamala abēne; lōli linga ugwe itolo kwisakubilikila abēne kuno, ugwe kwisa kusyūtūsyā ikīndu kyōsa injia yāko.”

240 Muketile, katikati, katikati iki Konstantini abōmbīle. Nubupelelesye! Iyo yo nongwa “ikimanyisyo kya Balaamu.”

241 Ngimba abēne bābōmbīle fiki? Abēne polelo...ubumanyisi bwa Balaki bukwīsa ukusuluka pakati pa Israeli. Kangi abēne bābīlikīle bōsa abanyaIsraeli kula ku lusekelo ulunywāmu ulu, i kinywāmu ikupūtīgwa-pānja iki abēne bālinakyo. O, ukusāla kumo ukunywāmu, ikimogo kya kīndu pamwanya pala abēne bālinakyo. Kangi akabalilo kāko abēne bāfikīle pamwanya pala, fiki, aba abāndu ba kiIsraeli aba bikwānda ukukēta aba abamogesigwe, bafwēl’ifyabulogwe abakīkūlu ba kiMoabu. Ena, bakāli ngati balīndwāna bābo bāpalipōsa ukusuluka kula. “O, abēne babōnike bamogesigwe fīyo. Mwe! Mumo abene bapeligwe kangi, o, mumo abene babagile ukwibonesya bene.” Kangi abene balinkugwa panongwa ya icyene, nu kwanda ukusulwa ubulogwe. Kangi Balaamu aamenye linga Kyala akabagiile ukuguna abeene, umwēne ābagīle ukwēga abēne kubwa kula pa lubafu lwakipānga-kipāgūke ulu nu kupela ingalalisi ya Kyala ukubagoga abēne mulimōsa; unko Kyala abagoge abene Mwene, linga umwene abagile ukubatwala abene panja pa njila ya Bwanaloli.

242 Kangi akabalilo kako ugwe kwēnda panja nukwingila i kipanga mbuyo bwa kwambilila u lōsyo lwa Mbepo Mwikemo, ugwe uli mfwano! (Komma kuli umwe, lōli pamwanya *apa*, une ngukileka ikyo kiyubike panini.) Mfwano! “Umwe mulinayo i ngamu,” āyobīle kwa Luteri *apa*, ugwa Ngulilo ya Sardis. I lisyu *Sardisi* likusanusya “mfwano.” “Umwe muli nayo i ngamu ukuti umwe muli bumi, loli umwe muli bafwe!” Ikyo kyo iki Kyala ayobile. Ena. Muketile?

243 Kangi akabalilo kāko abēne basulilwe ubulogwe bwamwambepo pamwanya pala, i kipanga kyālyēgigwe ukufuma ku lōsyo lwa Mbepo Mwikemo ukubuka ku kipanga-kipāgūke, abene bikwisa ukuya bafwe. Mwaketa lelo umwe. Ikyo kyo iki i Bāngēli lyāyobīle, ikyo kyo iki Kyala āyobīle, ukuyoba ku fipānga.

244 Lilino une ngulonda itolo ukubala ikindukimo *apa* kwa umwe, ukuti une . . .

245 Kangi Kyala, ngimba Umwene ābombile fiki? Kangi lilino akabalilo kako abene bābombile ikindu ikibibi iki, kangi abene baali mu bulogwe, Kyala agogile maelifu malongo-mana-namabili ga bene pa kabalilo kamo; maelifu malongo-mana-namabili, panongwa ya kusulwa ubulogwe. Kangi ngimba ikyēne kiyobīgwe fiki *apa* mu kipānga? Ubulogwe bwamwambepo, ubu ugwe kwikolela ukuya “Nkristi” kangi pōpe kwitugasya bo kisu kya pasi. O, nkundwe, ambulila ugwe u Mbepo Mwikemo! Sōkako ukufuma ku fimanyisyo ifikuulu ifi ni findu ugwe . . . ifyēne fifwile; ukwāndīsyā i Kimanyisyo kya Batumigwa, pamo uluko lumo lwa kimanyisyo, nukuyoba inyiputo inandi isi sisimbigwe ukufuma mwa buku gwa lwiputo, pamo ikindukimo bo ikyo. Yeso akababulilemo siku abandu Bake ukuyoba ulwiputo, Umwene ātile, “Iputa!” Iputa! Umma ndaga.

246 Lilino, u lusekelo lwa Konstantini, itolo bo yu Balaamu. Lilino kētēsya. Ngati u lusekelo lwa Balaamu, Konstantini āli nu lusekelo lwa bwīpūtafifwāni. Umma ndaga. Pergamo ābilibikigwe. Kangi kētēsya lilino iki . . .

247 Une ndinakyo ikindukimo kisīmbīgwe pāsi *apa*, une nguyaga pakukileka ikyēne pakyēne lilino. Umma ndaga. Umma ndaga. Une nagelaga itolo ukukola akasimbe aka *apa* aka i . . . kindukimo une nāsīmbīle.

248 Pergamo ābilibikigwe. Umma ndaga, abēne bābilibikigwe ku lusekelo ukufuma ku Lukomano lwa Nicaea. Abene babilikigwe ku lusekelo lwa *Lisiku-lipimba lya Mapepo*; iki kikusanusya, “i lisuba, ukwīpūta kwa lisuba,” uyu yo āli kyala gwakifwani; ili lyāgwīle pa Dizembala gwa 21, ilisiku ilipimba ukukinda gosa mu kyinja. Kangi i fyinja . . . Akabalilo kalakala katikusanuka mpaka Dizembala gwa 25. Bosa abiputafifwani balinkusekelela iliyene, i lisiku lyakupāpiligwa lya kyala-lisuba. Ilisiku lyākupāpiligwa lya kyala-lisuba lyāli lisiku ilipimba

ukukinda gosa nkyinja, Dizembala gwa 21. Kangi polelo aligwesa uyu abalilemo siku isyambukulu sya fipanga amenye ukuti abiputafifwani bīputága ilisiku lila. Ikyēne kyāli lusekelo.

<sup>249</sup> Ena, a baRoma balinafyo i... abēne bālinafyo ifyakukina ifinywāmu, u lubīngilo lwa ki Roma. Balinga bakētīle iki apa, kilikyōsa ikyēne kyāli, apa pakaya patali mma, abēne bāli nakyo? Ben Hur! Muketile? Lilino, u lukino lwa kiRoma; ikyo kyo iki abaRoma bāli nakyo pa lisiku lila lya lisuba, mu kukumbusya kwa lisiku lya kupāpigwa kwa kyala-lisuba. Muketile?

<sup>250</sup> Kangi lilino...kangi abēne bātēndike ulusekelo ulukulumba pamwanya pala nukubilikila aba kiNikolai aba bikwīsapo. O! Ngimba ikyene kikaya kipelelesye? “Ubumanyisi bwa Balaamu ugwe uli nabo mwa ugwe.” Muketile, ukumbūla Pergamo iki abene bāli nakyo, imbopesanio inywamu. Pala abēne binogonaga ukuti...Aba kiNikolai aba binogonaga, “Ena, lilino, ikyo kyo kinunu. U lusekelo ulunywāmu lukusekeleligwa ikyinja-kilikyōsa? Ena.” Popāpo polelo nu bubilikigwe ku u—u—u nkōleligwe-lūlo bishopu-nkulumba, pamo kilikyōsa umwēne āli akabalilo kala, na filifyōsa, abēne balinkukyēga ukupela ikyēne kīndu kyākukīndilila: ukutwāla nkati amalaya, ukutwāla nkati ubulogwe, ukubūmba mmwanya ikipānga kya Katolika; iki kyo kipanga-kipāgūke kilikyosa ikya Protestanti u mbakasya gwa ikyene, kipāngānio. Kyala akaya nakyo ikipāngānio, kangi ikubēnga ingamu yilayila iya ikyēne. Ili Bāngēli lyāyobīle lūlo.

<sup>251</sup> Kangi akabalilo kako abene bābombile ikyo, ngimba fiki fyabonike? Abene—abene balinkuti lilino...Abene bafimbilisigwaga ukuya nu kibombelo kyamwambepo, popāpo abēne balinkwāndūla u (Ntwa Yeso) ilisiku-lya-kupāpiligwa lya M-w-a-n-u-d-u-m-i-a-n-a gwa Kyala ukufuma Epurelo (Iki bōsa abasukulu abanunu bamenye, kangi aligwesa nu busetuli bwamwambepo, ukuti Umwene aapapigwe mu kipeligwa ngati akabalilo kako utung’osi na filifyosa ifingi fipapigwe: mu Epurelo.) kubutali kunyuma kula ku lisiku lya 25 lya Dizembala. Kangi pōpe ukwīpūta Krisimasi, lilino ikyēne kyo Santa Klausī. Kangi fiki...O, kisa. Muketile? Pōpe isyākōngelelāpo isekelo syabwīpūta-fifwāni syōngeleligwe ku kyēne. Ikyo kyo itolo kyōsa. Mwākēta lēlo umwe, babilikigwe, Balamu. “Umwe muli ni kimanyisyo kya Balaamu pakati pa umwe.” Pala ikyene kili. (O Kyala, itolo setulaga ikyene, Tata.) Muketile? Ilisiku-lya-kupāpiligwa ukufuma ku Epurelo mpaka... .

<sup>252</sup> Lilino, ugwasymbukulu ikuyoba ukuti “Ubuketi bosa ukuti Yeso āpapigwe mu mwesi gwa Epurelo akabalilo kako ubumi ubungī bosa bukwisa pānja.” Loli abene basanwisye ikyene ukugomokela ku lisiku lya 25 ilya Dizembala, amasiku mahano ukufuma (muketile?) ukufuma pāpo kyala ugwabwiputafifwani, ukuti abēne bābagile ukubika isekelo syābo palikimo: ubwīputafifwani ni Kikristi. Kangi i kiKatolika

kyo nakimo nkisu loli ikipambo kya inyiho sya bīputafifwani kangi i ifitāgigwe-ko ifya Kikristi fibikigwe palikimo. Uko ko kotalusya. Ikyo kyo kyabwanaloli. Kangi aba Protestanti aba bikwibanilila ku bwēne bo itolo katikati u mwanundindwana gwa yūba ndogwe. Ikyo kyo katikati.

<sup>253</sup> Lilino, Kyala tutula uswe ukuya bakemeli baanaloliloli ukulwana na kalikosa aka kakaya kābunyakyala mma. Muketile? O!

<sup>254</sup> Kangi ukupela ububombelo bwamwambepo ni kyene, ngimba ugwe umenye iki u bishopu aayobile? U bishopu alinkuti, “Uswe tuli nu bwābūke ukubōmba iki panongwa yakuti umwēne yo ‘Lisuba lya bugolofu.’” Hmm! O, abene bikwaga i kibwina-kya-fwāsi, mumo abene bikubombela pa “Tāta, Mwanundumiana, kangi Mbepo Mwikemo;” Matai 28:19, u luko lulalula, katikati. Naloliloli, abene balinafyo i kibwina-kya-fwāsi, abene bikufimbilisigwa ukuya nu luko lumo ulwa kibombelo kyamwambepo, umwe muketile. Loli ikyene kitikubomba . . .

<sup>255</sup> Ili Bāngéli lyāyobīle, “Nkanwa mwa bakēti babili pamo batatu unko i lisyu lililyōsa līkasīgwege.” Kyala āyobīle ku ikyo, Umwēne ikuyoba ikyēne katatu kōsa. Linga Kyala ikwēga ikindukimo ikingi, Umwēne ālyēgile Peteri, Yākóbo, na Yohani; kilikyosa iki Umwēne ābōmbīle, Umwēne āli nabo babili batatu a bakēti ukusisimikisya kilikyosa Umwēne ābōmbīle, injila yosa ukukinda mu Lisimbo. Uko ko kotalusya.

<sup>256</sup> Loli, umwe muketile, ifindu ifinini fila fikufimbilisigwa ukwisa kula ukuti abene babagile ukukupimba ikyene ukuya kila. Kyala āménye ikyēne bo lukālígwa ulwālo lwa kīsu. Kula abēne bālinakyo ikyēne, ikibōmbēlo kyamwambepo, “Kabuno umwēne yo M-w-a-n-u-n-d-u-m-i-a-n-a gwa Kyala, uswe itolo twisa kwēga u gwabwīputa-fifwāni lisiku-lya-bupāpilígwe lya l-i-s-u-b-a nu kulipela ilyēne lisiku-lya-bupāpilígwe lya M-w-a-n-u-n-d-u-m-i-a-n-a, kangi panongwa yakuti umwene yo ‘Lisuba lya bugolofu.’” Hmm! Hmm! Umwe mumenye, abaProtestanti bakāli bikugwīla ku ikyo, ikindukimo bo ikyo. Naloli, abene bābagile, ukwega ilyene palapala ukusokako ku Lisimbo ukubuka ku buyo bumo ubungi. O, mwe! Une . . . Unko—unke uswe itolo twime pa miniti yimoyene. Umma ndaga.

<sup>257</sup> Apa kilipo ikindu kimokyene ikinini une ngulonda ukutwala. Unko uswe twēge lyabumalikisyo bwa linandi ili apa nakalinga itolo. Ngimba uswe tubagile ukubomba ikyo? Ena. Ena, une ngubopelāga nalōli, nalōli mbibimbibi lilino, kangi umwe mwisa . . . uswe twisa kutika ubwelu bwapamwanya bwa ikyēne. Umma ndaga. Ngimba uswe tuli kugu lilino?

*Lōli . . . ifindu finandi . . . Une ndinafyo . . . ukulwāna na ugwē, . . . Balaamu, . . .*

Uko ko kotalusya, Une ndinakyo ikyo.

*Momumo ulinafyo ugwe nugwe... ikimanyisyo kya baNikolai...*

*Pinduka;... pabungi Une... ngwisaga... mbibimbibi, kangi... ukulwana na ugwe nu lübo lwa akanwa kängu.*

*Umwene uyu alinayo i mbulukutu, ndeke umwene apilike iki u Mbepo ikuyoba ku fipanga;...*

258 Mwe! Apa akabalilo kâko Konstantini äbõmbile iki, ikyëne kyâli... Akabalilo kâko abëne bätëndike ulusekelo ulukulumba ulu. Une—une itolo... Une ndinkwânda ukusõkápo ukufuma ku kila; Une ngugülilaga bo ngâli une ukubala ikyo panongwa yakuti u Mbepo Mwikemo ikumilisa ukugomokela, iyo yo nongwa une nâbombile iki une nâbombile akabalilo kala; alinkuti, “Komma ukukoleléla ku nyuma.” Muketile? Apa ikyene kikwisa! Uu-huu, uu-huu, uu-huu. Umma ndaga. I nongwa...

259 Akabalilo kako abene batendekisye ikindu ikinywamu iki, (une ngulonda ukubabula umwe ifi fyabonike ukuti umwe mwisakupilikisya.) bula bwâli bupâpigwe bwa ukufuma-pa-bâfyinj’elifu. Panongwa yakuti i kipânga kyâfikilepo ukuya kikabi; ikyëne kyâli kikabi bomûmo ikyëne kyâbagile ukuya. Kangi ikyëne kyâli fiki? Kyamaka. Ikyëne kyâli pamwanya pa sikali; sikali ni kipânga kyâli palikimo.

260 Lilino, Kyala ni kitangalala? Kangi ngimba Yeso akâyobile ukuti abene... Kilikyosa kya fîsu ifi fyâli fyake, âlimbúlile Yeso lülo, âlinângisye Umwene ifitângalâla fya kîsu, alinkuti, “Ifyëne fyo kilikyõsa kyângu. Une ngubomba ni fyëne na kalikosa une ngulonda.” Kangi polelo kõngâna Kyala nu mõhesi palikimo? O, ugwe ukabagila ukubomba ikyene! Naloliloli, ugwe ukabagila. Iyo yo nongwa ikîsu kipângénie. Kyala akaya, ifipângânio ifi. Naloliloli umma, umwe mukabagila ukubõmba ikyëne.

261 Lõli abëne bâli nakyo ikyëne akabalilo kala, abëne bâli ni kipânga kyâbo kikubilikigwa Kikristi; abëne bâlinakyo ikyëne kyõngène ni kîsu kila, u ntemi gwësa gwa Roma, kyõsa kya ikyëne. U bishopu unkulumba pamwanya pala pamwanya pa kyõsa kya ikyëne, uyu âli Boni-... Ukukindapo akabalilo abëne bâlinkõlile umwëne pâpa, lõli umwëne âli u—umwëne âli bishopu akabalilo kala. Kangi Boniface III âli yo yumo yûyo âlisile ukuya pâpa gwâkwânda.

262 Polelo uswe tukusyagania ukuti apa umwene âlitugesye pala ukuya naloliloli u pâpa pamwanya... U kyala yumo abëne bâlinayo, mu bubûmbe bwa bûndu. Abëne bâli ni kigemo ikikulumba. Abëne bâli ni fyûma ifinunu. Abëne bâlinafyo ifikulumba, ifyamaka, ifigemo ifyâligwe-ni-mibwe, kangî fimogesigwe nu tubwe-twa-ntengo, na fyõsa bo ifyo, mõsa ukukilania ikyëne. Kangi abene bâli ni fipanga ifinywamu. Abene bâlagilâga i sikali. Kangi umwe mumenye fiki? I lisyu lyâbükile panja ukuti “yula âli yo Fyinj’elifu,” ukuti ifingo syõsa ku baYuda abapelakisa bala, ukuti, “Kyala äbapikile abene”

(iki Umwene aayobile Umwene akabagiile ukubombamo siku ikyene), nukugela ukutwala nkati mu Fyinj'elifu bo kukāli u kwisa kwa Ntwa Yeso. Akabalilo kako Yeso ikwisa ko kabalilo kako Fyinj'elifu ikwitugasyamo.

<sup>263</sup> Bula bo buyo-bupāpiligwe bwa kufuma-fyīnj'elifu. Kangi iyo yo nongwa aba Katolika batikumanyisya ukwisa kwa Yeso, ku lisiku ili. “Ikyene kyo kyosa nkati nkipanga. Uyu yo Fyinj'elifu. Ikipanga kyo kyene. Iki kyo ikyene.” Muketile, ukufuma-fyīnj'elifu (O, mwe!) kisita ubugomokelo kwa Yeso Kristi. Iki kyālipu mpaka ku bugogigwe bwa Konstantini ubu bukwiisa pakati pa 312 na—na . . . A.D. 312 na 606. Polelo Boniface III āpeligwe u bishopu gwa-kisu-kyōsa pamo pāpa pamwanya ka kipānga kya-kīsu-kyōsa.

<sup>264</sup> Une ngwitika uswe twisakumalisya ilinandi ili, kangi polelo une nguyaga nakyo ikyene. Kyala atufyigwege. Muketile? Lilino, une itolo nākolile kuli i miniti yimo. ilinandi lya 17:

*Umwene uyu alinayo i mbulukutu, ndeke umwene apilike iki u Mbepo—Mbepo ikuyoba ku fipanga; Ku mwene uyu ikuponjola Une nisakupa ilya . . . a manna amafisigwe, kangi nisakumpa umwene ibwe ilyēlu, kangi mu libwe i ngamu imbya yisimbigwe, iyi nayumo umundu amenye ukuponesya umwene uyu ikwambilila ikyene.*

<sup>265</sup> Ngimba umwe kinunupo ukugūlila mpaka kilabo nkilo, pamo ukuya nakyo ikyene lilino? [Ikilundilo kikuyoba, “Lilino!”—Nsimbi] Umma ndaga.

<sup>266</sup> Tāta Gwakumwanya, une ngusuma ukuti Ugwe kwitikisyaga abandu ukupilikisya lilino, mu Ngamu ya Ntwa Yeso, ukuti abēne babagile ukupilikisya kulikōsa (kangi kūko amatepi gikubūka), ukuti abene babagile ukumanya ukuti une—une nguyoba iki panongwa yakuti Ikyēne—Ikyēne kyo Busanusyo Bwamwakyala Ugwe umbele une. Amen.

. . . umwene uyu ikuponjola . . .

<sup>267</sup> Ikindu kyakwanda une ngulonda umwe ukukumbukila: ukuti kila yimo ya ndumi isi yitikutwaligwa ku kipanga, lōli ku gwāndūmi gwa kipanga. Kēta kunyuma apa, ikyākwānda kila, i kipanga kya Ef- . . . Ku kipanga . . . Ku i . . .

*Ku gwāndūmi gwa kipanga kya Efesi . . . (Uko kotalusya?)*

<sup>268</sup> Umma ndaga, ingulilo ya kipanga ingōnge, ilinandi lya 8:

. . . ku gwāndūmi gwa kipanga kya Smirina . . .

<sup>269</sup> Umma ndaga, kangi ilinandi lya 12:

. . . ku gwāndūmi gwa kipanga kya Pergamo . . .  
(Ngimba uko kotalusya?)

270 I Ndumi yikutwaligwa ku ndongosi gwa kipanga. Kyala ntula u miana yula uyu isakukwabaga ukusōkako ku Ndumi yila! Loli Iyene yāpegigwe ku gwandumi, kangi u gwandumi āli nkiboko Kyake pási pa bulagili Bwake Mwene, ukupa ikyēne amaka gakukasya ukufuma ku Mwēne, ukufuma ku kiboko Kyāke ikililo. Abene bali nkiboko Kyake ikililo, ikyo kyo, abene bali mmaka gapamwanya akabalilo kako abene bali apa pa kisu; panongwa yakuti isyēne syo Muli ukufuma ku Mwēne, sikupa u Bwēlu ku ngulilo ya kipanga yila. Muketile? “Ku *gwāndúmi* gwa kipanga.” Yitwāligwe ku *lutondwa* (lwa ngulilo yila) ulu lo lwākumēleligwa. U gwāndúmi gwa kipanga yo gwākumēleligwa linga umwēne atikulūmbilíla i Lisyu. Uko ko kotalusya. Kangi u gwandumi yula ikufimbilisigwa ukwamula mu bulongi.

271 Balinga bikukumbukila imboniboni apa pakaya patali mma isya . . . Keta kuno. Akabalilo kako une nāli—akabalilo kako une nālambalele pa kitala, kangi u Mbepo Mwikemo alinkwisa; kangi une ndinkukéta kunyuma, unkasi gwangu kula. Kangi pala une nālambaléle pala, kangi nābūkíle mmwanya mu Kuyapo kula, kangi une nābabwēne abandu bosa bala. Kangi umwe mukukumbukila une nguyoba ikyo? Mwesa ba umwe mukubomba. Muketile?

Kangi une ndinkuti, “Ena, ngimba abene bo . . .?”

Umwēne alinkuti, “Abēne bo bāko.”

Kangi une ndinkuti, “Bosa bala baBranham?”

Umwēne alinkuti, “Umma.” Bālipo maelifu-elifu ga bēne. Umwēne alinkuti, “Abo bo bapinduke bāko.”

Kangi une ndinkuti, “Bapinduke?”

272 “Keta u nkíkùlu yula ugwe gwamogelaga fīyo, pala, ntubwa kangi mmogi,” alinkuti, “umwene ākindilepo malongo mahano-na-mana akabalilo kako ugwe gwandongolile umwene kwa Kristi.”

Kangi une ndinkuti, “O!” Une ndinkuti, “Polelo une natilaga iki?”

Kangi umwene alinkuti, “Uswe tukugulila kuno kuli u kwisa kwa Ntwa.”

Une ndinkuti, “Une ngulonda ukumbona Umwēne.”

273 Alinkuti, “Ugwe ukabagila ukumbona Umwene lilino, loli” alinkuti, “lululu Umwene ikwisaga. Uswe tukugulila Umwene, loli akabalilo kako Umwene ikwisa, Umwene isakwisaga kwa ugwe tasi. Kangi ugwe kwisakulongigwa ukufwana ni Nongwainunu iyi ugwe gwālūmbilíle, kangi uswe twisakuya bakōngi bāko.”

“Ena,” une ndinkuti, “umwe mukusanusya ukuti une ngumeleligwa kuli bōsa aba?”

“Twesa ba uswe!”

Une ndinkuti, “Ena, ngimba aligwesa isa . . .?”

Umwēne alinkuti, “Ugwe gwapapigwe ndongosi yumo.”

Kangi une ndinkuti, “Ena, ngimba aligwesa ikuyaga gwakumeleligwa?”

Umwene alinkuti, “Undongosi aligwesa.”

Une ndinkuti, “Ngimba bule u Mwikemo Pauli?”

Alinkuti, “Umwene isakuyaga gwakumeleligwa gwa ngulilo *yake*.”

“Ena,” une ndinkuti, “Une nālumbilīle i Nongwainunu yilayila umwēne ābōmbīle.”

Kangi maelifu-elifu ga masyu galinkufyuka, galinkuti, “Uswe twēgamīle pa ikyo!” [Ikilundilo kikuyoba, “Ameni!”—Nsimbi] Muketile? Mwaketa lelo umwe, “ukutusya.”

<sup>274</sup> Popāpo u *gwāndūmi* gwa Kyala, untumigwa ku kipanga, yo gwakumeleligwa linga umwene ikulumbilila mma i Lisyu. Umma ndaga.

<sup>275</sup> “A manna amafisigwe.” Unko uswe tupe ubulinganio ubununu-ukukinda uswe tubagīle. Ngimba kyo fiki “a manna amafisigwe”? A manna amafisigwe gāli manna aga gākyūngigwe mbuyo . . . pamo u nkati-gwabunāngisyo, mwi Bāngēli, aga gāli itolo kuli u mpūti. Balinga bamenye ikyo ukusyungutula? Muketile? Lilino, ikyene kikāli kya . . . Abene bāli nu nkati gwa kilundilo, lōli gwālipo u nkati ugwapasima gwa mpūti. Ngimba uko kutalusya?

<sup>276</sup> Ugu go nkati ugwapasima, u nkati ugwapasima, a manna *amafisigwe*. Ngimba ikyēne kyo fiki? Ngimba a Manna gītu go fiki? Kristi. Umma ndaga, Mwikemo Yohani, untu gwa 6, ilinandi lya 48 mpaka lya 50, linga umwe mukusimba ikyēne pāsi. Yeso ātīle Umwene āli “u Nkati gwa Būmi ugu gukufuma kwa Kyala ukufuma ku Mwana,” a Manna.

<sup>277</sup> Ena, go fiki a “manna amafisigwe”? A manna aga gakapīgwa ku bōsa aba kilundilo. Ubusetuli boneleligwe panja pa gwandumi gwa kipanga, ubusetuli bwa Lisyu. Muketile? Ubusetuli bwa Lisyu bupegigwe ku gwandumi gwa ngulilo yila, kabuno ikyēne kifisigwe ukufuma kulikōsa, kangi kisetuligwe ukugomokela (a manna amafisigwe) ku . . . Ikyēne kikutwālīgwa ku *gwāndūmi* gwa kipanga. Muketile? Umwe mukupilikisya ikyēne? Ikyēne bo busetuli ubunywāmupo panini bwa iki Kristi ali, lumo ububilikile ubwapamwanyapo panini.

<sup>278</sup> Nguswiga linga Luteri ākyagénie ikyo? Nguswiga linga Wesley ābōmbīle mu lisiku lyake? O! Nguswiga linga Mwikemo Martin ākyagenie ikyene? Irenaeus? Lilino, umwe mumenye, i kipanga kikāfwikil’ubwīkēmo a banyāmbāla bala, abene bakāli bikemo mma ku bene; lōli abēne bāli bo bābo aba

bāli ni fimanyilo fikukōnga. Abēne bālyēgile bābo—bābo bēne ababishopu, na fyōsa bo ifyo, ukuya bafwīkigwe-bwīkēmo.

<sup>279</sup> Fiki, apa pakaya patali mma, unkikulu ābukīle ukwakwega u *Bumi bwa Mwikemo Martin* mu lilūka-lya-mabuku lya Kingereza. Kangi akabalilo kāko...Umwēne alinkuti, “Mwikemo Martin.”

<sup>280</sup> Kangi u mūndu alinkusōsya ikibātikīlo, alinkuti, “Umwēne akamanyigwe fiyo fiyo mma mu syāmbukūlu, umwēne akāfwīkigwe-mwīkēmo.” Muketile? Mpaka na mwisyugu; loli Kyalala ali ni ngamu yake, Kyalala amenye uyu umwene ali.

<sup>281</sup> Muketile, uko ko kukindana. Umunduyumo ikulonda ingamu yabo mu kindukimo ikinywamu, loli abandu ba Kyalala bikulonda ukuleka uluko lula ulwa findu. Abēne batikulōnda ifindu ifikulumba ifinywāmu, kangi ikindukimo ikikulumba ikinywāmu; abēne bikulōnda ukuya bakwīyīsyā, ulwīyīsyō lula. Injila—i njila mmwanya yo pāsī. “Umwēne yūyo ikwiyūfyā mwēne isakufyūsīgwāga; umwēne yūyo ikwiyūfyā mwēne isa kubīkīgwāga-pāsī.” Ukwiyūfyā mwēne. Komma ukugela ukuya kindukimo kinywamu; gela ukuya kindu kinini, lōli ukuya iki ugwe guli. Muketile? Yaga nnini mmaso ga Kyalala, yaga nnini mmaso gako gwimwene, aligwesa uyungi ali pamwanya pa ugwe. “Unko umwēne uyu nkulumba-fiyo pakati pa umwēne ayege mbōmbi ku bōsa.”

<sup>282</sup> Ywani abagile ukuya nkulumbapo ukukinda Yeso Kristi uyu alikūngile Mwene nu kusuka amalundi ga bafundigwa? U Ntumwa gwakusuka-injayo, Umwēne alinkuya. U Kyalala gwa Kumwanya, u Mpeli gwa myānya na pāsī, ikusuka injayo imfitāno kuli abalob’iswi (O!) ni ndope ni findu, kangi ulufūmbi mmisebwe, kūko imyēnda gyābo gyāpyāgilāga ikyēne mōsa, nukusuka ikyēne mōsa; u Ntumwa gwakusuka-injayo, iki Umwēne āli. Kangi polelo uswe tukwīnogōna, “Uswe tuli munduyumo. Uswe tukufīmibilisīgwa ukuya Dokotala, Ph.D., *Gwakuti-na-gwakuti*.” O, mwe! Uyo akaya Kristi. Ikyo kitikubonesya ulugano...unganigwa Yeso Kristi. Umwene alinkuya Mbōmbi na fyosa. Uko ko kotalusya. Ukutumanyisya uswe ikyākwēgelēla iki uswe tukufīmibilisīgwa ukubōmba kwa yumo nu nnine bomūmo Umwēne ābōmbīle kwa uswe. O, uyo yo—uyo yo Ntwa gwangu. Iki kikupela Umwene ukuya nnywamu, panongwa yakuti Umwene ālipelile Mwene ukuya nnini. Muketile, ikyo kyo iki kyālimpelile Umwene ukuya nnywamu.

<sup>283</sup> Une nāli nu lusako ulwa kwāgana na bamo abanyambala abakulumba mbumi bwangu, kangi une nāli nu lusako lumo ulwa kwāgāna na banyāmbāla aba *bīnogonāga* abēne bāli bakulumba. U mundu ugwanaloliloli unkulumba ikugela ukukupela ugwe ukwinogona ugwe uli nkulumba kangi umwene yo nakimo. Muketile? Ukwāgāna na banyafyāle, na

fyōsa bo ifyo, kangi abanyāmbála aba naloliloli bo banyāmbála abakulumba. Kangi ugwe kwagana na Bakristi ababwanaloli, imyenda gwafigāmba, ni findu bo ifyo. Kangi bamo mwa bene bikwisa ku kigemo bo ba bākwífumùsya kangi polelo. . . Muketile? O, mwe! Ena, ikylene kyo kubutali fiyo. . . Umma ndaga.

<sup>284</sup> “A manna amafisigwe,” ikinini ikindukamo *kyāpasima*. Ngimba i *kyāpasima* kyo fiki? Komma ikindukimo uku. . . Isayo sya Mbepo Mwikemo? O, umma, ikyo kyo kya kilundilo kyōsa. Lōli a “manna amafisigwe” gāli busetuli bwapasima panongwa yakuti umwēne āfimbilisigwāga ukumanyisya abāngi. Muketile? Kyāli bumanyi ubunini uwakōngelélapo bwa Lisimbo ukuti umwēne ābagile ukumanyisya abāngi. Umwēne abagile ukuya. Ngimba uko kotalusya? Ugwe utisakuya nu bumi bwapamwanyapo ukukinda untimi gwako. Ugwe itolo kumbukilaga ikyo, muketile. Kangi polelo. . . Panongwa yakuti umwene yo ntimi uyu ikukuswila ugwe. Linga umwene yo ntimi, umwene ikufimbilisigwa ukumanya kuko a manna galiko, ukulyesya i—i ng’osi. Ngimba uko kotalusya? Lilino, ikyapasima ikinini. Kangi kētēsya iki itolo i miniti, u busetuli, a manna amafisigwe.

<sup>285</sup> Lilino, “Ibwe ilyēlu, umwēne isakuyaga ni lyālabwe ilyēlu.” U gwāndúmi uyu isakuyaga ni libwe ilyēlu. Ilyo lyo lyalabwe, bule? [Unkundwe ikuyoba, “Bupelelesye.”—Nsimbi] Kangi i. . . Umwene yo ntalusye, “bupelelesye.”

<sup>286</sup> Umwene—Umwene ālyagéne nu nnyambala akabalilo kamo kangi ingamu yake āli Simoni, kangi Umwene alinkusanusya ingamu yake ku Lyalabwe, “Peteri.” Fiki? Umwene ali ni fungulilo. Ngimba isyo syabwanaloli? Umwene alinkusanusya ingamu yake nukuyitendeka iyene ukuya lyalabwe. Ngimba isyo ndalusye? Peteri ali ni fungulilo panongwa yakuti umwene yo yuyo uyu ali ni fungulilo ku Kitangalala.

<sup>287</sup> “Ingamu imbya, ingamu imbya yisimbígwe mu lyālabwe ili iyi nayumo amenye lōli umwēne mwēne.” Umwene amenye uyu umwene ali, loli umwene akabagila ukubabula abangi. Muketile? Muketile? Nayumo amenye loli mwene. Muketile? Peteri amenye ukuti umwene ali ni fungulilo, loli ugwe ukalimpilike umwene ikwītũfya isya iyene. Muketile? Abamiana aba bābo bikwitufya isya iki abēne bali akabalilo kīngi bo nakimo. Uu-huu, uu-huu. “Iyalabwe ilyēlu, kangi mu lyēne ingamu imbya.” Komma ingamu yāke mwēne, lōli umwēne yo munduyumo uyungi (Muketile?) ikyo kyēne umwēne amēnye; umwēne yūyo ali ni lyālábwe, i ngamu. Muketile, a manna gapasima ukuswila i kipānga, kumbukilaga.

<sup>288</sup> Kumbukilaga akabalilo kako Iki kyābonike pa buyo ku kipanga iki, iyene yāli ngulilo yilayila (akabalilo kalakala ukuti Iki kyāsetuligwe) ukuti aba kiNikolai bālibikile bēne u ntu gwa

kipānga *kyābo*, u pāpa, nu kumpa umwēne ikigemo kya lyālābwe ilyēlu pāsi, pāsi pa mwēne, ikigemo kya sangalabwe. Ngimba uko kutalusya? Nu kusomekamo ikyeene ni misumali, ni fiindu bo ifyo, iki kyaali kipala ku *mweene*.

<sup>289</sup> Loli u gwandumi gwa Ntwa uyu aamenye ukuti *umwene* aali yo ywani, u mwanundumiana gwa Kyala, ukwisila—ukwisila mu busetuli bwa Yeso Kristi.

<sup>290</sup> Kangi akabalilo kāko—akabalilo kāko a baNikolai balinkubika undongosi *gwābo* nukubika ibwe lyasangalabwe pa malundi gāke (Muketile?), Kyala ābikile u ndongosi Gwāke umwīsusīgwe-na-Mbepo kuli kibugutila Kyāke kisusigwe-na-Mbepo; u gwāndumi Gwāke; kangi Ikyēne kyālitūgēsye pa mwēne ikifūngilo kya ngamu yimo, lōli umwēne alingasetulaga ikyene. Umwene ikufimbilisigwa ukukyunga ikyene kwa yumwene, muketile. “Nayumo umundu amenye loli mwene.”

<sup>291</sup> “A manna amafisigwe, ibwe limo, ingamu imbya iyi nayumo umūndu amenye lōli umwēne mwēne,” kangi ikyene kilinkutwaligwa ku gwāndūmi gwa kipanga. Une nguswiga linga Luteri amenye ikyo? Une nguswiga linga Wesley āmenye ikyene? Une nguswiga linga—linga abāngi abāndūmi abakulumba?

<sup>292</sup> Kangi une nguswiga umwisyugu, linga mu...Ukwisa nkisu lululu ulu, u gwandumi unkulumba ugwa Lumuli uyu isakwisaga kwa uswe, uyu isakulongolēga uswe panja, u Mbepo Mwikemo unkulumba, ukwisa mu maka, kangi isakulongolēga uswe kwa Ntwa Yeso Kristi. Umwene lumo atisakumanya ikyene, loli umwene isakuyaga apa gamo mwa masiku aga. Umwene isakutendeka...Kyala isakumpelaga umwene ukumanyigwa. Umwene atisakufimbilisigwa ukwipela mwene ukumanyigwa, Kyala isakumpelaga umwene ukumanyigwa. Kyala isakusisimikisya Bake Mwene. Ikyo kyo iki Umwene āyobile akabalilo kako Yeso āli apa kangi abene balinkusita kumanya Umwene, muketile. Umwene alinkuti, “Linga une ndikubomba imbombo sya Tāta Gwāngu, polelo komma ukunyitika Une; loli linga Une ngubomba imbombo sya Tāta Gwāngu, kangi umwe mukabagila ukunyitika Une, polelo itika imbombo.” Ngimba uko kutalusya?

<sup>293</sup> O, ngimba Umwene akaya nswigisye! U Buku gwa Busetuli. Lilino, umwe muketile kuko ifipanga fili? Muketile mūmo abēne balūndikigwe pānja? Kēta mūmo i kipānga kyābūkile pānja apa? Lilino, *iyi* yo ngulilo uswe tukwisako kilabo nkilo, u Ntwa itikisyeye.

<sup>294</sup> Lilino, une nsulumēnie ukuti une mbakyungile umwe akabalilo katali fiyo, lōli une—une—une ngusubila ukuti umwe—umwe mwisakumanyila ikindukimo. Kangi ukwēga isimbo, ukuti akabalilo kāko...Une ndinago gamo agakongelelapo apa, kifuki mani matatu pamo mana agakongelelapo, lōli une

itolo ngaya na kabalilo ukufika ku kyēne, kangi, panongwa yakuti ukwēne kukufika kwīlile, kangi ikyēne kyo kifuki maminiti kalongo na mahano na mabili lilino mpaka. . . Loli uswe tukubikaga ikyene mwa buku, mulimosa, kangi polelo uswe twisa—uswe twisa—uswe twisakuyaga nakyō ikyene.

<sup>295</sup> Lilino, balinga bangānile Umwene ni ndumbula yinu yosa? Balinga bikwitika Umwene ni ndumbula yinu yosa? O! Lilino, ngimba umwe mukwinogona ukuti une mbagile ukwima apa panongwa yakuti uswe tukaya mu fipāngānio—ukuti uswe tukaya mu fipāngānio kangi nukuyoba ifindu fila? Ngimba umwe mukupilikisya lilino, bakundwe, fiki une—une (ubumi bwangu bosa) une ndwīle ukulwana ni kindu kila? Muketile, Umwene āli Mbepo Mwikemo. Une ndinkutoligwa ukukipilikisya ikyene nimwene, une ngākimenye ikyene mpaka itolo amasiku manandi aga gakindilepo. Muketile? Une ngāmenye iki kyambelaga une ukubomba ikyo; une ngāmenye nongwa ya fiki une akabalilo kōsa nākūtīle ukulwana na bakikūlu ukwītugāsya mbusōbi, ni findu; une ngakimenye ikyene, une ngubōmba lilino. Muketile?

<sup>296</sup> Lilino, u Ntwa amenye ukuti ifindu ifi fisobi. Apa abene bakwabigwe palapala mmwanya mu syāmbukūlu, kangi isaga. . . Ili Bāngēli lyāyobile. . . Lilino keta kuno, ili Bāngēli lyaayobile (pabutasi) ukuti ifindu ifi fisakubonekaga. Lilino, uswe tumenye ikyo, bule? Polelo uswe tukwega isyambukulu sya ngulilo yila, nukuketa ukuti isyene syabonike katikati itolo mumo i Libāngēli lyaayobile. Ngimba ikyo kitalusye? Ena, polelo, akabalilo kako uswe tukwisa pāsi apa ku ngulilo *yitu* iya kipanga, kangi iki Umwene ikulagusya ku ngulilo *yitu* ya kipanga, ikyene kisakubonekaga itolo katikati injila iyi Kyala āyobile ikyene kikubombaga. Ngimba umwe mukwitika ikyo? O! Ngimba umwe mutikulonda. . .

O, une ngulōnda ukumbona Umwēne, kēta pa  
kisyō Kyāke,  
Kula ukwimba bwila isya ipyāna Lyāke  
ulyakupoka;  
Pa ngīndi sya Lwīmiko ndeke une mfyusye  
ilisyu lyāngu;  
Ifyakupāsya fyōsa fikīndile, ndikukāya  
kubumalikisyo, bwila ukusānguluka.

O, une ngulōnda ukumbona Umwēne, kēta. . .  
(Balinga bikubōmba?)  
Kula ukwimba bwila isya ipyāna Lyāke  
ilyakupoka;  
Pa ngīndi sya Lwīmiko ndeke une mfyusye  
ilisyu lyāngu;  
Ifyakupāsya fyōsa fikīndile, ndikukāya  
kubumalikisyo, bwila ukusānguluka.

Lilino bo umwe mukuponania amaboko yumo nu nnine, pankyeni, kunyuma, kangi ukusyungutila, na bosa aba Methodisti, Baptisti, Presbeteri, kilikyosa ikylene kili:

Bo une ngwenda ukukilania ikisu iki, ngwimba  
bo une ngubuka,  
O, kususola imyoyo ku Kalvari (Komma i  
kipānga, Kalvari.), ku busulule ubukesefu,  
Imilunda gikundasa mmoyo gwāngu, ukufuma  
pānja, nkati;  
Lōli u Ntwa gwāngu ikundongosya une  
nkyēni, ku Mwēne une ngufimbilisígwa  
ukwībanilila.

Unko uswe twīme lilino:

O, une ngulōnda ukumbona Umwēne, kēta pa  
kisyo Kyāke,  
Kula ukwīmba bwilanabwila . . .

Unko uswe tufyūsye amaboko gītu.

. . . ilipyāna lyakupoki;  
Pa ngīndi sya Lwīmīko ndeke une mfyusye  
ilisyu lyāngu;  
Ifyakupāsya fyōsa fikīndile, ndikukāya  
kubumalikisyo, bwila ukusānguluka.

<sup>297</sup> O, mumo une nunganiile Umwene! Mumo une nunganiile  
Umwene! Nswigisye! Nswigisye!

Nnunu, nnunu, Yeso ali kwa une,  
U Mfundi, Unsōka gwa Lutengano, Kyalā  
Gwamaka yo Umwene;  
O, ukumboka une, kungyunga une ukufuma ku  
butulwanongwa ni soni syōsa,  
Nnunu u Ntabuli gwāngu, tufya i Ngamu Yāke!  
Une akabalilo kamo nāyongile, lilino une  
nāgīgwe, nabwīke ukufuma ku butāgīgwe,  
Yeso ikupa ubwābūke nu bupoki ubwisule;  
Ukumboka une nukungyunga une o, ukufuma  
ku butulwanongwa nu soni syōsa,  
Nnunu u Ntabuli gwāngu, tufya i Yāke . . .

Aligwesa, nalōli nukulāta:

Nnunu, nnunu, Yeso ali kwa une,  
Mfundi, u Nsōka gwa Lutengano, Kyalā  
Gwamaka yo Umwene;  
O, ukumboka une, kungyunga une ukufuma ku  
butulwanongwa ni soni syōsa,  
Nnunu u Ntabuli gwāngu, tufya i Ngamu Yāke!

O, mumo kiyilile kanunu!

O, nnunu, nnunu, Yeso ali kwa une,

Umwene yo Mfundi, u Nsōka gwa Lutengano,  
 u Kyala Gwamaka yo Umwene;  
 Umwēne ikumboka une, kungyunga une  
 ukufuma ku butulwanongwa ni soni syōsa,  
 Nnunū u Ntabuli gwāngu, tufya i Ngamu Yāke!

<sup>298</sup> Unko uswe palikimo tuyobe, “Ntufye i Ngamu Yake!”  
 [Nkundwe Branham ni kilundilo bikuyoba mu bumobwēne—  
 Nsimbi]: “Ntufye i Ngamu Yake!” U Ntabuli gwāngu!  
 Kumbukilaga kilabo nkilo, i sala ya buhano-na-bubili.  
 Mpaka akabalilo kala, mpaka ugwe kwisa ukugomokela  
 kangī, ukubomba iki:

Ega i Ngamu ya Yeso na ugwe,  
 Mwana gwa busulumanie kangī gwa soka;  
 Iyene ubuhofu, lupembusye lisakukupaga . . .  
 (Nsangalwike ukubabona umwe apa  
 bakundwe, Ntwa abasaye umwe.)  
 . . . kulikosa ugwe kubuka.

Ngamu Imbala (Ngamu Imbala!), O bunyafu  
 buki! (O bunyafu buki!)

Lusubilo lwa kisu kangī buhofu bwa  
 Kumwanya;

Ngamu Imbala (Ngamu Imbala!), O bunyafu  
 buki!

Lusubilo lwa kisu kangī buhofu bwa  
 Kumwanya.

<sup>299</sup> Bo uswe tukwinamisya imitu gyitu mu lwiputo, ku lwimbo  
 lwabumalikisyo, pamo, i stanza yabumalikisyo:

Pa Ngamu ya Yeso tukwinama,  
 Ukugwa bukupame . . . (Ntwa Kyala,  
 babūmbulusya aba, Ntwa, bo uswe . . .) . . .  
 uswe twisakumfwika ingiga Umwēne,  
 Akabalilo kako ubulendo bwitu bumalike. 🐦

60-1207 I Ngulilo Ya Kipānga Kya Pergamo  
Kitembe Kya Branham  
Jeffersonville, Indiana U.S.A.

KYANGONDE

©2026 VGR, ALL RIGHTS RESERVED

VOICE OF GOD RECORDINGS  
P.O. BOX 950, JEFFERSONVILLE, INDIANA 47131 U.S.A.  
[www.branham.org](http://www.branham.org)

## Ukusasania isya kwegwelelakwegelela

Ukusoka isya kwegwelelakwegelela. Ubwabuke bosa bukanisigwe. Ilibuku ili libagile ukubindikisigwa mfikalatasi pa kompyuta ya kunyumba ukuti ufibombelege imbombo yuyugwe pamo ukubayabilako abangi, kisita kuhombigwa, fiyege fyombo fyakubombela imbombo pakusasania Inongwa inunu isya Yeso Kristi. Ilibuku ili likabagila ukuulisigwa, pamo ukubindigwa ukuti gayege mingimingi, pamo ukusanusigwa pa webusaiti, pamo ukubikigwa mmakina agakusungasunga, pamo ukusanusigwa mu ndimi isingi, pamo ukulibombela imbombo iyakusyagilamo ihela kisita kwitikisigwa mwakalata unsimbigwe ugwa Voice Of God Recordings®.

Linga kulonda upilike inyingi pamo ifyombo ifingi ifi filipo ulisimbilaga ku:

VOICE OF GOD RECORDINGS

P.O. Box 950, JEFFERSONVILLE, INDIANA 47131 U.S.A.

[www.branham.org](http://www.branham.org)